— Căutătorul de diamante —

I. Ferma

Regiunile în care se află orașele Araxa, Patrocínio și Bagagem [1], din provincia [2] Minas, cuprind cele mai încîntătoare peisaje din cîte se pot imagina, și cine a străbătut o dată aceste fertile și pitorești întinderi nu le uită nicicînd.

Este cu neputință să-ți formezi o părere despre aspectul general al acestor locuri. La fiecare culme nou apărută te surprinde o priveliște inedită, o altă panoramă desfășurîndu-se sub ochii călătorului. Pămîntul se undulează grațios în coline cu pante domoale, despărțite una de cealaltă prin mici rîuri cristaline tivite cu ierburi, ale căror coame cenușii se desprind cu claritate în mijlocul strălucitoarei cîmpii de un verde nuanțat. Dealurile se domolesc și vastele întinderi obosesc privirea și îl neliniștesc pe drumețul care le străbate. Colinele se arcuiesc ca niște brazde gigantice separate de palmierii ce se înșiruie ca luptătorii de-a lungul pămînturilor virgine. Orizontul e mărginit de linia crestelor muntoase care, departe de a fi împînzite de aspre stînci ascuțite, sînt întinse și plăcute imașe acoperite cu pășuni proaspete. O linie întunecată conturează tabloul : e pădurea adîncă și imensă, care se pierde în inima deșerturilor fără sfîrșit. Din toate aceste povîrnișuri și văi, la umbra nemărginitei grădini sălbatice, năvălesc și murmură continuu, cu o uimitoare abundență, cele mai limpezi și

[1] Orașe miniere din Statul Minas Gerais, situate în Triunghiul Minier.

[2] Pe vremea Imperiului brazilian, vechile diviziuni administrative se numeau provincii și erau conduse de un președinte.

mai răcoroase ape. Umilul pîrîu, pe care aici îl traversezi dintr-un salt, se transformă în marele și tumultuosul rîu care poate fi văzut la cîteva leghe mai departe.

Totul este frumos și grandios, plăcut și înălțător pe aceste locuri învăluite de solitudine.

Nenumărate turme de vite și herghelii, mugind și nechezînd acolo unde vegetația e viguroasă și perenă, și cîrduri de emu și nandu, hoinărind prin savană, înveselesc singurătatea acelor regiuni binecuvîntate.

Din loc în loc, la trei-patru leghe distanță, se zăresc peste îngrăditură, printre pîlcurile de portocali, cocotieri și bananieri, casa albă a țăranului înstărit pe care drumețul obosit o descoperă întotdeauna cu nespusă bucurie ; el știe că îl așteaptă cea mai sinceră și mai loială ospitalitate.

Cu toate că acolo n-au pătruns încă avantajele civilizației, calitățile morale și intelectuale ale populației sînt și au fost întotdeauna demne de laudă. Locuitorii acestor regiuni sînt cunoscuți prin frumusețea obiceiurilor și prin amabilitatea purtărilor. Bărbații sînt robuști, activi și isteți, fetele sînt chipeșe, bine făcute și tandre.

Toate calitățile mai sus amintite sînt datorate, poate, în mare parte climei blînde, inegalabilei fertilități a solului, frumuseții și grandorii peisajelor.

Între Bagagem și orășelul Patrocínio, în mijlocul crestelor, despărțite de un mic chei situat într-o vale încîntătoare care se pierde la poalele unui deal, se afla ferma Maiorului. În provinciile din centrul țării nu exista fermier, cît de cît bogat, care să nu aibă un post înalt în garda națională. De aceea, pentru a nu da numele personajului nostru, îl vom desemna întotdeauna prin cel al gradului său.

Casa Maiorului era joasă, dar spațioasă, cu vedere spre munți. Avea o verandă mare, neacoperită, iar în spate era închisă cu mirți, portocali, cocotieri și alți pomi fructiferi, care o umbreau într-o pitorească dezordine.

În față se afla o curte vastă, iar într-un colț se înălța un smochin bătrîn și sălbatic, dintre aceia care își întind giganticele ramuri pe o distanță de cîțiva metri în jur și

care e folosit ca umbrar şi saivan pentru vite, căruţe şi alte lucruri necesare muncii cîmpului.

În fundul întinsei livezi de pomi fructiferi cultivaţi de-a valma, curgea pîrîiaşul ce cobora din înălţimile învecinate, mereu proaspăt şi cristalin, la umbra unor deşi şi viguroşi arbuşti. Celălalt mal era tivit cu ierburi şi mărăcinişuri încîlcite.

La un moment dat, pîrîiaşul, parcă obosit de atîta alergat şi scăldat printre pietre, se întindea lenevos şi adormea într-un lac mare şi limpede, ale cărui maluri erau acoperite de un minunat covor de iarbă măruntă şi catifelată. Acolo se afla fîntîna, lacul unde sclavele casei obişnuiau să spele rufele. Tot acolo, fata Maiorului, frumoasa şi interesanta Lúcia, obişnuia să-şi aducă în orele de odihnă coşuleţul ei cu lucru şi, împreună cu Julia, surioara ei de nouă ani, lucra fredonînd vreun cîntecel sau conversînd cu sclavele, aşezată pe iarbă, la umbra unui pîlc de copaci.

— Joana, tu nu vrei să mergi la tîrg la serbările de 7 septembrie ?

— Domnişoara se duce ?

— Eu trebuie să merg neapărat. E paradă şi tata, fiind Maior, nu poate să lipsească, dar nici să ne lase singure aici.

— Păi şi-atunci ! Cum o să se ducă domnişoara fără negresa ei ? Cine o să-i spele şi o să-i apreteze rochiile, cine o s-o pieptăne, cine o să facă celelalte treburi ? Domnişoara se teme c-o să rămîn aici ? N-o să pierd eu serbarea ; doar dacă mă leagă. De-acum sînt bătrînă şi trebuie să profit de viaţă.

— O să mergi, Joana, nu-ţi face griji, nu pot să stau fără tine... Se zice că va fi o serbare foarte interesantă. Vom rămîne acolo vreo opt zile. Se organizează şi *cavalhadas* [1], Joana.

— *Cavalhadas !* Ce bine ! Sînt înnebunită după ele ! Nu există întrecere mai frumoasă ! De cîtă vreme n-a mai fost aşa ceva pe-aici ! Dar nu mai sînt ca înainte ! Pe vremea mea, eh, domnişoară ! Dacă ai fi văzut ce *caval-*

[1] Distracţie populară, specific braziliană, care imită, într-o anumită măsură, turnirul.

hadas se organizau aici sau la Araxa ! Erau o splendoare ! În ziua de azi nu mai dă nimeni doi bani pe ele. Unde sînt faimoşii călăreţi de altădată ? Au murit cu toţii. Acum, întrecerile astea se fac la voia întîmplării.

— Te înşeli, Joana. Astea vor fi foarte reuşite. Băiatul acela, care a trecut pe aici deunăzi, îţi aminteşti ? Băiatul acela înalt, cu păr negru şi ondulat...

— Aha ! Acuma ştiu... Domnu' Elias, băiatu', ăla din Uberaba [1]...

— Chiar el, Joana. Va participa şi el şi i-a cerut tatei calul şarg.

— Oh ! Ăla da ! Mai rar aşa călăreţ ! E un flăcău dezgheţat şi arătos.

— Joana, nu crezi că e un băiat frumos ? Mie mi-a plăcut foarte mult.

— E bine făcut şi pare un om cumsecade. Păcat că e atît de sărac.

— Cine ţi-a spus că e sărac ? Îl cunoşti ?

— Nu, dar se vede, domnişoară. Fără nici un servitor, fără nici un om care să-l însoţească... Doar el şi cîinele lui, cu o puşcă şi cu o traistă... Păi oamenii bogaţi aşa umblă ?

— Ei, asta nu înseamnă nimic. Sînt mulţi bogătaşi care umblă aşa de plăcere.

— Să nu crezi asta, domnişoară. Se vedea că e sărac lipit pămîntului. Cine ştie dacă nu e împrumutat şi calul pe care călăreşte !

— Nu exagera, Joana ! replică fata cu un surîs care nu-i ascundea supărarea. Nu ne interesează dacă e sărac sau bogat ; mă îndoiesc totuşi că la aceste întreceri va apărea vreun călăreţ mai zvelt şi mai chipeş decît el.

— Ah, domnişoară ! Mi se pare că... Nu vreau să spun mai mult... Nu, doamne fereşte !

— Ce ţi se pare, Joana ? Vorbeşte !

— Domnişoară, n-o să te superi pe negresa ta ?

— Nu, poţi vorbi fără teamă.

— Mi se pare că te-a pus pe gînduri...

— Pe gînduri ! Nu înţeleg.

---

[1] Oraş în Statul Minas Gerais. Mare centru de creştere a vitelor.

— Păi dacă nu înţelegi, cu atît mai bine. Eu o să tac chitic !

Lúcia purta această conversaţie cu o creolă mai bătrînă, dar harnică, energică şi guralivă, care era o sclavă bună şi credincioasă, foarte respectată de stăpînul ei şi mai ales de Lúcia, pe care o alăptase în copilărie. Ultimele cuvinte pe care i le adresase fetei fuseseră rostite cu o anumită intenţie, în timp ce o fixa cu o privire maliţioasă. Fata a înţeles, a roşit şi a surîs uşor, încercînd să schimbe vorba.

— Joana, eu am mult de cusut de azi înainte ; tu şi cu Paula va trebui să mă ajutaţi dacă vreţi să mergeţi la serbare.

La aceste cuvinte, cele patru sau cinci fete care se aflau acolo, îndeletnicindu-se cu spălatul rufelor, începură să sporovăiască în acelaşi timp ca o mulţime de papagali.

— Sînt şi eu pe aici, domnişoară ! Paula nu poate să apreteze mai bine decît mine ; pe mine trebuie să mă ia domnişoara, nu-i aşa ?

— Şi pe mine, domnişoară, că de mult n-am mai fost la oraş.

— Taci odată, că deunăzi tu ai fost la slujbă, iar eu am rămas acasă ! E rîndul meu să merg acum, domnişoară !

— Şi cu mine cum rămîne ? Voi toate aţi fost la oraş anul acesta, iar eu, sărmana de mine, nu m-am dus nici măcar să ascult o misă.

Lúcia era năucită de cererile zgomotoase şi sîcîitoare ale fetelor, ce semănau cu un stol de vrăbii.

— După cum văd, n-o să mai rămînă nimeni acasă ! O să meargă cine s-o putea. Vom vedea mai tîrziu. Deocamdată, vedeţi-vă de treabă şi nu mă supăraţi !

Aceste cuvinte, cărora Lúcia a căutat să le imprime un ton sever, n-au produs decît un efect trecător, căci pălăvrăgeala şi sîcîielile continuară la fel şi nu s-ar fi terminat dacă soarele, care se ascundea după coline, nu le-ar fi anunţat că venise vremea să se retragă în casă.

Negresele se străduiră să rînduiască rufele în coşurile pe care şi le aşezară pe cap ; Lúcia îşi puse pe braţ coşuleţul cu lucru, o luă de mînă pe surioara ei şi tot grupul acela vesel şi gălăgios dispăru printre portocali.

La scurtă vreme se auzi clopoţelul casei chemînd familia şi sclavii pentru Ave Maria şi, în murmurul acestei rugăciuni, în ultimul cîntat al cocoşilor şi în trilurile păsării sabiá care trimitea serii un rămas bun, pacea şi binecuvîntarea cerului coborîră pe aripile cenuşii ale amurgului peste acele liniştite meleaguri.

Lúcia împlinise optsprezece ani, părul ei strălucitor era de culoarea lemnului de jacaranda şi avea ochii căprui închis. Această combinaţie care nu se întîlneşte prea des dă fizionomiei o graţie şi o suavitate de nedescris. Avea tenul creol, iar trăsăturile, chiar dacă nu se remarcau printr-o regularitate perfectă, erau totuşi delicate şi armonioase. Statura ei înaltă şi elegantă îi înfrumuseţa trupul bine legat.

Retrasă în singurătatea fermei părinteşti de cînd terminase şcoala, Lúcia crescuse ca un arbust în deşert, dezvoltîndu-şi în deplină libertate darurile sale naturale, şi păstrînd, pe lîngă farmecele pubertăţii, toată simplitatea şi inocenţa copilăriei.

Lúcia nu avea o talie atît de subţire încît s-o poţi cuprinde cu mîinile, dar era fină şi mlădioasă. Mîinile şi picioarele ei nu se distingeau prin acea delicateţe deosebită din care scriitorii romantici fac unul dintre principalele merite ale eroinelor lor, dar erau proporţionate şi bine făcute.

Lúcia nu era una dintre acele tinere zvelte şi suple, o silfidă sau o baiaderă, ca acele femei care sînt in centrul atenţiei în saloanele mondene, ci mai degrabă ar fi putut trece drept una dintre însoţitoarele Dianei, cu forme sprintene, dar viguroase, cu trăsături simple, dar graţioase.

Era dotată, de asemenea, cu o anumită eleganţă naturală şi cu o delicateţe spirituală neaşteptate la o tînără ţărancă.

Aceste însuşiri le datora în parte cerului, care o favorizase atît de mult, şi în parte mamei sale, femeie sensibilă

şi de spirit, care se străduise să-i dea o educaţie aleasă, pe care Lúcia căutase să o transmită micii sale surori, încă din leagăn.

În ceea ce îl priveşte pe Maior, om cam îngust la minte, rece şi pragmatic, dar cu un suflet bun, el considera că cea mai valoroasă zestre pe care o poate da fetelor sale erau banii.

Drăgălaşa fermieră mergea foarte rar în tîrgul Patrocínio, viaţa sa desfăşurîndu-se în acea singurătate monotonă ca murmurul uniform al unui izvor. Avea sufletul curat şi vesel ca o dimineaţă de april, liniştit şi senin ca o noapte cu lună. Muncea din zori şi pînă seara şi era fericită.

Pe lîngă surioara ei, căreia îi dăruia cea mai mare parte a afecţiunii şi căreia îi era profesoară şi mamă în lipsa celei adevărate, pe care o pierduseră de mult, mai avea în îngrijire o frumoasă şi blîndă văcuţă de la care, în fiecare zi, cu propriile mîini mulgea albul şi spumosul lapte ; mai erau şi porumbeii, mica grădină şi frumoasa capelă pe care o împodobea cu flori proaspete şi înmiresmate, şi unde, în fiecare seară, alături de surioara ei, se ruga pentru sufletul mamei sale.

Lúcia se bucura de fiecare dată cînd avea prilejul să meargă la tîrg la serbări, sau, pur şi simplu, să asculte slujba. Era o plăcută întrerupere a vieţii ei monotone, simţindu-se bine în societate, în compania fostelor sale colege de şcoală. Dar, după cîteva zile, începea să i se facă dor de văcuţă, de porumbei, de flori şi de capelă.

Cînd aveau loc splendide şi pitoreşti serbări, cum de mulţi ani nu se mai organizaseră prin acele locuri cu ocazia aniversării independenţei, mai exista încă un prilej de a face o scurtă călătorie. E uşor de imaginat bucuria cu care Lúcia şi Julia se pregăteau de drum şi nerăbdarea cu care aşteptau ziua plecării.

Pentru Lúcia mai era un motiv puternic de emoţie. Nu-i mai ieşea din minte flăcăul zvelt care se adăpostise în casa ei şi care avea să participe la *cavalhadas*. Cînd se gîndea la el, Lúcia simţea în inimă o nelinişte ciudată, cum nu mai simţise niciodată pînă atunci.

II. Cavalhadas

Tîrgul Patrocínio e situat într-unul din cele mai frumoase și mai plăcute ținuturi ale regiunii. Ocupă coama și panta unei coline dulci ; se sprijină pe o parte de poalele unui munte și se bucură pe celelalte părți de cea mai încîntătoare priveliște.

În ajunul serbării la care ne-am referit (trebuie să fi trecut de atunci mai mult de douăzeci de ani), veselul și arătosul tîrg era aranjat festiv și împodobit ca fata de la țară care se gătește bine dispusă și dornică de a merge la serbare în tîrgul vecin. Fermele și casele pe o rază de zece leghe în jur rămăseseră pustii. Locuințele micului tîrg deveniseră insuficiente pentru a găzdui atîta lume ; barăci improvizate și învelite cu iarbă, colibe și care cu boi, șoproane cu acoperișuri de piele, grupate fără nici o noimă pe cîmpiile vecine, adăposteau o mulțime de familii de țărani care, în soarele mereu strălucitor al acelor meleaguri, unde nu se cunosc ceața și ploile torențiale, își etalau hainele în culori vii și pestrițe, mătăniile lor mari și lanțurile de aur agățate de gît, cu relieve grele și cu medalioane, revărsîndu-se pe piepturi cu o incredibilă abundență. Băieți călare pe cai frumoși sau pe catîri viguroși, împodobiți cu frîie argintate, dînd pinteni pe străzi, căutau să uimească lumea, dezvăluind excelentele calități ale animalelor lor și făcîndu-se remarcați prin îndemînarea și eleganța cu care le călăreau. Violele, viorile și ghitarele răsunau prin toate colțurile tîrgului care fusese renumit întotdeauna pentru muzică și mai ales pentru serenade.

Arena în care trebuiau să se desfășoare întrecerile se afla în mijlocul pieței Matriz, pe o esplanadă situată în partea cea mai ridicată a colinei unde era așezat tîrgul. Era o suprafață circulară de aproximativ o sută douăzeci de pași în diametru, în jurul căreia localnicii construiseră, la voia întîmplării, fără vreo simetrie, băncile de tablă zincată împodobite cu multe cuverturi de damasc, de mătase și de bumbac strălucitor colorate.

Într-o după-amiază, cu două zile înainte de serbare, își făcea intrarea în tîrg, pe un drum de țară, o familie

care, printre multe altele ce veneau aici, a stîrnit în mod deosebit curiozitatea oamenilor care hoinăreau pe străzi şi se arătau pe la porţi şi ferestre. Era un bărbat în vîrstă, avînd lîngă el o fată tînără şi elegantă ce călărea cu neasemuită graţie un frumos cal alb de rasă, o fetiţă de nouă sau zece ani şi cîţiva servitori şi sclave călare.

— Cine e fata aceea atît de frumoasă ? întrebau toţi.

— E Lúcia ! N-o cunoaşteţi pe Lúcia ? Pe zi ce trece se face tot mai frumoasă.

— E Lúcia ! Iat-o pe Lúcia ! murmurau tineri, bătrîni şi copii care alergau la ferestre să vadă acea frumuseţe peregrină, a cărei faimă se răspîndise de mult prin toată regiunea.

— E frumoasă ca soarele ! exclamau cu simpatie bătrînii. E leită maică-sa pe care am cunoscut-o bine pe vremuri, dar parcă mai frumoasă...

— E într-adevăr frumoasă ! spuneau fetele, dar sărmana, trăind mereu la ţară, are un aer atît de stingher...

— Verişoară, dacă n-ai fi atît de frumoasă, aş zice că asta e invidie. Uite, cu ce graţie şi naturaleţe stăpîneşte calul... Ai vrea să se uite mereu în toate părţile ?

Cînd o fată e frumoasă şi graţioasă, călăreşte un cal superb şi ştie bine să-l călărească, farmecele sale cîştigă în valoare. Datorită mişcării, obrajii i se îmbujorează mai mult, ochii-i devin mai strălucitori şi ţinuta se distinge prin maiestuozitate şi eleganţă. Lúcia, care întrunea cu prisosinţă toate aceste condiţii, era fascinantă. Intrarea ei în tîrg deveni un adevărat spectacol.

— Ce fată încîntătoare ! Şi ce bine îşi stăpîneşte superbul ei căluţ ! spunea un grup de tineri, care se opriseră într-un colţ pentru a o vedea. Eu prefer acest spectacol oricărei *cavalhadas* din lume.

— Ai dreptate. Dintre toate lucrurile minunate care există pe pămînt, cel mai plăcut e să vezi o fată frumoasă călărind un cal de rasă.

— Oh ! Dacă şi femeile ar participa la *cavalhadas* şi dacă am prinde vreo trei amazoane ca aceasta !... Ce zici, Elias ?

— Imposibil ! răspunse Elias. Nu mai există alta pe lume ca ea. Dar în acest caz, eu aş vrea să particip la *cavalhadas* toată viaţa !

— Ah, Dumnezeule ! Primul inel pe care îl obţin şi pe care trebuie să-l smulg cu forţa, îl voi oferi acelei neasemuite frumuseţi.

— Fugi de-aici ! Eu alerg înaintea ta şi voi fi primul care va avea onoarea să-i ofere inelul... Ce noroc ! Visez deja la surîsul graţios cu care ea o să-mi mulţumească.

— Îţi faci iluzii ! Pun pariu că la prima alergare voi toţi o să greşiţi, iar eu, care voi alerga printre ultimii, voi fi primul care îi va duce inelușul delicatei domnișoare. Ceea ce voi încă nu știţi e că tatăl ei, cu care mă înţeleg foarte bine, o să mă invite să iau masa la el acasă. Aveţi grijă să nu muriţi de invidie.

După cum se vede, grupul era format din participanţi la *cavalhadas*, iar Elias se afla printre ei. Lúcia îl zărise și se salutaseră din priviri. Elias, auzind cuvintele tovarășilor săi, se necăji în adîncul sufletului și simţi primele emoţii ale dragostei. Cînd trecuse pe la ferma Maiorului, simţise o atracţie irezistibilă pentru Lúcia dar, gîndindu-se la faptul că era un băiat sărac și fără o poziţie socială strălucită, n-a îndrăznit să-și alimenteze prea mult acel sentiment, care spera ca în curînd să dispară. Totuși, cînd o văzu intrînd în tîrg radiind de frumuseţe și înconjurată de o aureolă fermecătoare, devenind obiectul admiraţiei atîtor oameni bogaţi și flăcăi chipeși care păreau deciși să obţină de la ea o privire sau un surîs, Elias simţi cum i se topește inima și înţelese că niciodată nu va putea vedea de bună voie acea frumuseţe în stăpînirea altuia.

Noii sosiţi fuseseră găzduiţi într-una dintre cele mai bune case din piaţă. După ce le dădu răgaz să se odihnească, Elias fu printre primii care îi vizită, nu numai ca să-și îndeplinească o datorie, dar și ca să-și satisfacă cea mai arzătoare dorinţă a inimii. Primirea a fost cordială și afectuoasă. Nu mai trebuie spus că Lúcia, văzîndu-l pe tînăr, se îmbujoră, tulburată.

În salonul Maiorului se afla deja un tînăr elegant, îmbrăcat cu o anumită ostentaţie de prost gust, totuși,

după ultima modă. Deasupra vestei îi strălucea un lanț gros de ceas, împodobit cu o mulțime de brelocuri, un monoclu cu respectivul său lănțișor, iar pe pieptul cămășii un nemaipomenit ac cu diamant. Vesta avea nasturi din metal strălucitor. Reprezenta tipul desăvîrșit de la Curte, afectat, pomadat și parfumat cu mosc. Era un negustor din Rio de Janeiro, de curînd stabilit acolo. La început fusese vînzător ambulant, dar de un an își deschisese în Patrocínio un magazin și, după cum spunea, avusese noroc și era pe cale să se îmbogățească. O plăcea mult pe Lúcia și-l măgulea pe Maior, care nu-l privea cu ochi răi, pentru că vedea în el un bogătaș în devenire și, prin urmare, un ginere perfect.

Elias observă cu disperare că peste tot nu întîlnea decît rivali. Această împrejurare, departe de a-l face să renunțe, dimpotrivă, îl stimula și-i aprindea mai tare focul pasiunii.

Tînărul negustor conversa jovial și ironic. Pentru a-și demonstra educația fină și aleasă credea el, batjocorea tot ceea ce provenea de la țară și, cu acel prilej, pentru a arăta cît este de inteligent, începu cu *cavalhadas*.

— La Curte nimeni n-ar merge la *cavalhadas* decît pentru a rîde. E o distracție depășită. Ce rol ridicol joacă acești prostănaci care galopează împodobiți cu pălării tari, panglici, insigne și tinichele, ca niște personaje de bîlci ! Și „Ambasada“ [1], Doamne sfinte ! Nu există ceva mai stupid ! Și mă mir că niște oameni serioși îndrăznesc să se scălîmbăie în public, pe un cal care dansează, repetînd cît îi ține gura niște tîmpenii pe care nu le înțelege nimeni ! E un spectacol pentru proști sau pentru copii.

— Nu mai vorbiți așa, domnule Azevedo, spuse Maiorul. Dumneavoastră sînteți foarte greu de mulțumit. Poporul nostru iubește *cavalhadas*, e nebun după ele. Nu putem avea circ sau teatre ca în marile orașe, așa că ne uităm la ce avem !

---

[1] La *cavalhadas* „Ambasada“ amintea de acțiunile solilor creștini care încercau să-i convingă pe arabii musulmani să treacă la creștinism. Cînd propunerea nu era acceptată, îi amenința cu război[illegible]

— Asta-i bună ! Să se organizeze banchete, baluri, coride cu tauri, nu ne lipsesc mijloacele de a distra poporul, dar să ne lăsăm de prostia asta penibilă.

— Dar poate acestea or să vă placă. Călăreții sînt deosebiți ; avem cai superbi și foarte bine antrenați.

— Nici gînd ! Cînd e vorba despre așa ceva cu cît caii și călăreții sînt mai desăvîrșiți, cu atît e mai penibil totul ! Cu cît mai perfect merge treaba, cu atît spectacolul devine mai ridicol. Mai bine s-ar fi organizat un carnaval, decît această comică sărbătoare, această insipidă distracție care e un lucru grotesc de trist.

— Este pentru dumneavoastră, care sînteți obișnuit cu strălucitoarele și variatele spectacole de la Curte, dar pentru noi, sărmani fermieri, nimic nu e mai distractiv decît să vedem un călăreț mîndru călărind un cal bun și bine antrenat, scoțînd un inel și, îndreptîndu-se spre tribună, să-l ofere unei frumoase doamne...

— Da, și apoi, c-o mutră de măgar, să facă turul arenei cu un mănunchi de panglici în vîrful lancei, în sunetul muzicii și al scînteierii artificiilor și să se așeze iar, foarte țanțoș, la locul său. Nu există ceva mai stupid ! Sînt lucruri pe care trebuie să le lăsăm artiștilor de circ că le fac mult mai bine, căci din asta își cîștigă existența.

Elias, ascultînd nerăbdător cuvintele negustorului, care-l umileau și-l răneau în amorul său propriu, consideră că nu trebuia să lase fără răspuns zeflemelele acelui farsor, pe care, fără să știe de ce, nu-l putuse suferi de la bun început, și hotărî să-l facă să se simtă rușinat, zdrobindu-l... Elias, pe lîngă studiile liceale, prin dragostea sa pentru lectură căpătase multe cunoștințe și era, într-adevăr, superior adversarului său.

— Mă scuzați, replică Elias politicos, cred că n-aveți dreptate, domnule, căci eu consider *cavalhadas* o distracție foarte nobilă, plăcută și folositoare.

— Adevărat ! ? Nu doriți să-mi faceți favoarea să-mi spuneți de ce ?...

— De ce ? Din mai multe motive. Dumneavoastră știți bine că aceste *cavalhadas* nu sînt decît o copie, un simulacru al vechilor duele și turniruri. Dar acele divertismente barbare, în care se vărsa sînge și în care, de

multe ori, participanții își pierdeau viața, nu pot fi compatibile cu progresul și obiceiurile civilizației actuale și, luați aminte, că și-n timpurile sîngeroase ale evului mediu, au fost admise la popoarele creștine. *Cavalhadas* au rămas ca o imitație a luptelor cavalerești, care, necostînd sîngele sau viața nimănui, oferă un strălucitor și nobil spectacol pentru ochii poporului. Echitația e o artă folositoare, chiar necesară, nimeni nu poate contesta asta. *Cavalhadas* produc stimulente și emulații între tineri pentru a se antrena în această folositoare și nobilă artă, dîndu-le ocazia să-și manifeste eleganța și îndemînarea în stăpînirea unui cal robust și focos, în ochii mulțimii, și, de asemenea, în fața unei iubite care, din tribună, îl însuflețește cu o privire sau un surîs. Spunînd aceste ultime cuvinte, Elias îi aruncă o privire rapidă, pe furiș, Lúciei.

— Trist mijloc de a fi pe plac frumoaselor femei, jucînd rolul de paiață ! exclamă cu un hohot de rîs tînărul negustor.

— E mai nobil și mai cavaleresc, i-o întoarse Elias, decît curtea făcută pe la baluri și prin biserici, care e atît de obișnuită în zilele noastre. *Cavalhadas* se aseamănă cu turnirul de altădată în care învingătorul avea întotdeauna o doamnă care-i stăpînea gîndurile, pentru care își rupea lancea pe sîngerosul cîmp de luptă.

— Oh, domnule ! S-a dus vremea lui Don Quijote și a Dulcineei, spuse negustorul.

— Într-adevăr, azi trăim în vremea lichelelor și a paiațelor parfumate ; mă îndoiesc că am avansat din acest punct de vedere. Obiceiul de a participa la *cavalhadas* ar mai avea un scop și anume să le inspire fermierilor noștri gustul pentru creșterea animalelor bune și frumoase și să-i facă mai scrupuloși în alegerea și selectarea raselor cabaline, lucruri de maximă importanță care, în țara noastră, se tratează cu nepăsare. Cavaleria este una dintre armele cele mai puternice, mai ales în războaiele din America, unde ea este de neînlocuit, iar fără cai buni și călăreți pricepuți nu putem avea o cavalerie adevărată. Cînd arta va fi inutilă, cînd cariera militară va fi o profesie mizeră și disprețuită, atunci

cursele de cai vor fi un spectacol doar pentru proşti şi copii.

— Să nu credeţi că alergările care se ţin din an în Paşti ne dau călăreţi şi cai buni. Vai de noi, dacă n-am avea alte mijloace de a-i obţine decît şcolile de echitaţie, cursele de cai...

— Dar poate fi vorba la noi despre aşa ceva ? Şcolile de echitaţie ar fi utile, fără îndoială, dar alergările şi toate spectacolele ecvestre ar deveni o completare a lor pentru că ar stimula tinerii să se exerseze în această artă, oferindu-le ocazia să-şi demonstreze în public agilitatea şi eleganţa. Nimeni n-ar frecventa şcolile de muzică, sau de orice altă artă, dacă n-ar avea prilejul să-şi prezinte în public, în ocazii festive, ca la biserică sau la teatru, talentul şi măiestria. Noi, totuşi, care călărim din copilărie, ne putem lipsi de aceste şcoli şi chiar fără ele ştim nu numai să stăpînim, dar şi să domesticim şi să dresăm cele mai nărăvaşe animale, iar cînd se iveşte prilejul, să ne prezentăm în public. În curînd veţi putea judeca dacă sîntem sau nu buni călăreţi.

— Ah ! După cum văd, sînteţi unul dintre participanţii la întrecere. În acest caz, vă cer mii de scuze pentru ceea ce am spus, dar, ca să fiu sincer, nu vă invidiez gustul.

— Eh !... Dumneavoastră credeţi că e ridicolă *cavalhadas,* dar, vă întreb eu, ce e mai ridicol : o întrecere pe cai sau un bal ? Cine se expune mai mult batjocurii publice : cel care conduce şi stăpîneşte un bidiviu de rasă în mijlocul arenei, ţinînd o lance sau zăngănind o spadă, sau cel care îşi tîrăşte picioarele lîngă o damă într-un salon, făcînd reverenţe şi piruete ? Ce e mai util şi mai nobil, dansul sau echitaţia ? Ce e mai folositor ţării, un bun dansator sau un bun călăreţ ?

Negustorul se simţi puţin dezorientat după discursul înflăcărat, întru apărarea tradiţionalei întreceri, al tînărului, care era întrerupt mereu de aplauzele şi replicile animate ale Maiorului. Lúcia, care nu şi-l închipuia pe Elias atît de instruit şi de bun orator, îl asculta cu o

satisfacție ascunsă și îl aproba cînd cu un gest, cînd cu un surîs.

— Fie cum dorești, dragă domnule, spuse negustorul. Nu știam că ești călăreț și încă unul atît de entuziast ; acum, că știu, nu mai am curajul să te contrazic. Fiecare să rămînă la părerea lui deoarece nu merită să ne certăm pentru așa ceva.

Și, întorcîndu-se spre Maior, schimbă brusc vorba.

Între timp, Elias a avut ocazia să-i adreseze timid Lúciei cîteva cuvinte fără importanță, numai pentru plăcerea de a vorbi cu ea și de a-i auzi vocea. La sfîrșit, îndrăzni să-i ceară permisiunea de a-i oferi primul inel pe care îl va smulge la alergările din prima zi.

În dimineața zilei de șapte septembrie avu loc slujba religioasă cîntată, Te Deum-ul, și, ca de obicei, parada. Peste tot erau militari : în mijlocul acelui ocean de uniforme, bărbații îmbrăcați civil formau o minoritate imperceptibilă. Familiile care doreau să meargă la biserică erau conduse de copii și sclave, căci părinții și frații mai mari, după obicei, participau la paradă.

Asistînd la sărbătorile din tîrgurile de provincie, ai zice că nu există alt popor cu mai mulți militari ca al nostru. Cu toate acestea, nu e alt popor mai profund pacifist, mai puțin înclinat să îmbrățișeze cariera armelor decît cel brazilian.

Legea cere bărbaților să poarte uniformă militară în anumite zile ale anului ; iată în ce constă militarismul și misiunea unică a gărzii naționale.

După-amiază, au avut loc întrecerile.

La orele trei, tribunele, acoperite de cuverturi în culori strălucitoare, erau pline de lume. Mulțimea asudată și neliniștită aștepta cu nerăbdare începerea spectacolului.

În sfîrșit, bubuitura focurilor de artificii și dangătul clopotelor dădură semnalul sosirii călăreților.

Peste o clipă, aceștia, împărțiți în două grupe de cîte zece, intrară în arenă la galop, din două părți, călărind frumoși cai de rasă, cu harnașamente bogat împodobite și cu panglici și paftale aurite, cu panașe și zurgălăi zgomotoși, legănîndu-și lancea garnisită cu funde

multicolore. Nu purtau măşti, nici nu erau îmbrăcaţi în costume specifice, cum se obişnuia prin alte părţi, dar, după obiceiul ţărănesc şi după moda vremii purtau uniformă militară, fiecare după placul său, după fantezie şi posibilităţi. Unul din grupuri purta costum albastru, iar celălalt roşu aprins, reprezentînd primii pe creştini, ceilalţi pe mauri.

După ce defilară prin faţa publicului, participanţii se aşezară în şir, unul în faţa celuilalt, pe marginile arenei. Fiecare călăreţ avea pajul său de lance care ţinea cu dreapta un cal de căpăstru.

E de prisos să descriem toată desfăşurarea cursei, căci presupun că majoritatea cititorilor a asistat la această distracţie, chiar dacă în zilele noastre ea a căzut în completă desuetudine şi uitare.

Elias era al doilea din şirul maurilor şi chiar la prima alergare avea să fie victima unei nefericite întîmplări. Calul său, din cale afară de nărăvaş şi neobişnuit cu zgomotul muzicii şi al focului de artificii, se zăpăci şi călăreţului îi fu aproape imposibil să-l facă să meargă pe linia marcată. Alerga, sau mai bine-zis mergea în zigzag ca un mînz sălbatic. Exasperat, Elias îl pedepsi cu asprime. Calul îi scăpă din mînă şi se lovi cu pieptul de pămînt. Elias sări din şa, calul se ridică imediat, dar o rozetă de la pinten se agăţă de căpăstru şi călăreţul căzu. Fu tîrît prin arenă vreo douăzeci de metri, timp în care se aflã în mare pericol.

— Doamne Dumnezeule, fie-ţi milă ! se auzi de pretutindeni strigătul alarmat care răsună în tribune.

Dar Elias se ridică de jos, gata să încalece din nou ; tovarăşii săi, însă, nu erau de acord, el insistă, totuşi, pînă cînd un servitor, venind în mare grabă din tribuna Maiorului, îi ceru din partea acestuia şi a fiicei sale Lúcia să nu mai alerge pe acel cal.

— Domnişoara s-a speriat atît de tare, încît i-a venit rău şi era aproape să leşine, spuse servitorul.

Aflînd că Lúciei îi venise rău, primul gînd al lui Elias a fost să-şi omoare pe loc calul cu lancea şi să alerge în braţele ei, dar în acelaşi timp nu putea să nu binecuvînteze în adîncul sufletului acel incident, care

îi dezvăluia astfel interesul crescînd pe care i-l inspira tinerei și grațioasei fermiere.

Negustorul din Rio de Janeiro, care nu-l părăsea nici o clipă pe Maior, se afla lîngă el, în tribună.

— Oh, domnișoară ! exclamă el oarecum înciudat, văzînd spaima și neliniștea Lúciei. Nu merită osteneala să-i purtați atît de grijă sărmanului băiat. Lăsați-l, e în competiție și, dacă aici nu se rup lănci, nici armuri în onoarea iubitelor, cel puțin să se rupă coastele în cădere. Acesta e rezultatul entuziasmului călăreților.

Lúcia abia îi răspunse cu o privire disprețuitoare.

Elias mută harnașamentul pe un alt cal și întrecerea continuă. El fusese întotdeauna cel mai distins și mai abil călăreț.

Veni ora începerii probei cu capete.

Era vorba despre patru capete de carton care se puneau pe patru stîlpi, formînd astfel un pătrat, și un al cincilea cap ce se așeza în mijlocul arenei. Călăreții, înconjurînd arena în galop, trebuiau să înșire capetele pe lance ; cel mai dificil de luat era cel din mijlocul arenei, puțini concurenți terminînd întrecerea cu succes.

Cînd întinse lancea, Elias avea pe ea toate cele patru capete. Apoi, în loc să scoată capetele de pe lance ca și ceilalți, își desfăcu cîțiva nasturi de la uniformă, scoase din sîn un pumnal și, agățîndu-se de harnașament cu priceperea și agilitatea unui gaucho, intrînd aproape sub cal, apăru cu cel de-al cincilea cap de carton în vîrful pumnalului. Aplauzele și artificiile izbucniră în entuziasmul general.

— Ah, Doamne ! exclamă Lúcia speriată și-și acoperi ochii cu batista, văzîndu-l pe tînăr în poziția aceea riscantă.

— Nu te speria, scumpă domniță ! zise tînărul din Rio. Băiatul e în elementul său, e un artist desăvîrșit. La circul ecvestru al lui Bartolomeu ar face avere, nu glumă...

În sfîrșit, veni și momentul întrecerii la inele care, dintre toate probele, era cea mai dificilă.

Tinerii din ambele grupuri se așezară pe un singur rînd. În fața lor se afla agățat de o sfoară întinsă între doi stîlpi un inel de metal cu un diametru de vreo zece

centimetri. Concurenţii, plecînd din rînd la galop, trebuiau să-l ia în vîrful lancei.

Cînd îi veni rîndul, Elias încălecă din nou pe nărăvaşul roib ; se dădu stàrtul şi fu prea tîrziu pentru a-l mai opri cineva. Deşi calul porni într-un galop rapid şi dezordonat, cînd Elias trecu printre stîlpi, inelul dispăru de pe sfoară. Cum se obişnuieşte, doi tineri veniră şi-l escortară, iar el, în sunetul muzicii, uralelor şi artificiilor, se îndreptă spre loja Lúciei. Aceasta, cu un surîs dulce pe buze şi cu mîna tremurînd de emoţie, îi puse în vîrful lancei, după obiceiul locului, o legătură de panglici lungi ce fluturau, iar el se întoarse din nou în arenă însoţit de muzică şi de exploziile de artificii. Era eroul serbării.

Urmă apoi „Ambasada". Un parlamentar, pe un frumos cal de rasă, bine dresat, ieşi în mijlocul arenei, mergînd în zigzag, dansînd şi sărind şi, printr-un discurs bombastic, în stilul lui Carol cel Mare, îl avertiză în numele regelui creştinilor pe conducătorul păgînilor să se predea fără luptă. Dar maurul, neîncrezător, nu fu convins şi, cu aroganţă, jură pe Mahomed că nu se va preda şi va dezlănţui furia creştinului învingător. Atunci începu o alergare dezordonată. Tinerii creştini se repeziră asupra maurilor care, neputînd să se apere, fugiră în arenă care încotro, călcînd totul în picioare, urmăriţi îndeaproape de duşmanii lor. În cele din urmă, maurii, văzîndu-se înconjuraţi, descălecară în grabă, dînd drumul cailor, şi alergară să găsească refugiu şi protecţie în tribună, şi astfel, păgînii, adăpostiţi fiecare la picioarele unei frumoase femei creştine, de la care doreau să primească botezul, se salvară de furia urmăritorilor.

Elias, care era îmbrăcat maur, se duse numaidecît lîngă Maior şi fu protejat de Lúcia. Aceasta, emoţionată închipuindu-şi în mintea ei de copil că totul se petrecea în realitate, se grăbi surîzînd să-i ofere mîna tînărului, cum se obişnuia în asemenea ocazii, şi-l invită la cină în casa naşei sale.

Aşa trecu veselă prima zi de sărbătoare. Celelalte două care urmară trecură la fel de animate. Toţi concurenţii erau bucuroşi că nu mai avusese loc nici un incident, iar onorurile întrecerilor îi reveniră lui Elias.

III. La fermă

Odată terminate sărbătorile, se spulberă și veselia. Venindu-mi în minte acest adagiu popular, aștern acum durerea pricinuită de încheierea serbărilor.

După ce petrecerea se termină, totul căzu în tristețe și monotonie ; nu voi spune în obișnuință deoarece zilele care urmară au fost mai mult apăsătoare. Ele contrastau cu entuziasmul sărbătoresc din care nu mai rămăsese decît nostalgia.

Din cavalerul distins și neînfricat ce fusese, Elias redeveni un simplu peon, întorcîndu-se la condiția sa de băiat sărac și fără o poziție socială strălucită.

Maiorul a trebuit să mai rămînă în orășel cîteva zile. În acest timp, Elias nu lăsă să treacă o zi fără să-l viziteze, dar și mai des venea rivalul său, a cărui agasantă asiduitate scandalizase deja pe toată lumea. Lúcia îl întîmpina ararcori și atunci numai cînd era chemată de tatăl său. Cu Elias se purta însă altfel : venea întotdeauna să-l salute cu un aer modest, dar cu obrajii înflăcărați, ceea ce însemna foarte mult. Această purtare umplea de ciudă și rănea dureros inima negustorului.

— Tot de la țară rămîne ! își spunea în sinea lui pentru a-și ascunde mîhnirea. Așa sînt provincialele astea : se pare că le e teamă de bărbații dintr-o clasă socială superioară și cu o educație aleasă și îi bagă în seamă numai pe cei de teapa lor. Cînd le intră în casă vreo persoană bine îmbrăcată și mai distinsă, abia îndrăznesc să vină pînă în spatele ușilor... Dar fata asta... credeam că e puțin mai isteață !... Da' de unde ! E ca și celelalte, sau mai rău. Se înțelege bine cu cavalerul ei rătăcitor și tăntălău. Cine se aseamănă se adună ! Mă uimește că prostănacul de Maior nu pricepe anumite lucruri și nu vede că acel nătîng îi face curte fiică-sii. Să dea Dumnezeu să nu iasă nici o încurcătură : ce m-aș mai distra să se întîmple vreo dandana !

Deși vorbea astfel, negustorul nostru nu-și arătă nemulțumirea și nici nu părăsi regiunea. Știa că băiatul nu era de prin partea locului și că trebuia să plece cît de curînd. Și chiar dacă n-ar fi fost așa, era pe deplin con-

vins că Maiorul, om bogat, nu va concepe niciodată să-şi mărite fata cu un sărăntoc, care n-avea nici după ce bea apă, numai pentru că ştia să alerge la curse. Aşa gîndea şi aştepta vremuri mai bune.

Elias, care venise din Uberaba anume pentru a participa la întreceri şi care merita pe drept numele de bun cavaler al acelor ţinuturi sălbatice, fusese recomandat Maiorului de persoane influente din acea localitate şi, deci, prezenţa sa în casa acestuia avea o justificare credibilă, iar Maiorului, nici nu-i trecea prin minte că tînărul ar fi avut îndrăzneala să-şi ridice ochii spre fiica sa. Prost şi orb, gîndea că iubirea ţine cont de greutăţi, că măsoară distanţa dintre clase şi că cei doi tineri nu şi-ar fi putut inspira o dragoste curată şi înflăcărată !

Dar, vai lor ! Se apropia clipa despărţirii şi acest lucru îi umplea de mîhnire. Iubeau şi se ştiau iubiţi, dar niciodată, nici măcar printr-un cuvînt, nu-şi mărturisiseră unul altuia acest sentiment. Acum trebuiau să se despartă fără să-şi ia rămas bun, fără o strîngere de mînă sau o promisiune care să-i mîngîie în acea lungă şi cine ştie dacă nu definitivă despărţire.

Elias căuta un prilej pentru a discuta cu Lúcia şi a o asigura de iubirea lui veşnică, cînd Maiorul îl scoase din această încurcătură, umplîndu-l de bucurie. El îl aprecia cum se cuvine pe tînărul din Uberaba şi, fiindu-i recomandat de persoane pe care nu le putea refuza, îl invită la ferma sa, unde avea la ce să-l folosească, pînă cînd se ivea o slujbă mai bună.

Închipuiţi-vă plăcerea şi mîndria cu care plecă Elias, străbătînd tîrgul alături de iubita sa, călare pe calul său roib care se făcuse remarcat la întreceri.

Instalat la ferma Maiorului, Elias a fost tratat acolo cu o bunătate afectuoasă, ca un membru al familiei. Era copistul, sau mai degrabă secretarul particular al Maiorului. Contabilitatea fermei fiind aproape inexistentă, tatăl Lúciei, care în calitatea sa de Maior al Statului Major şi datorită funcţiei ce o deţinea în poliţie, avea multe treburi de făcut, nu se dădea în lături să se folosească de scrisul frumos şi de cunoştinţele lui Elias,

Tînărul era și foarte bun muzician ; cînta la diferite instrumente, avea o voce plăcută și, în fiecare seară, distra familia cîntînd melodii populare la modă și canțonete, acompaniindu-se la o ghitară, singurul intrument muzical care se găsea în casă.

Deci, pe lîngă un priceput călăreț, era și remarcabil trubadur. Toate acestea, adăugate unei educații alese și unei conversații agreabile, făceau din el o companie plăcută și dorită. Cînd se întîmpla să lipsească pentru cîteva zile din cauza vreunor comisioane, absența i se făcea simțită în mijlocul micii și respectabilei familii.

Lúcia și sora ei arătau multă bunăvoință în învățarea muzicii. Avînd în casă un profesor atît de bun, tatăl n-a putut refuza dorința fiicelor lui și-l însărcină pe Elias ca în orele libere să le dea cîteva lecții.

În fiecare seară, așadar, cînd avea puțin timp liber, îl puteai vedea pe Elias, pe veranda spațioasă, așezat pe o veche bancă de cedru, între cele două fete, sub ochii Maiorului, bineînțeles, îndeletnicindu-se să le învețe scurte fraze muzicale și solfegii. De acolo, aveau o perspectivă minunată : vederea se pierdea pe vaste și minunate cîmpii și în îndepărtate orizonturi scăldate în lumina unui soare arzător. Prin ciripitul mierlelor, sticleților și cintezoilor din jurul casei și prin trilurile cadențate ale păsării sabiá, care cînta în depărtare, se auzeau încercările timide ale celor două tinere voci. Era mai mult decît suficient pentru a încînta și exalta imaginația sensibilă a tînărului, care în aceste ore plăcute uita de sine, de sărăcia și viitorul lui, pentru a se dedica celei mai încîntătoare, mai pure și ideale dintre iubiri. La rîndul lor, cele două eleve, dar mai ales Lúcia, se bucurau de orele acelea, socotindu-le cele mai frumoase din viața lor. Elias citise deja romanul *Julia* de Jean-Jacques Rousseau și, trăind plăcutele sale emoții, se cutremura uneori amintindu-și de soarta celor doi îndrăgostiți din povestea nemuritorului filosof din Geneva.

Apropierea sufletească dintre cei doi tineri , care păreau făcuți unul pentru celălalt, sfîrși prin a-i cuprinde într-o pasiune profundă, dintre acelea care nu se sting decît odată cu viața. În mijlocul naturii singuratice, pasiu-

nile se înrădăcinează mai mult decît în mijlocul vacarmului și al distracțiilor citadine. Sufletul solitar e ca un izvor în deșert, protejat de vînturi, care în oglinda-i limpede și nemișcată păstrează fidel imaginea copacilor umbroși.

Lúcia și Elias se iubeau, însă nici un cuvînt de dragoste nu le scăpase încă de pe buze ; privirile și surîsurile spuneau totul. Ei își cunoșteau bine sentimentele și aceasta le era de ajuns pentru a fi fericiți. Ca două lebede, ei se lăsau duși nepăsători de torentul placid și voluptuos al emoțiilor prezente, fără a-și aminti că ar putea fi tîriți și sfîrtecați de furioase cascade sau înghițiți de tenebroase vîrtejuri.

Elias aștepta cu nerăbdare un prilej în care să fie singur cu Lúcia și să-i mărturisească dragostea lui, dar acest prilej nu apărea de la sine. În fiecare zi lua hotărîrea fermă să ceară pe furiș fetei o întîlnire ; stabilise deja locul și ora, dar, cînd se ivea ocazia să-i vorbească, o timiditate de neînvins îl paraliza, refuzînd să profaneze puritatea îngerească a ființei dragi.

Într-o zi, în sfîrșit, căpătă curaj și își învinse emoția :

— Ah ! Dacă aș putea să-ți vorbesc o dată fără martori și să-ți dezvălui tot ce simt ! spuse el încetișor Lúciei, la un moment dat, cînd tatăl lipsea pentru o clipă.

— Dar... nu se poate, murmură Lúcia scurt și hotărît, îmbujorîndu-se atît de tare, încît s-ar fi trădat dacă în încăpere s-ar fi aflat vreo privire pătrunzătoare.

— Poate că da, continuă Elias surîzînd. Știu că petreci cîteodată ore întregi singură la izvorul din grădină. Te-ai speria foarte tare dacă aș veni și eu ?

— Desigur !... Nu, nu veni, dacă vii n-o să mă mai duc niciodată acolo !

— Nu te teme ! Eu te voi respecta la fel sau mai mult decît dacă ar fi de față și tatăl dumitale.

— Nu veni, nu... Mi-e frică. N-o să mai merg niciodată singură acolo.

— Iartă-mă, domnișoară ! Nu ți-aș fi făcut această cerere dacă știam că îți sînt atît de antipatic.

— Antipatic ?!...

Pașii Maiorului care răsunau pe dușumea îi anunțau întoarcerea și le impuseră tăcere celor doi îndrăgostiți.

A doua zi după această discuţie, Lúcia nu se duse la izvor, punîndu-şi în practică ameninţarea, dar numai Dumnezeu ştia cît o costase. A treia zi o porni într-acolo, dar însoţită de sora ei şi de Joana ; se gîndea serios la urmările acelui pas şi îi era frică ; dar inima o trăgea spre acel loc. Elias observa totul cu privirea atentă a îndrăgostitului care îi auzea vocea, îi simţea paşii şi aproape ghicea cînd ea era acasă sau nu. Dacă urca puţin pe coastă, putea pîndi poteca îngustă ce se pierdea în livadă şi ducea spre izvor, dar nu-şi putea ascunde nemulţumirea trădată de aerul său trist şi taciturn.

A patra zi, Lúcia nu mai putu răbda, luă coşuleţul cu lucru de mînă şi coborî să se aşeze la umbra arbuştilor de lîngă izvor. Bănuiala lui Elias se adeverise ; dar era deja prea tîrziu pentru a se mai furişa ca să-şi ascundă intenţia, de aceea nu ajunse acolo.

— Ţi-ai ţinut promisiunea de a nu te mai duce la rîu ? o întrebă el a doua zi la lecţie.

— Da, domnule, singură nu mă mai duc acolo.

— Totuşi, dacă nu mă înşel, mi se pare că te-am văzut coborînd singură.

— Pe cine ? Pe mine m-ai văzut ?...

— Da, domnişoară, te-am văzut, erai chiar dumneata.

— Se poate... după-amiază se face atît de cald în casă ; şi apoi sînt sigură că nu vei trece pe acolo, nu-i aşa ?

Elias surîse şi Lúcia simţi cum i se îmbujorează obrajii.

Tînărul obişnuia să se ducă la vînătoare pe cîmpurile din împrejurimi după potîrnichi, prepeliţe şi alte păsări.

A doua zi după-masă, înşeuă calul, luă puşca, îşi chemă cîinele şi plecă. Făcu lungi ocoluri pentru a putea intra, fără să fie observat, printre ierburile rare care mărgineau rigola, pînă în fundul grădinii. Doar ce intră în crîng, descălecă, legă calul de un copac şi coborî, mergînd de-a lungul rigolei, pe potecile strîmte făcute de copitele viţelor şi labele animalelor sălbatice.

Elias era aproape sigur că o va găsi pe Lúcia la izvor şi nu se înşela. Ea se afla într-adevăr acolo, dar nu în acea dulce nepăsare a sufletului, în care am văzut-o altă dată, ci neliniştită, şovăitoare ca o căprioară înspăi-

mîntată, ce așteaptă în orice clipă să audă lătratul cîinelui și vocea vînătorului.

Întîlnirea dură doar cîteva minute. Elias, care învățase o mie de cuvinte de dragoste, spuse doar atît, luîndu-i mîna și sărutîndu-i-o :

— Iată-mă aici, dona Lúcia. Iartă-mi îndrăzneala..! Dacă ai ști cît te iubesc !...

— Ești foarte înflăcărat, spuse ea făcînd pe supărata. Nu ți-am cerut să nu vii aici ?...

— Tare aș fi vrut să-ți dau ascultare, dar iubirea a fost mai puternică decît mine. Am venit să aud din gura dumitale un singur cuvînt de care depinde fericirea mea, viața mea. Spune-mi, mă iubești ?...

Lúcia ezită o clipă, fixă privirea în pămînt și murmură timid :

— Mult !...

— Îngerule ! exclamă Elias căzîndu-i la picioare și căutînd să reverse în cuvinte mîngîietoare bucuria care îi cuprinsese sufletul ; dar nu mai putu să spună nimic. Cînd inima e plină de fericire, capul rămîne golit de idei și limba paralizează.

Dar Lúcia îl scoase numaidecît din încurcătură, spunîndu-i cu un aer neliniștit :

— Dorința dumitale e împlinită. Acum întoarce-te, pleacă cît mai repede. În orice clipă poate veni cineva..!

Și scoțîndu-și o floare, pe care o avea prinsă în păr, i-o dădu lui Elias. Acesta, înlănțuind-o cu brațul pe după gît, îi luă mîna și i-o sărută cu înflăcărare. Asta a fost tot ceea ce a îndrăznit să facă.

Cînd Lúcia, după cîțiva pași, își întoarse capul pentru a-l vedea încă o dată pe iubitul ei, îl zări îngenuncheat, sărutînd iarba pe care ea stătuse. Îi făcu repede un semn cu mîna ca să plece, și dispăru în livada de portocali.

Iată în ce a constat întîlnirea dorită cu atîta ardoare. Se pare că nu merita osteneala să îndure atîta spaimă și neliniște, pentru a schimba două cuvinte, pentru a-i săruta mîna și pentru a primi o floare. Chiar sub ochii Maiorului s-ar fi găsit prilejul pentru a obține asemenea favoruri. Dar era totuși o întîlnire, și o întîlnire îi tulbură pe îndrăgostiți, mai ales dacă se petrece în aer

liber, avînd drept martori cerul, pădurea, izvorul. E încă o dovadă de încredere reciprocă, o garanție solemnă de credință și puritate a dragostei. Sărutul de la întîlnire e pecetea iubirii care leagă pentru totdeauna două suflete.

Îndrăgostiții sînt, de obicei, foarte ușor de convins că nimeni nu ghicește sentimentul de care le este cuprinsă inima ; nu realizează că în fiecare cuvînt, în fiecare gest, în fiecare privire poartă în orice clipă pasiunea pe care o cred la adăpost în cele mai ascunse unghere ale sufletului și astfel totul iese la lumină. Maiorul nu se pricepea la oameni și nici nu înțelegea stările sufletești ale acestora, căci niciodată nu-și ascultase impulsurile inimii. Ajunse, totuși, să fie bănuitor și în curînd se convinse de existența unei afecțiuni reciproce între Lúcia și tînărul său protejat și regretă că-i oferise acestuia, cu atîta sinceritate, ospitalitate în casa lui. S-o mărite pe fiica sa cu un sărăntoc care, pe lîngă hainele de pe el, mai avea doar un cal, un cîine și o pușcă, fiind un străin fără nume, fără avere, fără poziție socială, era un lucru la care nici nu vroia să se gîndească. Prima lui grijă a fost, așadar, să taie imediat răul de la rădăcină înainte de a lua amploare. Încercă deîndată să întrerupă lecțiile de muzică. Cu toate acestea, nu acționă fățiș, dar de fiecare dată găsea vreun pretext pentru a-i deranja, inventînd vreo misiune urgentă pentru profesor sau pentru eleve. În plus, îi dădea lui Elias de lucru mai mult ca de obicei, trimițîndu-l în diferite călătorii cu diverse comisioane, încît acesta rareori mai stătea pe acasă. Așa considera el că poate împiedica extinderea răului, în timp ce căuta un mijloc delicat și firesc pentru a se descotorosi de un astfel de oaspete.

Lúcia și Elias se vedeau acum destul de rar. Era limpede că acest lucru se întîmpla din cauza Maiorului care, desigur, îi suspecta că se iubesc. Elias înțelese că era timpul... să ceară mîna Lúciei, dar în situația precară, aproape mizeră în care se afla nu se încumeta să facă un asemenea pas, se putea aștepta doar la un „nu“ categoric și umilitor. Era vremea să spună adio Lúciei, dragostei, fericirii și, totodată, ultimei speranțe.

Bănuiala lui Elias se confirmă cînd, într-o zi, Maiorul, pe un ton binevoitor, îi spuse părintește :

— Prietene, crede-mă că-ți vreau binele și îți doresc prosperitate. Un băiat ca dumneata, care are studii și e atît de îndemînatic, nu trebuie să se piardă într-o fermă unde darurile și talentele nu-i pot servi la nimic. În orice localitate te vei stabili, vei putea cu ușurință să cîștigi bani și o bună poziție socială, în vreme ce aici, la fermă, ți-o spun deschis, ca unui prieten, îți pierzi vremea în zadar. Oriunde vei pleca, poți conta oricînd pe ajutorul meu.

— Aveți dreptate, domnule Maior, îl întrerupse cu vioiciune Elias. Dumneavoastră mi-ați dat o soluție la care mă gîndeam de mult. Văd că aici, la dumneavoastră acasă, nu sînt de folos și cred că nu la umbra acestui acoperiș mi-aș putea găsi norocul și fericirea.

— Te-ai supărat pe mine ?... Nu te dau afară... E doar un sfat prietenesc.

— Nu m-am supărat, domnule Maior ; v-am spus doar la ce mă gîndeam și că mă temeam ca dumneavoastră să nu fiți de acord ; acum, cînd știu cum stau lucrurile aștept ordinele dumneavoastră, căci vreau să plec cît mai repede cu putință.

Elias știa bine motivul acelei purtări a Maiorului și n-avea cum să-i răspundă altfel. Era un mod politicos de a fi dat afară. De fapt, nu se putea înfige pumnalul în inima unei victime într-un mod mai binevoitor și mai măgulitor decît acesta. Cuvintele Maiorului îl loviră cu o forță copleșitoare. Trebuia s-o părăsească pe Lúcia, poate, pentru totdeauna !

— Ah ! Sărăcie ! Sărăcie ! Blestemată sărăcie ! exclama Elias cu durere intrînd în camera lui. Sărăcie ! Tu ești cea mai mare dintre relele care chinuie omenirea, mai rea decît foamea, mai rea decît lepra, mai rea decît însăși moartea. Ești gonită de pretutindeni de parcă ai fi o boală contagioasă. Săracului, pe lîngă faptul că îi lipsesc toate avantajele materiale ale existenței, îi sînt interzise și toate plăcerile inimii. Săracul nu poate, nu trebuie să iubească... Ah ! Dacă aș fi bogat !... De ce soarta n-a vrut să am și eu bani ? Dar cine mă împiedică

să-i am ? Cei care îi cîştigă sînt oare mai buni decît mine ?... Sînt tînăr şi, mulţumesc cerului, sînt sănătos, robust şi am isteţimea necesară ca să pot cîştiga bani... Bagagem e aici, aproape... e o mină foarte bogată... costă puţin să sapi pămîntul, să speli pietrişul, Maiorule, Maiorule !... Tu mă goneşti din casa ta pentru că sînt sărac... Dar, ah, să dea Domnul să nu te căieşti foarte repede că nu m-ai luat în seamă acum şi să nu vii să-mi ceri, cu umilinţă, iertare în genunchi ! Prin tine însuţi nu valorezi nimic ; şi eu îţi voi dispreţui purtarea abjectă ! Dar fiica ta e o comoară şi eu pentru ea sufăr şi jur să fiu bogat, sau, dacă nu, nici tu, nici ea şi nici nimeni pe lume să nu mă mai vadă nicicînd.

Întîlnirile dintre Lúcia şi Elias au fost apoi întrerupte definitiv. De multă vreme nu se mai vedeau decît la cină cu familia. Acesta era pentru ei cel mai groaznic chin. Aveau să se despartă fără să poată să-şi ia rămas bun... O persoană de încredere ar fi fost în acele condiţii un dar ceresc, prin ea şi-ar fi destăinuit neliniştile, temerile şi speranţele, dacă mai aveau dreptul la speranţe. Numai Lúcia putea găsi un mijloc de comunicare între ei. Îşi aminti de Joana, singura căreia putea să-i încredinţeze o sarcină atît de delicată. Ştia foarte bine că bătrîna şi dibacea creolă era deja la curent cu dragostea lor şi, deci, nu risca dîndu-i un mesaj scris sau verbal.

— Joana, trebuie să-mi faci un serviciu !...

— Cum să nu, domniţă... Ce serviciu ?

— Să dai biletul ăsta... profesorului meu.

— La ce bun, domniţa mea ?... Mîine o să plece...

— Tocmai de aceea ; vreau să-mi iau rămas bun de la el. I-l dai ?

— Ştiu eu ! ?... Dacă află domnu', n-o să-i placă, el bănuieşte ceva şi mi-a zis să nu te mai las să umbli singură.

— Şi ce dacă o să afle ?.. Nu-i nimic rău în asta. Băiatul trebuie să plece şi poate n-o să ne mai întîlnim niciodată, spuse fata, suspinînd.

— Ah, domnişoară ! Eu... nu... ştiu...

— Du-te, ia asta şi du-te ! Dacă el o să-ţi dea vreun bileţel pentru mine, să mi-l dai, ai auzit ?

— Dacă așa poruncești... eu ce să mai zic ?...

În seara aceea, Elias primea următoarea scrisoare :

„Tata a aflat deja despre dragostea noastră și, după cum ai văzut, nu e de acord cu ea. Îmi dau seama că despărțirea e inevitabilă. Nu pot să-ți spun cît am suferit ! Nu știu ce se va întîmpla cu mine, nici nu văd vreo rezolvare pentru nefericirea noastră. Poate să mă silească să fac orice, dar ca să-mi smulgă din inimă dragostea pe care ți-o port, nu va reuși. Adio, și nu uita de această nefericită care, orice s-ar întîmpla te va iubi întotdeauna."

În dimineața următoare, Elias îi trimise următorul răspuns :

„Tatăl tău mi-a dat de înțeles foarte clar că nu mă mai vrea în casa lui. Trebuie să te părăsesc și chiar mîine voi fi departe de tine. Această lovitură m-a rănit crunt, dar nu mă descurajez. Sînt sărac și acesta e motivul pentru care tatăl tău mă disprețuiește. Dar ar fi trebuit să țină seama că, slavă domnului, sînt un bărbat robust și descurcăreț, știu să muncesc și mîine pot fi bogat. Adio, Lúcia. Nu-ți pierde speranța și iubește-mă mereu, căci pentru toate există o rezolvare. Eu o să muncesc și o să devin demn de tine în ochii tatălui tău. Dragostea ta mă însuflețește și mă umple de curaj și încredere. Ah, dacă nu m-ai lipsi niciodată de iubirea ta ! Eu plec cu inima sfîșiată de supărare și dor. O să primești vești de la mine... Peste doi ani mă voi întoarce sau... Adio."

A doua zi, Elias, luînd-o pe drumul spre Bagagem, se pierdu la orizont departe de ferma Maiorului, simțind cum un văl neguros îi acoperă sufletul, în timp ce acea plăcută locuință în care Lúcia se simțise atît de bine, avea să devină pentru ea o casă pustie, un exil de nesuportat.

IV. Mina

Trecuseră aproape șase luni de cînd Elias plecase de la ferma Maiorului.

Pădurile întinse și dese în mijlocul cărora curgea zgomotos tumultuosul rîu Bagagem, căzuseră lovite de secure lăsînd descoperită o zonă largă, de o parte și de alta a

rîului. Pe locul fostei păduri se vedeau împrăştiate locuinţele improvizate ale căutătorilor de diamante, acoperite cu frunze mari de cocotier. Pe acel teren alb şi sălbatic, unde te aşteptai să-l găseşti doar pe ţăranul necioplit sau pe africanul aproape gol, întîlneai o populaţie civilizată şi bine îmbrăcată, formată din oameni de toate provenienţele care, din locuri îndepărtate, veniseră să exploateze noua descoperire a cărei faimă se răspîndise cu repeziciune. Acolo domneau mişcarea şi însufleţirea ca într-o mare piaţă comercială.

În timp ce lopata şi tîrnăcopul scormoneau pămîntul extrăgînd preţiosul pietriş, loviturile de secure răsunau prin păduri şi, din cînd în cînd, cîte o bufnitură ce se auzea de-a lungul coastelor anunţa căderea altor copaci robuşti şi seculari. Zgomotul cascadelor acompania cîntecele şi gălăgia căutătorilor de diamante, care, de-a lungul malurilor rîului, spălau veseli pietrişul dătător de speranţe.

Era o după-amiază de noiembrie limpede, liniştită şi plină de splendoare. Toţi îşi abandonaseră lucrul, şefi şi muncitori, şi se adunaseră în colibele lor. Zarva şi agitaţia zilei se potoliseră şi se auzea acum vocea ţăranului care, stînd în uşa colibei, intona în sunetul ghitarei cîntecul său ale cărui note prelungite şi melancolice se pierdeau de-a lungul malurilor abrupte.

Un băiat înalt, cu barba şi ochii negri, cu braţele încrucişate şi cu şapca trasă pe frunte, stătea în picioare lîngă mal, sprijinit de o stîncă, privind cu un aer sumbru şi preocupat spre trei-patru muncitori care spălau ultimile site de pietriş.

— Ei, Simão ! Încă nimic ? întrebă el un bătrîn camarad, care tocmai aruncase pietrişul dintr-o sită.

— Deocamdată nimic, stăpîne, răspunse bătrînul. Aici nu cred să găsim ceva. Mîine va trebui să încercăm acolo, mai jos...

— Totuşi, aici au dat peste cele mai bogate terenuri în zăcăminte minerale. Deşi au trecut mai mult de două luni de cînd muncim aici, să fim mulţumiţi dacă vom reuşi să salvăm măcar jumătate din cheltuieli. Să le ia dracu' de pietre şi de informaţii ! Nu mai înţeleg nimic ! Cred că a fost o glumă. Dacă ne-am fi dus să semănăm

cartofi, am fi făcut o treabă mai bună. Hai, Simão, rupe sitele astea, aruncă în rîu tîrnăcoapele și să plecăm la noi acasă. Nu trebuie să căutăm în fundul pămîntului ceva ce nu există.

— Ai răbdare, stăpîne, spuse tovarășul său. Mai dă-ne un răgaz, pînă mîine... Acolo, acolo mai jos, stăpîne, și să nu-mi zici mie pe nume dacă n-o să reușim. Ai încredere și roagă-te Maicii Domnului și o să vezi că mîine sau poimîine diamantul cel mare o să strălucească pe fundul sitei.

— Povești, Simão ! În fiecare zi îmi spui asta și rezultatul e mereu același.

— Doar o zi, doar o zi, stăpîne, și să-mi tai capul dacă n-o să găsim ceea ce căutăm.

— Nici vorbă, Simão ! Mă urmărește ghinionul. Mi-e scris să fiu sărac și nenorocit toată viața, murmură băiatul pe tonul celei mai profunde descurajări.

— Nu-ți pierde încrederea, stăpîne ! Nu-ți mai aduci aminte de țiganca aceea care ți-a ghicit în palmă și ți-a spus că norocul tău stă în pietre ?...

— Da, și chiar că soarta mea e mai dură decît piatra. Să le ia dracu' pe toate țigăncile de pe lume cu prezicerile lor cu tot !

Acestea fiind zise, muncitorii își puseră tîrnăcoapele pe umăr, își luară sitele și plecară. Elias și Simão mai rămaseră.

Simão era un bătrîn voinic și bine legat, oacheș, un amestec de indian cu african. De mic fusese prieten cu tatăl lui Elias, pe care îl slujise cu credință și devotament. Acesta îl stima la rîndul său și-l iubea ca pe un adevărat prieten. Murind cu patru-cinci ani în urmă, fără a-i putea lăsa unicului său fiu altă moștenire decît o educație aleasă, pe care, din nefericire, n-a putut să i-o desăvîrșească, îl rugă pe bătrînul negru să nu-l părăsească niciodată pe Elias care avea pe atunci șaptesprezece-optsprezece ani.

Nu era nevoie ca bătrînul să fie rugat ; Simão nu l-ar fi părăsit niciodată pe tînărul stăpîn pe care în copilărie îl purtase în brațe și-l înconjurase cu o dragoste părintească.

Simão era un vechi căutător de diamante, bun cunoscător al terenurilor diamantifere și își desăvîrșise mește-

şugul în Diamantina[1], locul său natal şi al fostului său stăpîn, unde îşi petrecuseră primii ani ai vieţii.

Simão era, într-adevăr, un căutător de diamante foarte abil, ce părea că adulmecă acele pietre scumpe ; dar, din nefericire, pentru tînărul său stăpîn, pentru care lucra în exclusivitate şi pentru care ar fi dorit să descopere o comoară, marea sa iscusinţă rămăsese nefructificată, fapt care îl mîhnea foarte mult. Totuşi nu se descuraja.

— Chiar aici în Bagagem, stăpîne, spunea el cîteodată, chiar în acest pămînt se află îngropat norocul tău.

Cînd Elias s-a dus la Patrocínio ca să participe la alergări, Simão, care îl însoţise, a vrut să rămînă în Bagagem.

— Acum, că tot sînt aici, stăpîne, am să încerc să-ţi descopăr norocul. N-o să fiu prea departe de tine. Dacă o să ai nevoie de ceva, doar dai o fugă. Cumpără-mi o bucăţică de pămînt şi lasă-mă să lucrez.

— Ah, bătrîne Simão ! exclamă băiatul imediat după plecarea celorlalţi. Sînt pierdut ! Sînt disperat ! Nu ştiu ce să fac.

— Să căutăm, stăpîne, să căutăm ! Nu te descuraja atît de repede. Să jucăm ultima carte !

— Simão, dacă situaţia nu se va schimba, şi sînt sigur de asta, în curînd n-o să mai am cu ce să plătesc puţinii oameni pe care i-am angajat.

— Nu contează, stăpîne. Poţi să-i dai afară. O să lucrez singur. Dacă ţi-e scris să fii fericit, e acelaşi lucru dacă ai unul, zece sau o sută de muncitori. Şi nu ştiu de ce, dar am mai multă încredere cînd lucrez de unul singur.

— Lucrează pentru tine, sărmanul meu Simão. Eşti bătrîn şi trebuie să strîngi ceva bani pentru vremurile cînd n-o să mai poţi munci. Eu, nefericitul de mine, nu ştiu dacă o să te pot răsplăti vreodată. Lasă-mă pradă nenorocirii mele ; e o nebunie să lupţi împotriva destinului... Ah, Lúcia !... Lúcia !... N-o să te mai văd niciodată. Şi băiatul, cufundat într-o tristeţe profundă, îşi lăsă capul în jos şi îşi acoperi ochii cu mîinile.

---

[1] Oraş în nordul Statului Minas Gerais, importantă zonă diamantiferă.

— Sărmanul meu stăpîn !... Ce înseamnă asta ? !... Curaj ! Cu răbdarea treci marea... Dumneata trebuie să devii bogat şi să te căsătoreşti cu această Lúcia de care vorbeşti întruna. Îmi spune mie inima că vei fi bogat. M-am rugat şi la Sfînta oraşului Patrocínio, iar ea o să ne ajute.

— Să dea Dumnezeu, Simão. Eu nu-mi doresc mari bogăţii. Îmi este suficient să găsesc în acest pămînt diamante în valoare de cinci mii de escudos, patru sau chiar două mii, cît să pot intra în afaceri. Acţionînd cu puţină inteligenţă, i-aş înmulţi în scurt timp. Şi de vreme ce nu-mi cade din cer, ci vine din miezul pămîntului, poate aş smulge această sumă pentru început, pe care oamenii nu mi i-ar da, dar nici eu nu i-aş cere pentru nimic în lume. Dar acest pămînt ingrat e ca cerul, surd la rugăminţile mele.

— Iar eu, stăpîne, am credinţa că vom smulge chiar din acest pămînt, cu ajutorul lui Dumnezeu şi al Sfintei Maria, o adevărată bogăţie.

— Şi totuşi sînt şase luni de cînd muncesc fără răgaz şi, în loc de bogăţie, aici mi-am găsit sfîrşitul, stingerea tuturor speranţelor mele ; aici mi-am desăvîrşit sărăcia şi nenorocirea.

— Azi, stăpînul meu e foarte abătut !... Du-te şi te plimbă, vezi cum merg afacerile. O să avem o noapte frumoasă. Du-te şi distrează-te.

— Nu, Simão. Sînt foarte supărat, n-am chef să văd pe nimeni. Dacă vrei, poţi pleca.

— Şi dumneata, ce-o să faci aici, singur ?

— Rămîn să mai iau puţin aer, simt că-mi crapă capul.

Se înserase. Elias se aşeză pe o piatră şi, cu capul în mîini, cu coatele pe genunchi, doar ce rămase singur că şi începu să-şi aline durerea, vorbind şi aproape plîngînd de disperare.

— Sînt deja şase luni de cînd am venit aici şi pînă azi, nimic ! Absolut nimic. Aş fi făcut mai bine, fără îndoială, dacă riscam puţinul pe care il aveam la masa de joc. Poate că aş fi cîştigat sau aş fi pierdut repede şi fără efort şi eu aş fi fost singurul implicat... Nu m-ar fi interesat diamantele şi toate bogăţiile din lume dacă n-ai fi fost tu, Lúcia, care mi-ai aprins în piept o sete de bo-

găţie pe care n-aş fi simţit-o niciodată dacă nu te-aş fi cunoscut ! Dar nu e vina ta, cea mai frumoasă, cea mai pură şi cea mai nobilă dintre fiinţe. E vina avarului şi meschinului tău tată, care te vinde pe aur. Şi aşa se profanează, aşa se degradează soarta unui înger pe pămînt. Eşti preţuită în aur şi eu, nenorocitul de mine, oricît aş implora cerul, oricît aş săpa de adînc pămîntul, tot nu pot găsi acest aur ! În loc să-l găsesc, am săpat tot mai adînc în abisul nenorocirii mele. Nu-mi pasă ! Voi continua. Voi merge pînă la capăt. Mi-a rămas prea puţin. O să-mi vînd calul, hamurile şi cuţitul de argint, iar banii o să-i cheltuiesc cu acest pămînt blestemat care pînă acum a fost atît de nemilos cu mine. Şi cînd se va duce şi ultima speranţă, cascadele acestui rîu sînt înalte şi stîncoase, iar pistolul meu nu greşeşte niciodată...

Elias ar fi continuat poate acel trist monolog insuflat de disperare, dacă un zgomot de paşi care se apropiau nu l-ar fi făcut să-şi ridice brusc capul. Era un bărbat ceva mai în vîrstă, bine îmbrăcat şi cu un aspect plăcut, care se îndrepta spre el cu paşi rari.

— Mă scuzaţi, zise necunoscutul, salutîndu-l. Iertaţi-mă, dacă v-am deranjat din gîndurile dumneavoastră triste şi dacă fără să vreau v-am aflat secretul nenorocirii...

— Ah ! M-aţi auzit ?...

— Da, domnule. Dar fără voia mea. Sper să mă iertaţi...

— Fără îndoială. Nu pot să iau în nume de rău întîmplarea care v-a adus aici să auziţi nebuniile mele. De acum înainte nefericirea mea nu mai poate fi un secret, deşi doream acest lucru.

— Adevărul e că eu am fost din cale afară de curios. Mă aflam acolo, printre jgheaburi, căutînd prin pietrişul preţios, şi am auzit totul. Ar fi trebuit să plec, e adevărat, dar ceea ce am auzit a început să mă intereseze în aşa măsură încît, fără voia mea, v-am ascultat. Dar puteţi fi sigur că nu o simplă curiozitate m-a adus aici, ci dorinţa de a vă ajuta, iar vorbele dumneavoastră au ajuns la urechile cui ştie să respecte secretele şi durerile altora.

— N-am nici cea mai mică îndoială. E foarte plăcut să cunoşti un om care, după toate aparenţele, e demn de stimă

şi încredere. Vă cer doar să nu daţi vreo importanţă nebuniilor pe care le spun ; îmi uşurez sufletul de necazurile mele în muncă. E delirul imaginaţiei unui om pe care îl urmăreşte ghinionul.

— Eu sînt mai în vîrstă, am suferit mult la rîndul meu şi mă veţi scuza dacă vă vorbesc cu o sinceritate cam brutală. E o ruşine pentru un tînăr ca dumneavoastră, in floarea vîrstei, inteligent şi întreprinzător, să se lase doborît la prima lovitură a soartei...

— Ah ! Dacă aţi şti dumneavoastră în ce situaţie disperată mă aflu ! Eu nu regret lipsa bogăţiei...

— Ştiu. Iertaţi-mă că vă întrerup. Am înţeles că aveţi motive să fiţi nefericit, cu toate acestea nu găsesc justificarea nefericirii dumneavoastră. Iubiţi o fată, nu-i aşa ? Şi din dragoste pentru ea doriţi să faceţi avere. E un motiv în plus să perseveraţi în această muncă. Aţi putea cuceri o poziţie strălucită şi realiza fericirea dumneavoastră şi a ei. Dragostea aceasta trebuie să fie destul de superficială dacă s-a stins în faţa primului obstacol. Nu ştiţi să luptaţi împotriva greutăţilor şi în faţa primului eşec, socotind totul pierdut, găsiţi scăpare numai în sinucidere, fără să vă mai gîndiţi cîtuşi de puţin că acest procedeu laş va umple de amărăciune şi disperare inima iubitei dumneavoastră. Dacă toţi ne-am comporta la fel, bătînd în retragere după primul obstacol intîlnit în cale, nimeni nu şi-ar mai realiza dorinţele şi n-ar mai obţine bogăţii, onoruri şi fericire.

— Şi ce pot să fac ?... Am intrat ca într-un abis fără ieşire, în care mă simt îngropat pentru totdeauna.

— Dar inteligenţa dumneavoastră, ajutată de două braţe tinere şi viguroase, nu va putea găsi ieşirea din acest abis ? Eu cred că numai voinţa dumneavoastră vă poate ajuta. Este de mirare că un bărbat aşa de tînăr şi de bine înzestrat are atît de puţină încredere în viitorul său şi în oameni.

Elias n-a avut replică la observaţiile juste şi severe ale necunoscutului, a cărui înfăţişare şi ale cărui cuvinte înţelepte inspirau de la prima vedere respect şi simpatie. Aşteptă cu nerăbdătoare curiozitate să afle cine era omul acela pe care nu-l văzuse niciodată şi pe care întîmplarea i-l scosese în cale..

— Să ştiţi, continuă necunoscutul, că nu am venit aici numai cu intenţia de a vă încuraja şi de a vă da sfaturi. Doresc să vă ajut, dacă e posibil, să vă smulgeţi din acest abis în care încă nu aţi căzut aşa cum presupuneţi, dar în care disperarea vă va putea împinge. Am venit să vă fac o propunere. Sînteţi dispus s-o acceptaţi ?

— Spuneţi, domnule, despre ce este vorba ? Sînt convins că îmi veţi propune ceva care va fi în favoarea mea.

— Aşa este, fără nici o îndoială. În primul rînd, îmi dau seama că descoperirea de la Bagagem nu poate oferi vreun avantaj celui care încearcă să se îmbogăţească pornind de la un capital modest. E un loc înşelător. Şi eu sînt căutător de diamante. Am venit din Bahia şi am vrut să cercetez această nouă descoperire despre care mi s-au povestit minuni. Realitatea e însă alta, şi acum, după cele văzute, pot vorbi în cunoştinţă de cauză. Există, într-adevăr, o mină din care s-au extras diamante superbe, dar cred că au fost foarte puţine. Apariţia întîmplătoare a unei pietre preţioase e o momeală periculoasă care poate ruina mii de căutători şi ferici doar pe cîte un norocos al soartei. Se poate spune că acest loc se răzbună crunt pe cei care îi scurmă măruntaiele, şi dumneavoastră sînteţi un exemplu. Nu se întîmplă acelaşi lucru în Sincorá ; acolo diamantele sînt mai uşor de găsit şi orice tînăr activ şi isteţ care foloseşte mijloace sigure de lucru poate obţine în scurt timp o avere.

— Tot ce se poate, spuse Elias. Dar eu nu am mijloacele materiale pentru a mă aventura în ţinuturile acelea.

— E adevărat, aveţi răbdare, însă, mai ascultaţi-mă puţin. În Sincorá, am multe terenuri pe care le-am cumpărat la un preţ scăzut, dar care se arată a fi foarte bune ; le-am lăsat în părăsire pentru că n-am o persoană de încredere pe care s-o pun în fruntea lucrătorilor, iar afacerile nu-mi dau răgaz pentru a rămîne acolo, lîngă site, cum e neapărată nevoie. Dumneavoastră mi-aţi inspirat încredere şi simpatie de cînd v-am văzut. Am auzit vorbindu-se despre dumneavoastră ca despre un om cinstit. Nefericirea care v-a cuprins şi al cărei secret îl deţin acum, din întîmplare, m-a făcut să am încredere în dumneavoastră. Deci, dacă doriţi să mergeţi să administraţi

aceste mine, vă voi lua asociat cu un profit rentabil din producţia lor şi, în afară de asta, întotdeauna voi fi gata să vă ajut cu umilele mele posibilităţi. Vreau să mă credeţi că nu am nici un interes să vă înşel ; vă pot fi de folos şi doresc sincer să vă ajut. Zilele acestea trebuie să mă întorc în Sincorá. Hotărîţi-vă acum. Acceptaţi oferta mea ? Vreţi să mergeţi cu mine ?

Afacerea e excelentă, gîndi Elias. Dar la Sincorá voi fi atît de departe de Lúcia !... Nu ştiu dacă o să am puterea...

— Propunerea este foarte avantajosă, răspunse Elias după o scurtă tăcere, şi nu am cuvinte să-mi exprim mulţumirea pentru generoasa dumneavoastră purtare faţă de un străin, bazată doar pe simpatie şi pe o reputaţie care poate fi şi nemeritată. Totuşi, trebuie să mă gîndesc puţin şi nu pot s-o fac imediat. Mîine, dacă sînteţi de acord, vă voi da răspunsul. Unde şi la ce oră vă pot întîlni ?

— Mîine la prînz, la casa aceea acoperită cu olane, care se vede acolo, pe celălalt mal al rîului, între cei doi cocotieri... O vedeţi ?...

— Da, am înţeles. Mîine la prînz voi fi acolo.

— Vă aştept. Acum duceţi-vă şi gîndiţi-vă la ce v-am spus. Noapte bună.

— Noapte bună.

Se întunecase. Elias se îndreptă încet spre coliba sa, unde nu dormi, ci reflectă la discuţia avută cu necunoscutul.

N-a trebuit să se gîndească prea mult pentru a lua o hotărîre definitivă. Propunerea neaşteptată şi ideea distanţei care îl despărţea de iubita sa, Lúcia, îl speriaseră la început, dar între posibilitatea de a se îmbogăţi şi situaţia disperată în care se afla în Bagagem nu trebuia să ezite. În ceea ce priveşte distanţa, din nefericire, chiar acolo, la numai cîteva leghe de ferma Maiorului, nu era el la fel de departe de iubita sa ca şi cum s-ar fi aflat la capătul lumii ? Nu-l despărţea de ea o prăpastie, sărăcia, mai cumplită decît toate depărtările ? Oare ea îl iubea mai mult şi îi era mai credincioasă dacă el se afla mai aproape ?

Elias se hotărî să accepte propunerea şi îi povesti bătrînului său prieten care, aşezat lîngă foc în mijlocul co-

libei, își fuma liniștit trabucul, norocul ce dăduse peste el în după-amiaza aceea.

— Așadar, o să mă părăsești, stăpîne ? zise bătrînul fixindu-l pe Elias cu o privire deznădăjduită.

— Cum așa, tu nu mergi cu mine ?

— Eu !... Atît de departe ?... Ah, stăpîne, sînt bătrîn și sănătatea mi-e cam șubredă. Aceste călătorii nu mai sînt pentru mine... Ce nevoie am eu să-mi las oasele atît de departe ?

— În acest caz, bunul meu Simão, nu mai plec nici eu...

— De ce, stăpîne ?

— Cum o să te las aici singur și neajutorat ? !

— Să nu-ți faci griji în privința asta ! Mai pot să muncesc. Dumnezeu e milostiv și niciodată n-o să-i lipsească acestui biet bătrîn un blid de fasole și o colibă în care să se adăpostească. Dacă e spre binele tău, du-te, stăpîne ! Nu trebuie să pierzi o asemenea ocazie din dragoste pentru un vechi prieten care nu mai e bun la nimic. Apoi, dumneata nu mai ești un copil care să nu poată ieși singur în lume și eu, ca să-ți spun adevărul, ți-aș fi mai mult o povară decît un ajutor.

— Cu toate acestea, Simão, n-am curaj să te las singur. Dacă te îmbolnăvești...

— N-are importanță. Pe aici am mulți cunoscuți și mulți stăpîni buni care să aibă grijă de mine. Du-te, stăpîne, și Sfînta orașului Patrocínio să te ocrotească ! Eu aici trebuie să rămîn, am încredere în pămîntul ăsta, pămînt din care într-o zi vom smulge diamantul care te va face fericit.

— Nu-i adevărat, Simão, din acest pămînt o să scoatem numai spini, lacrimi și sărăcie.

— Bine !... Într-o zi o să-mi dai dreptate. Fii atent la ce-ți spun. Du-te la Sincorá și Sfînta Fecioară da Guia să te ocrotească. Du-te să-ți cauți norocul în lume și lasă-mă pe mine să-l caut aici. O să vedem cine îl găsește primul...

Elias nu dădu nici o importanță presimțirilor sărmanului Simão. Le puse pe seama simplității și bătrîneții vechiului său prieten. După ce mai vorbiră cîtăva vreme despre

apropiata lor despărțire, adormiră ; bătrînul, pe o piele veche, lîngă foc, iar stăpînul pe așternutul său sărăcăcios întins într-un colț al încăperii.

Peste cîteva zile, Elias îl îmbrățișă plîngînd pe bătrînul său tovarăș ; era singurul prieten pe care îl avea în Bagagem ; îi lăsă banii pe care îi mai avea și, scoțînd o scrisoare din buzunar, i-o dădu, spunîndu-i :

— Simão, această scrisoare e pentru Lúcia. S-o duci chiar tu la ferma Maiorului. E ultima favoare pe care te rog să mi-o faci. Acolo nu te cunoaște nimeni. O să ceri găzduire și nu vei stîrni nici cea mai mică bănuială. Să cauți s-o dai pe ascuns unei sclave bătrîne, pe nume Joana, care i-o va da Lúciei.

— Du-te liniștit, stăpîne, și n-avea nici o grijă.

Scrisoarea lui Elias glăsuia astfel :

„Au trecut deja șase luni de cînd ne-am despărțit și de cînd mă aflu aici, în Bagagem, unde soarta nu mi-a surîs. Destinul mă trimite acum să-mi încerc norocul foarte departe, dar cu multe speranțe. Azi plec spre Sincorá. Iubito, nu te speria de distanța care ne va despărți. Oriunde voi pleca, te voi iubi întotdeauna cu aceeași înflăcărare și credință. Mai am un an și jumătate pentru a-mi îndeplini promisiunea. Să nu ne descurajăm. Păstrează-mi credincioasă și curată dragostea ta, încrederea ta în viitor și cerul ne va apăra. Rămas bun."

Peste puțin timp, Elias, în compania protectorului său, pleca spre Sincorá.

V. Bahianul

Trecuseră aproape doi ani de cînd Elias, descurajat că nu găsise în pămîntul din Bagagem nici măcar semnele unei bogății care devenise o condiție indispensabilă fericirii sale, sfîșiat de dor și zbătîndu-se între cea mai cumplită neliniște și cea mai plăcută speranță, plecase spre meleaguri îndepărtate în căutarea bogăției, încrezător în

protecţia unui om ce îi era complet necunoscut, lăsîndu-şi destinul la voia întîmplării.

Bagagem avea atunci aspectul unui tîrg în devenire, cu un comerţ animat, cum sînt la început toate aşezările unde se descoperă diamante. Nu mai existau doar cocioabele primitive, acoperite cu frunze de cocotier, răspîndite în dezordine de-a lungul malurilor rîului. Printre ele se zăreau destule case văruite, cu ferestre cu geamuri, ca stîrcii aşezaţi într-un stol de porumbei sălbatici, cenuşii.

Se construiseră cîteva străzi mai acătării şi apăruseră deja prăvălii de tot felul, frumoase şi bine aprovizionate.

Bagagem număra peste douăzeci de mii de suflete venite din satele vecine care rămăseseră aproape pustii. Majoritatea locuitorilor din Patrocínio, Araxa, Piracatu [1] şi Uberaba se mutaseră în savanele din Bagagem.

Nici Maiorul nu rămase în afara furiei generale şi, tentat de demonul căutării diamantelor, îşi abandonă ferma şi veni să se stabilească în Bagagem cu familia şi cu aproape toţi sclavii. Hotărîrea Maiorului de a face acest pas a fost influenţată şi de un alt motiv. După plecarea lui Elias, Lúcia căzuse într-o profundă melancolie ; sănătatea i se şubrezise şi se ofilea ca mimoza căreia îi lipseşte seva pămîntului şi roua cerului. Maiorul cunoştea bine adevăratul motiv al mîhnirii fiicei sale ; dar fie pentru a simula că nu o pasiune amoroasă era cauza, sau poate chiar pentru a respecta delicatele sentimente ale Lúciei, se prefăcea a le ignora. Aşadar, crezu că e bine s-o smulgă din singurătatea acelei ferme şi, în mijlocul agitaţiei şi distracţiilor societăţii, să caute vreun divertisment pentru deprimarea constantă a fetei.

Maiorul îşi construise o frumoasă căsuţă pe panta unei coline, pe malul drept al rîului, izolată de restul tîrgului. Era un mic templu în care Lúcia era zeiţă şi unde veneau o mulţime de credincioşi să i se închine cu veneraţie şi respect. Tristă ca o nimfă exilată din umbra liniştită a pădurilor sale, ei îi era dor de portocalii fermei părăsite, de grădină, de izvor şi mai ales de o fiinţă a cărei imagine,

[1] Oraş în Statul Minas Gerais. Azi se numeşte Paracatu. Port fluvial şi zonă pentru creşterea vitelor.

în mintea ei, era însoțită mereu cu acea singurătate plină de nostalgie. Scrisoarea pe care Elias i-o scrisese la plecarea sa din Bagagem ajunsese la ea, ideea distanței enorme care urma s-o despartă de iubit îi agravă și mai mult tristețea, mărindu-i spaima și neliniștea. Chipul lui Elias îi era mereu prezent în minte ; era ca o lună melancolică ce se privește în mijlocul încremenit al unui lac solitar. Niciodată nu i se desprindea de pe buze vreun surîs care să exprime o adevărată mulțumire. Dacă uneori surîdea, zîmbetul ei era ca o luminiță ce scăpa cu greu din sufletul plin de tristețe.

Mai mult datorită trecerii timpului decît distracțiilor pe care tatăl ei i le oferise, sănătatea robustă a Luciei reuși să triumfe și să înalțe o stavilă în calea ruinării sale psihice. Dar bucuria și seninătatea sufletească nu revenirä nealterate ca în anii copilăriei. Nimic din jur nu putea să-i risipească supărarea și neliniștea inimii. Durerea sfîșietoare pe care o simțise la început fu înlocuită de o melancolie calmă și resemnată ca o noapte cu lună care urmează liniștită și tristă norilor furtunii.

Grația și farmecul Lúciei, fireasca ei pudoare și acea nostalgie care o învăluia nu puteau să nu atragă atenția și să nu producă impresie asupra oamenilor din Bagagem, în mare parte fermieri bogați din împrejurimi, care, disprețuind sapa și securea, puseseră în mîinile sclavilor lor tîrnăcopul și sita, și tineri negustori care veniseră din locuri îndepărtate pentru a face comerț cu căutătorii de diamante. Maiorul, la rîndul său, pentru a o scoate pe fiica sa din melancolia ce nu o părăsea, se străduia s-o distreze prin toate mijloacele, organizînd în acest scop, acasă la ei, dese petreceri la care invita lumea bună din Bagagem.

Mulți dintre acești negustori și fii de negustori bogați, subjugați de farmecele delicatei fermiere, îi ofereau omagiile lor ; dar renunțau numaidecît, negăsind nici o portiță pe unde să poată pătrunde în tainele acelei inimi misterioase. Alții, mai îndrăzneți, înțelegînd poate greșit amabilitatea rece cu care ea îi trata, se încumetau să-i dezvăluie pasiunea și chiar s-o ceară în căsătorie.

— Fata mea, ai deja douăzeci de ani. Cred că a venit vremea să te gîndești la căsătorie. Am pentru tine un

soț pe care, cu siguranță, n-ai să-l refuzi. E domnul F. Mi-a cerut azi mîna ta. Cred că e bărbatul care te poate face fericită.

Lúcia auzea aceste cuvinte cel puțin o dată pe săptămînă și de fiecare dată, cu o voce imperturbabilă și glacială, răspundea :

— Tată, te rog să nu-mi vorbești acum de căsătorie ; nu mă simt încă în stare să fac acest pas. Poate mai tîrziu... Vezi bine că sora mea e încă un copil. Pînă cînd nu va crește mare și nu va mai trebui să am grijă de ea, nu pot și nici nu trebuie să mă căsătoresc. Cred că amîndoi mai aveți nevoie de mine.

Tatăl părea să accepte aceste motive și respecta dorința fetei. E adevărat, de asemenea, că dintre pretendenții care pînă atunci aspiraseră la mîna Lúciei, deși toți erau tineri, respectabili și cu o înfățișare plăcută, totuși nici unul nu avea posibilitatea de a-i asigura o poziție strălucită din punct de vedere financiar. Maiorul, care, ca un tată bun ce era, dorea fericirea fiicei sale, nu concepea fericirea fără bogăție și spera ca Lúcia să întîlnească un soț milionar și de aceea accepta cu ușurință refuzul acesteia.

Așa trecură alte cîteva luni fără ca nimic să schimbe viața monotonă și tristă a Lúciei, fără ca vreo speranță s-o însuflețească, și nici vreo nouă lovitură a soartei să redeschidă rana vechilor sale suferințe.

În această vreme, sosi în Bagagem un călător bogat, elegant, cu o numeroasă suită de servitori și de prieteni. Era un tînăr bahian, bine făcut, prezentabil și cu maniere alese.

De la Sincorá, unde se îmbogățise cumpărînd diamante, venise în Bagagem să continue aceeași afacere, să cerceteze și să exploreze această nouă descoperire. Sosirea unui astfel de oaspete într-unul din tîrgurile noastre produce o curiozitate tot atît de mare dacă nu chiar mai mare decît vizita unui suveran în oricare mare capitală a lumii civilizate.

Leonel, căci așa se numea noul venit, deveni imediat foarte cunoscut. Pe lîngă înfățișarea plăcută și amabilitatea sa, era dotat cu multe calități care îl făceau apreciat și dorit în orice societate ; cînta admirabil la ghitară și avea o voce foarte plăcută, interpretînd cu mult talent

cîntecele populare la modă și melodiile negrilor de pe meleagurile sale. În plus, era foarte generos și se purta cu ostentație, ceea ce pe acolo se putea numi somptuozitate.

Nu trecu mult și Leonel fu invitat și în casa Maiorului. După cum știm, acesta obișnuia să organizeze întîlniri sau mici serate dansante pentru a risipi melancolia fiicei sale. Cu apariția lui Leonel aceste întîlniri, care deja își pierduseră interesul pentru că nu aveau nici un efect asupra stării Lúciei, începură să se însuflețească. Maiorul era calculat și își pregătea cu grijă fiecare mișcare. Credea că frumosul chip și delicatele maniere ale tînărului bahian nu vor întîrzia să producă o impresie plăcută fiicei sale și s-o vindece pentru totdeauna de vechea și nebuneasca ei pasiune. Pe de altă parte, era convins, și nu fără motiv, că nici un tînăr nu putea s-o vadă pe Lúcia fără să simtă irezistibila atracție a frumoșilor ei ochi ; experiența de fiecare zi i-o confirma. Leonel, care, prin conversația sa animată și veselă, prin însușirile și frumoasele sale maniere, era sufletul acelor mici reuniuni, nu întîrzie să simtă influxul magic al strălucirii acelor ochi mari și nevinovați, al acelui dulce și melancolic surîs. Făcu pentru ea o pasiune arzătoare pe care nu și-o mai putea ascunde.

După vreo două săptămîni de la apariția lui Leonel în casa Maiorului, cei doi bărbați, stînd la o fereastră, purtau cu voce scăzută următoarea discuție :

— Domnule Maior, nu trebuie să vă mai ascund că simt pentru fiica dumneavoastră cea mai înflăcărată și mai pasionată dragoste, dacă nu v-ați dat seama pînă acum. Pentru mine suprema fericire ar fi dacă aș putea cîștiga inima ei așa cum ea a știut s-o cucerească pe a mea. Aș dori să știu dacă sînteți de acord cu acest sentiment care, vă asigur, este curat și sincer, și dacă trebuie sau nu să-mi continui vizitele în casa dumneavoastră.

— Eu vă voi primi mereu cu brațele deschise, răspunse Maiorul cu vioiciune, și mă bucur din toată inima că fiica mea a inspirat aceste sentimente unui tînăr atît de deosebit și cu asemenea calități. Dar ea ?... Știți dacă vă iubește ? Nu i-ați făcut încă nici o declarație ?...

— Ea... E mereu atentă și bună cu mine, dar e atît de distantă, atît de rezervată încît nu știu ce să cred.

— Nu vă faceţi griji din pricina asta, domnule Leonel, este din cauza timidităţii. A fost crescută la fermă şi încă nu ştie să poarte o conversaţie. Nu vă descurajaţi ; cînd se va mai obişnui cu dumneavoastră, va scăpa de această timiditate, vă asigur. Îmi face multă plăcere să vă continuaţi vizitele în casa mea şi vă pot asigura că Lúcia va fi a dumneavoastră...

— Asigura ? Doamne Dumnezeule ! În ce fel ? Dacă vreţi să vă prevalaţi de autoritatea paternă pentru a impune o alianţă care poate îi va fi neplăcută, oh, la asta nu voi consimţi niciodată !

— Eu, domnule Leonel, să impun ?... Niciodată ! O preţuiesc prea mult pe fiica mea ca s-o oblig să se căsătorească, indiferent despre cine ar fi vorba, împotriva voinţei ei, dar nu cred că e posibil ca ea să refuze...

În această clipă începu muzica şi o tînără veni să-i cheme în salon deoarece începuse şi dansul.

— Duceţi-vă şi dansaţi cu ea, spuse Maiorul. Curaj şi perseverenţă. Fără astea nimic nu se rezolvă în lume.

VI. Refuzul

A doua zi după această discuţie, Maiorul se duse foarte devreme în camera fiicei sale.

— Lúcia, îi spuse fără altă introducere, cum ţi se pare acest tînăr frumos din Bahia, care în ultima vreme ne-a frecventat casa ?...

— Cum mi se pare ?... întrebă Lúcia stînjenită. Îmi pui atît de devreme o asemenea întrebare ? Zău că nu ştiu ce să-ţi spun, tată, adăugă surîzînd Lúcia.

— Lasă mofturile, răspunde-mi. Cum ţi se pare domnul Leonel ?...

— Cum mi se par toţi cei care vin la noi : un băiat arătos, cu maniere alese şi care poate fi un om foarte cumsecade.

— Nu poate, ci e un băiat deosebit şi, pe lîngă toate astea, foarte bogat.

— Şi ce-i cu asta, tată ?

— Ce-i cu asta ? Mă mai întrebi ? Ştii că acest băiat deosebit, acest frumos şi bogat bahian a venit aici, spre norocul tău, ca să te ceară în căsătorie ?

— Mă aşteptam la aşa ceva, murmură Lúcia în sinea ei. E un blestem care nu se mai sfîrşeşte ! Să-mi fie soţ ! exclamă ea. Ah, tată ! Fie-ţi milă, nu-mi mai vorbi despre asta.

— Da, să-ţi fie soţ, replică Maiorul supărat. O să-l refuzi şi pe ăsta ?

— Tată, nu ţi-am spus de atîtea ori că nu vreau, că nu trebuie să mă căsătoresc deocamdată ?

— Nici cu acesta, fiica mea ?... Fii atentă ce faci. A-l refuza înseamnă a da cu piciorul norocului.

— A-l accepta pe acesta sau pe oricare altul înseamnă a-mi înfige un pumnal în inimă. Dacă mă căsătoresc, presimt că voi fi foarte nefericită.

— Copilării !... Lasă-te de presimţirile astea prosteşti, cu timpul o să-ţi schimbi părerea.

— Niciodată, tată.

— Lúcia, eşti un copil fără minte. Gîndeşte-te bine la ce îţi propun şi nu mai ezita. Anii zboară şi odată cu ei şi frumuseţea. Mai tîrziu, cînd o să vrei să te căsătoreşti, n-o să-ţi mai găseşti un soţ care să te iubească. Haide, gîndeşte-te puţin şi, dacă eşti o fetiţă deşteaptă, cu siguranţă că vei fi de acord. Ocazii ca aceasta nu se întîlnesc de două ori în viaţă. Gîndeşte-te bine la ce-ţi spun şi mîine sper că vei accepta.

Maiorul ieşi, iar Lúcia rămase singură multă vreme închisă în camera ei să se gîndească, dar nu la avantajele căsătoriei pe care i-o propunea tatăl său, ci la situaţia ei nenorocită şi la disputa pe care o va avea cu el, văzînd cît de mult insista să o mărite cu Leonel. Cît despre ceilalţi pretendenţi, Maiorul cedase aproape fără insistenţe la primele cuvinte ale Lúciei. Dar în ceea ce îl priveşte pe Leonel, nu părea dispus să renunţe, să se dea bătut. Mai rău era că Maiorul părea să aibă multă dreptate în privinţa acestui pretendent, căci Leonel, în aparenţă, era un tînăr care putea face fericită o fată, iar cele mai bogate şi mai frumoase domnişoare din Bagagem ar fi invidiat norocul Lúciei. Închisă în camera sa, Lúcia reflectă cu amărăciune la situaţia disperată în care se afla şi, după ce

plînse și se rugă îndelung, ieși din cameră hotărîtă să lupte pînă la ultima suflare și dispusă să accepte mai degrabă rasa călugărească decît cununa de lămîiță.

Leonel, foarte încrezător în aspectul său plăcut și în calitățile sale, în ciuda purtării rezervate a Lúciei, nu se îndoia nici o clipă că pînă la sfîrșit ea îl va accepta.

Chiar în seara aceea, Maiorul discută din nou cu fiica sa. Își dublă insistențele, își înmulți argumentele între care strecură amenințări prost disimulate, dar în zadar, fata era de neclintit. La sfîrșit, recurse la implorări. Lúcia răspunse că nu dorea să se mărite, cufundîndu-și capul în pernele patului pe care stătea și izbucnind în hohote de plîns. Bătrînul, mișcat pe moment, nu îndrăzni să mai spună nimic în fața acestei explozii de lacrimi și suspine și se retrase trist și deconcertat, dar nu descurajat.

Ca de obicei, tînărul bahian apăru seara în casa Maiorului. Lúcia, care pînă atunci simțise pentru Leonel aceeași indiferență ca și pentru ceilalți pretendenți, încerca acum și o anumită răceală, o repulsie pe care cu greu și-o putea ascunde. Nu mai vedea în acest om doar un simplu pretendent ; el era amenințarea reală a fericirii ei, era pierderea speranțelor sale, pentru că, în adîncul sufletului, Lúcia încă mai nutrea o speranță timidă, ezitantă, care îi hrănea dragostea pentru Elias și îi dădea curaj pentru a mai trăi. În ciuda celor mai strălucitoare aparențe, datorită admirabilului instinct cu care sînt dotate anumite femei, ea știa să pătrundă în adîncul inimilor și găsea la Leonel ceva care îi repugna.

Cînd Leonel intră în salon, Lúcia păli și se înfioră astfel încît ar fi atras atenția tuturor dacă salonul nu ar fi fost luminat doar de o singură lumînare. Lui Leonel nu-i scăpă totuși acea schimbare a Lúciei, dar, datorită vanității, o interpretă drept un efect al emoției produse de prezența lui și o luă ca pe un semn bun. Dacă ar fi putut vedea mai bine chipul fetei, ar fi observat pe el o paloare puternică și o expresie de groază care i-ar fi spulberat amăgirea.

După cîteva minute de conversație banală, Lúcia se retrase pentru a se calma, sau mai degrabă pentru a-și ascunde neliniștea. Tulburarea ei era dintre cele mai

profunde. Crescută în simplitatea de la țară și obișnuită să trăiască într-o societate cu purtări neconvenționale nu-și putea ascunde necazurile și neliniștile. Dar instinctul o avertiză că trebuia să-și disimuleze durerea sub aparența de mulțumire și calm.

Nu sosiseră încă toți musafirii cînd Maiorul îl invită pe Leonel la aceeași fereastră la care i-am văzut discutînd prima dată. Maiorul începu discuția :

— Domnule Leonel, nutresc speranța că Lúcia te va accepta cu plăcere ca soț. Dar ieri cînd am vorbit am uitat să abordăm o problemă pe care, de altfel, nu trebuie să v-o ascund. Bucuria pe care am simțit-o cînd v-am auzit propunerea mă face, probabil, să mă gîndesc la acest subiect. În sfîrșit, pentru a scurta introducerea, domnule Leonel, probabil că te-ai înșelat ca mulți alții asupra situației mele financiare, și...

— Destul, domnule Maior, vă rog să nu mai vorbiți despre asta, dacă vreți să nu mă jigniți. Pe mine nu mă interesează ce avere aveți. Slavă Domnului, dispun de ceva bani ca să n-am nevoie de...

Nu vă supărați, domnule Leonel, nu am vrut să spun asta. Știu bine că sînteți dezinteresat. Totuși, mi-aș fi făcut scrupule dacă nu v-aș fi mărturisit că sînt ruinat.

— Într-adevăr, domnule Maior ?...

— E purul adevăr, sînt complet ruinat. Acest loc blestemat, care îl seduce și-l orbește pe om mai mult decît jocurile de noroc sau femeile, mi-a înghițit în scurt timp toată averea adunată cu greu de-a lungul multor ani de muncă la cîmp și în comerț. Ferma și aproape toți sclavii sînt ipotecați și, în curînd, sărăcia îmi va bate la ușă. Scuzați-mi această sinceritate ; eu nu trebuia să vă ascund situația mea pentru că nu aș fi fost împăcat să vă dau mîna Lúciei fără să știți că vă căsătoriți cu fiica unui om sărac.

— Sărac !... Nu spuneți asta, domnule Maior ! Niciodată ! Chiar dacă ați fi un cerșetor, eu tot m-aș simți onorat să fiu soțul fiicei dumneavoastră.

— Dar dezonoarea... Știți bine că oamenii sînt necruțători cu un negustor care a dat faliment.

— Ce dezonoare, domnule Maior ! Falimentul unei afaceri, mai ales dacă este legală, nu dezonorează pe nimeni. Nu vă descurajaţi din cauza asta... Nu vor lipsi mijloacele de reabilitare. Liniştiţi-vă ; oamenii nu vor fi atît de neîndurători cum credeţi. Cu creditorii dumneavoastră se poate ajunge la o înţelegere. Eu voi trata cu ei şi, mulţumită lui Dumnezeu, voi avea posibilitatea să vă fiu de folos fără nici un sacrificiu.

S-ar putea zice că Maiorul îi făcuse intenţionat acea mărturisire viitorului său ginere, pentru a-i sonda generozitatea şi a-i provoca oferta. Dar nu era aşa ; Maiorul crezuse că era de datoria sa să procedeze cinstit. Sinceritatea era una din trăsăturile sale de caracter. La început, generoasa ofertă a tînărului bahian îl tulbură şi îl descumpăni ; apoi îi pătrunse în suflet ca raza unei duble speranţe. În această căsătorie se afla fericirea fiicei şi salvarea averii.

— Nu, domnule, scuzaţi-mă ! Nici vorbă de aşa ceva, replică Maiorul puţin speriat ; departe de mine ideea de a vă deveni o povară. Ce vor spune oamenii ?...

— Dar ce au oamenii cu afacerile noastre şi noi cu părerea lor ?

— Vor spune şi, aparent, pe bună dreptate, că am speculat generozitatea dumitale contractînd această căsătorie.

— Nu aveţi dreptul să vorbiţi astfel. Am ştiut eu oare care este situaţia dumneavoastră financiară cînd v-am cerut mîna fiicei dumneavoastră ? Şi cu toate acestea, de cînd am sosit aici am aspirat la onoarea de a vă fi ginere. Nimic mai firesc ca un ginere să-şi ajute socrul sau un socru să-şi ajute ginerele. Sînteţi prea scrupulos, domnule Maior.

— Se poate, dar...

— Dar... să nu mai vorbim despre asta, dragă domnule Maior. Cred că a sosit timpul să ne distrăm.

Cîteva persoane care sosiseră şi se apropiaseră să-l salute pe Maior au pus capăt acelei discuţii.

Leonel se duse să se aşeze lîngă Lúcia care revenise în salon. Sărmana fată părea că sta pe un scaun de fier înroşit în foc. Privirea îi era nesigură. Chipul îşi

schimba culoarea în fiece clipă. Răspundea în doi peri la întrebările puse de Leonel şi părea că doreşte să se scoale brusc şi s-o ia la fugă spre dormitor. Dar în ochii lui Leonel toate acestea aveau o explicaţie, de altfel, plauzibilă pentru cine nu cunoştea ce se petrecea în inima Lúciei. Era timiditatea provocată de emoţia pe care o simte orice fată cînd lîngă ea se află un bărbat abia cunoscut care trebuie să-i fie soţ.

Maiorul, la rîndul său, vorbea puţin şi mergea gînditor, preocupat de mijloacele pe care urma să le folosească într-un nou asalt pe care plănuia să-l îndrepte spre inima fiicei sale pentru a o convinge să spună da. Acum, cînd din această căsătorie putea rezulta şi reabilitarea situaţiei sale financiare, e uşor de imaginat cu ce însufleţire şi patimă era dispus s-o înfrunte.

Lúcia, la rîndul ei, aştepta cu cea mai mare nerăbdare momentul retragerii sale în cameră pentru a-şi da frîu liber lacrimilor.

VII. Sacrificiul

A doua zi, Lúcia se trezi, sau mai bine zis se ridică din pat căci nu dormise aproape deloc, plină de spaimă şi de triste presimţiri, rèuşi însă să-şi ascundă foarte bine neliniştile şi se înarmă cu forţă şi hotărîre pentru a înfrunta noul atac care o ameninţa. Pe de o parte, o tulbura situaţia delicată în care se afla datorită insistenţelor tatălui ei, situaţie din care nu vedea alt mijloc de scăpare decît să se predea sau să facă o mărturisire care, în loc s-o liniştească, ar fi atras asupra ei furia părintelui său. Pe de altă parte, o chinuia cruda nesiguranţă cu privire la soarta lui Elias, de la care nu primise nici o veste, căci se împliniseră doi ani, timp după care promisese să revină sau să trimită veşti. Se gîndea la distanţa imensă care îi despărţea, la pericolele cumplite care îl pîndeau în ţinuturile acelea sălbatice bîntuite de asasini şi tîlhari şi infestate de epidemii mortale, şi speranţa o părăsea iar sufletul ei se lăsa pradă unei totale descurajări.

Era extrem de palidă şi de tristă ; : se citea pe chip urmele unei nopţi de veghe în suferinţă, dar şi mîndria unei hotărîri de nezdruncinat.

Maiorul, care pîndea cu nerăbdare clipa în care Lúcia urma să se trezească, se îndreptă spre camera ei îndată ce auzi că s-a sculat.

— Fetiţa mea... Eşti atît de palidă şi de obosită !... Te doare ceva ?

— Nimic, tată... E o indispoziţie trecătoare. Întotdeauna, cînd mă culc tîrziu nu mă simt bine.

— Ah ! Nu mă surprinde, nu eşti obişnuită cu aceste serate şi petreceri pînă în miez de noapte.

— E adevărat, tată ; şi cît mi-e de dor de viaţa noastră fericită de la fermă !... Cînd ne vom întoarce acolo ?

— Nu ştiu ce să-ţi spun. Poate curînd, poate niciodată.

— Niciodată !... Cum aşa, tată ?

— Ca să fiu sincer, asta depinde de tine.

— Depinde de mine ?... Explică-te, tată ; te înţeleg din ce în ce mai puţin.

— Da, numai de tine depinde.

— Pot să aflu şi eu de ce ?

— Aşează-te aici şi ascultă-mă. Vreau să-ţi spun ceva foarte important.

La aceste cuvinte Lúcia simţi un fior care îi străbătu corpul şi o strîngere de inimă care o îngheţă.

Tremurătoare şi palidă se aşeză pe pat, în timp ce tatăl său îşi trase un scaun şi se aşeză lîngă ea.

— Fetiţa mea, începu Maiorul, coborînd cu grijă glasul, aproape de urechea Lúciei, ceea ce îţi voi spune aş fi vrut să-ţi ascund pentru totdeauna, n-aş fi vrut pentru nimic în lume să devii mai abătută şi mai tristă decît te văd de la o vreme încoace.

— Vorbeşte, tată. Dumnezeu îmi va da curaj şi resemnare, oricare ar fi noua nenorocire pe care o voi afla.

— Da, e o nenorocire, pe care, însă, tu cu un singur cuvînt poţi s-o transformi în fericire pentru noi toţi.

— Într-adevăr, tată ?... Atunci explică-mi, căci din partea mea sînt gata la orice sacrificiu.

— O să-ţi spun totul în cîteva cuvinte. După ce am părăsit ferma noastră pentru a veni aici să căutăm diamante, afacerile mele au mers din ce în ce mai prost.

M-am văzut nevoit să fac cheltuieli mai mari decît posibilitățile mele și rezultatul, după cum ai putut observa, a fost total nesatisfăcător. Ultima oară, o afacere la care am luat parte și în care am investit sume enorme m-a ruinat complet, la fel ca pe aproape toți asociații mei. Cu ferma și sclavii pe care-i am abia dacă mi-ar ajunge să plătesc imensele datorii contractate pentru această blestemată investiție și vom rămîne pe drumuri dacă nu te hotărăști...

— La ce, tată ?...

— Să te căsătorești cu domnul Leonel.

— Ah ! Asta niciodată !...

Aceste cuvinte au scăpat din pieptul fetei ca o explozie. Maiorul îi aruncă o privire severă de dezaprobare.

Lúcia se stăpîni.

— Dar, continuă ea, schimbînd tonul, ce legătură are căsătoria mea cu falimentul tău ?

— Foarte mare. Știind că mă găsesc în această situație nefericită, Leonel mi-a oferit în mod spontan și generos ajutorul lui și, ceea ce este și mai lăudabil, banii săi. Cum voi putea eu să-i accept, dacă tu refuzi să-i fii soție ?

— Ah, tată ! Nu mă obliga la un asemenea sacrificiu. Fie-ți milă ! Sărăcia ! De o mie de ori mai bine sărăcia ! Nu mai știu ce gîndesc, nici ce spun... Tată, fie-ți milă de fiica ta !

— Ah, Lúcia, iubita mea Lúcia !... Gîndește-te că nu e vorba numai de tine. Despre mine nici atît, că sînt bătrîn și puțin îmi pasă de felul în care îmi voi petrece restul zilelor. Dar surioara ta, atît de frumoasă, atît de nevinovată, sărmana, ei nu-i pot oferi decît sărăcia ! Și sărăcia e atît de tristă pentru cine a trăit în belșug !

Spunînd aceste cuvinte, Maiorul își șterse două lacrimi mari care i se rostogoleau pe obrajii ofiliți.

— Tată !... exclamă Lúcia, ridicîndu-se brusc în picioare și frămîntîndu-și mîinile. După ce își înclină fruntea și își pironi privirea în pămînt, o ploaie de lacrimi care țîșneau printre pleoapele arzătoare îi inundară obrajii. Bătrînul se ridică la rîndul lui profund emoționat și, ținînd-o în brațe, era aproape gata să renunțe la pretențiile sale. Dar nobilul suflet al Lúciei acceptase deja sacrificiul.

— Linişteşte-te, tată, spuse ea pe un ton hotărît, ştergîndu-şi ultima lacrimă, accept soţul pe care vrei să mi-l dai, dacă de asta depinde fericirea ta şi a surorii mele.

— Cerul să te binecuvînteze, scumpa mea fată ! Asta aşteptam de la tine pentru că îţi cunosc bunătatea inimii şi nobleţea sentimentelor. N-o să-ţi pară rău, te asigur. Leonel este un băiat deosebit, care va şti să te facă fericită, şi Dumnezeu va binecuvînta căsătoria ta, pentru că o meriţi.

— Voi fi fericită !... Cu siguranţă !... murmură Lúcia. Cel puţin îmi voi scurta chinul.

— Pot, aşadar, Lúcia, continuă Maiorul, să-l asigur pe domnul Leonel că-ţi dai consimţămîntul ?

— Tată, ai cuvîntul meu că de azi înainte poţi să dispui de mine cum doreşti.

Tatăl ieşi foarte mulţumit de rezultatul acestei ultime încercări, dar nu înţelegea de ce fiica sa considera căsătoria cu Leonel drept un sacrificiu crud şi dureros. Om cu suflet rece, el credea că pasiunile sincere şi profunde nu există decît în romane şi că sentimentele femeii nu sînt decît capricii ale imaginaţiei care, cu timpul, se spulberă în vînt.

Lúcia, copleşită de durere şi suferinţă, se duse şi se aşeză la o masă şi, ascunzîndu-şi capul între frumoasele sale mîini, rămase acolo multă vreme chinuită de gînduri amarnice.

Vocea Joanei o deşteptă.

— Domniţă, am ceva pentru tine.

Lúcia înălţă capul şi-şi aţinti privirea spre Joana. Negresa îi întinse o scrisoare. Lúcia o luă, se uită la ea şi un fior îi străbătu tot corpul. Deschise cu mîna tremurîndă scrisoarea şi citi următoarele fraze :

„Lúcia mea, de aici, de departe, la mai mult de două sute de leghe distanţă, simt bucuria pe care o vei simţi tu la citirea acestei scrisori, căci nici o clipă nu m-am îndoit de sinceritatea şi statornicia iubirii tale. Norocul, care acolo mi s-a arătat potrivnic, mi-a surîs aici, în Sincorá. Cu ajutorul lui Dumnezeu, am încheiat nişte afaceri excelente. În sfîrşit, Lúcia, acum sînt bogat. Nu-mi stă în putinţă să mă întorc la data pe care ţi-am promis-o, dar îţi scriu ca să te liniştesc. În curînd, voi

fi lîngă tine. Aş vrea să am aripi şi să zbor la tine... Sînt fericit, numai dorul mă chinuie. Pe curînd, Lúcia. Al tău, Elias."

A povesti ce se petrecu în sufletul Lúciei în timp ce, cu mîna tremurîndă şi sufletul zbuciumat, citea rîndurile scrise de iubitul ei, e un lucru imposibil. Ameţeala pusese stăpînire pe ea ; avu timp doar pentru a împături repede scrisoarea aceea fatală şi a o ascunde în sîn. Din palidă cum era deveni lividă, privirea i se întunecă şi, dacă nu era Joana lîngă ea, ar fi căzut de pe scaun.

— Sfîntă Fecioară ! exclamă femeia îngrozită, zgîlţîind-o. Ce ai ? Ce ai, domnişoară ?...

Dar Lúcia, fiind o fiinţă cu o sănătate robustă, îşi reveni în cîteva clipe din acel scurt leşin.

— Ce se întîmplă ? Ce te doare ?... Vorbeşte, nu-i ascunde nimic negresei tale ! o îndemnă grijulie sclava. Să vorbesc cu domnu' să trimită după doctor ?

— Nu, Joana, nu-i nevoie. Te rog să nu-i spui nimic tatei. Mi-a trecut. Am avut o ameţeală, căci nu m-am simţit bine azi-noapte, dar acum mi-a trecut.

Ah ! De ce scrisoarea aceea fatală nu sosise cu o oră mai devreme ? Nu i-ar mai fi făcut tatălui ei acea cumplită promisiune care îi spulbera orice speranţă. Viitorul ei devenea întunecat precum norul ce prevesteşte ploaia.

VIII. Elias

Lúcia era foarte nefericită. Căsătoria ei cu Leonel fusese definitiv hotărîtă şi era evenimentul despre care se vorbea cel mai mult în toate cercurile din Bagagem. Era o pereche frumoasă, doi miri demni unul de celălalt din toate punctele de vedere şi toţi erau optimişti cu privire la viitorul dragostei şi al bogăţiei lor, ale cărui porţi se deschideau larg pentru acel cuplu norocos.

Nu puţini erau cei care rîvniseră la mîna Lúciei, dar fuseseră respinşi şi acum se răzbunau prin zeflemele şi răutăţi la adresa logodnicului.

— Sărmana fată ! Dumnezeu ştie ce-o să se aleagă de ea căsătorindu-se cu maimuţoiul ăsta înzorzonat ! Să dea Domnul să nu aibă parte de vreun escroc.

— Averea de contrabandă e întotdeauna mai atrăgătoare. Maiorul ăsta e în stare de orice ! Dar eu nu mi-aş da fata unui bărbat numai pentru că umblă ca un filfizon, dîndu-se bogat, fără să-i văd mai întîi contul.

— Uneori se mai întîmplă ca un ticălos dintre aceştia care vin pe aici, dîndu-şi aere de mari domni, să nu fie decît un amărît de casier ce umblă ca un impostor cu banii patronului.

— Vorba proverbului nostru : „Cine se duce să se însoare departe, ori vrea să înşele, ori pleacă înşelat." Unul ca ăsta e capabil să-l îmbrobodească pe Maior şi pe toţi cei de teapa lui. Aşa se păcălesc unii, chiar dacă se cred mai şmecheri.

Printre pretendenţii refuzaţi se număra şi Azevedo, un tînăr negustor din Fluminense, pe care l-am văzut alături de Lúcia, în Patrocínio, şi care era unul dintre cei mai insistenţi şi încăpăţînaţi adoratori. Ca mulţi alţi negustori de acolo îşi mutase prăvălia în Bagagem părăsind tîrguşorul pe ale cărui străzi pustii creşteau din abundenţă bălării şi mişunau casuari, cerbi şi păsări sălbatice.

— N-o văd bine, zicea Azevedo referindu-se la căsătoria ei cu Leonel. Fetişcanele astea din provincie sînt nişte sfinte în salon, nu scot o vorbă, sînt numai modestie şi smerenie. Dar în spatele uşilor şi prin curte vai, vai, ce mai e la gura lor ! Logodnicul să se roage la Dumnezeu să nu se întoarcă din ţinuturile îndepărtate din Sincorà un anumit tip pe care îl ştiu eu...

Dar toate aceste vorbe răutăcioase erau doar roadele invidiei. Majoritatea oamenilor din Bagagem, a căror stimă şi simpatie o cucerise bahianul ca urmare a manierelor sale seducătoare, aproba şi se bucura sincer şi din toată inima de acea căsătorie care avea toate şansele să fie fericită.

Leonel continua să frecventeze cu mare asiduitate casa Maiorului, unde aproape în fiecare seară aveau loc frumoase reuniuni şi serate muzicale. Cum se poate lesne imagina, acele ore erau cumplite pentru Lúcia, care în

nobila şi sublima ei delicateţe făcea eforturi pentru a-şi ascunde durerea ce îi răscolea inima. Nu dorea, pentru nimic în lume, ca tatăl ei să-şi dea seama cît era de aspru şi dureros sacrificiul pe care i-l impusese, şi căuta să simuleze că de bună voie acceptase noua ei soartă. Forţa voinţei reuşea să dea înfăţişării şi cuvintelor sale un aer, dacă nu de mulţumire, cel puţin de seninătate melancolică ce oferea o nouă strălucire chipului său graţios.

Cum era în postul Paştilor, a fost nevoie să se amîne căsătoria care, după hotărîrea lui Leonel şi a Maiorului, trebuia să aibă loc imediat după aceea.

Trecuseră vreo cincisprezece zile de cînd Lúcia aştepta resemnată ziua cumplită în care fericirea ei avea să fie definitiv sacrificată în favoarea tatălui şi a surorii sale. Altarul căsătoriei urma să fie eşafodul, iar patul nupţial mormîntul fericirii sale.

La poarta prăvăliei unuia dintre cei mai bogaţi negustori din Bagagem se opri într-o zi un tînăr călător care, după eleganţa hainelor pe care le purta şi a bagajelor, părea a fi om bogat. Tonul familiar şi entuziasmul cu care a fost primit, dovedeau că era un vechi prieten al negustorului.

— Oh, ce bine îmi pare că te văd, scumpul meu Elias, exclamă negustorul, îmbrăţişîndu-l cu emoţie. Nu ştii cîtă plăcere îmi face să te revăd. Arăţi mai bine şi, după cîte îmi dau seama, ai făcut avere pe unde ai fost.

— Nu mi-am pierdut timpul, lăudat fie Domnul !... răspunse tînărul.

— Intră, intră. Vino să te odihneşti. Porunceşte să-ţi deshame caii ; nici nu mă gîndesc să înnoptezi în altă parte.

— Îţi mulţumesc, accept invitaţia dumitale.

Plecînd din Bagagem cu sărăcia în buzunare şi disperarea în suflet, după o absenţă de doi ani, Elias se întorcea cu portofelul plin cu zeci de mii de escudos, nădăjduind să poată, în sfîrşit, să aibă parte de dragoste, speranţe şi fericire. Cu inima plină de entuziasm şi debordînd de veselie, în timpul călătoriei nu se gîndise decît la momentul fericit al reîntîlnirii sale cu Lúcia. Îşi făcuse cele mai strălucite planuri de viitor, planuri care pentru

el erau aproape o realitate, căci bariera care îi separase pînă atunci, sărăcia, fusese înlăturată.

După o jumătate de oră, timp în care Elias își despachetase bagajele și dăduse porunci cu privire la caii săi, negustorul îl invită într-o cameră alăturată.

— Vino să bei ceva, să stăm puțin de vorbă și să-mi povestești cum e pe acolo. Am auzit numai lucruri minunate despre acele meleaguri.

— Avem timp, prietene, am multe să-ți povestesc, dar o s-o fac pe îndelete mai tîrziu. Vin de departe și, întorcîndu-mă acum pe meleagurile natale, cred că am dreptul să întreb eu primul ce s-a mai întîmplat pe aici, care sînt noutățile, dacă afacerile merg bine, dacă s-au descoperit multe diamante...

— Nici vorbă, prietene! Toate sînt cum le știi; pămîntul de aici nu promite mare lucru. Lumea însă încearcă. Există mai mulți căutători de diamante ruinați decît cocotieri. Locul acesta nu dă speranțe; e ca o loterie în care există numai cîte un loz cîștigător și ăsta iese foarte rar. Apar din cînd în cînd diamante mari care îmbogățesc pe cîte unul, sărăcindu-i în continuare pe toți ceilalți.

— Asta e și părerea mea. Niciodată n-am avut încredere în mina de aici. Așa ceva nu se întîmplă în Diamantina și nici în Sincorá. Acolo, cine face o investiție poate avea siguranța că va scoate cel puțin atît cît să-și acopere cheltuielile.

— Aici e tocmai invers: cine caută diamante are nouăzeci și nouă la sută șanse să piardă și unu la sută să cîștige. Fermierii cred că a căuta diamante e același lucru cu a semăna porumb; ei ar vrea să culeagă ceea ce n-au semănat, și în felul acesta s-au ruinat aproape toți.

— Totuși, spuse Elias ducîndu-se spre fereastră, observ că populația, în ciuda acestui lucru, crește. Văd multe case noi care nu erau cînd am plecat de aici și totul merge spre mai bine.

— Localitatea se extinde, fără îndoială, dar asta nu poate dura la infinit.

— Apropo, a cui e căsuța aceea care se află pe coastă? Ce bine e plasată! De acolo poți vedea întreaga așezare.

— Oh ! Casa aparţine unuia dintre principalele victime ale explorării acestor pămînturi. E a Maiorului, nu-l cunoşti ?...

— Ba da şi încă foarte bine !... Dar ce-mi spui ? Şi Maiorul e ruinat ? !

Discuţia a ajuns în sfîrşit în punctul unde dorea s-o aducă Elias care ardea de nerăbdare să afle veşti despre Maior şi despre fiica lui, ştiind că se aflau în Bagagem. Vă puteţi imagina cu ce curiozitate prost disimulată i-a adresat Elias negustorului ultima întrebare.

— Se spune, răspunse acesta nepăsător, că toate bunurile îi sînt amanetate şi că, dacă şi-ar lichida afacerile, nu i-ar mai rămîne nici un ban şi, apropo, că tot vorbim de Maior, mă întrebai adineauri de noutăţi. Află că cea mai importantă veste, care umblă acum din gură în gură, este cea a căsătoriei fiicei sale...

— A Lúciei ?... îl întrerupse consternat tînărul.

— Păi a cui altcuiva ?... O cunoşti ?

Elias nu răspunse ; simţea un fel de ameţeală care îl zăpăcea, ca şi cum un fulger căzuse lîngă el. Se ţinu de pervazul ferestrei ca să nu cadă. Stătu aşa cîteva clipe, după care continuă, străduindu-se în zadar să dea vocii sale tonul celei mai complete indiferenţe.

— O cunosc foarte bine. E o fată frumoasă, dar... se spune că e foarte ursuză. Mă surprinde că s-a hotărît să se căsătorească şi cine ştie...

— Cine ştie, ce ?

— Cine ştie dacă o face chiar de bună voie ?...

— Şi de ce nu ? Ginerele este un băiat chipeş, cu purtări alese, şi, în plus, e foarte bogat. Ea, după cum bine ştii, e fata cea mai frumoasă din ţinut. Niciodată nu am văzut căsătorie mai potrivită. Maiorul este ruinat, e adevărat, dar ginerele e foarte bogat şi, după cum se vorbeşte, îl va ajuta pe socru, ceea ce nu-l va costa puţin. Cu această căsătorie le-a intrat în casă fericirea.

— Le-a intrat ? !... Deja ? exclamă tînărul vizibil tulburat.

— Sau o să le intre, căci e lucru hotărît, căsătoria va avea loc peste cîteva zile. Iată încă o pereche de porumbei îndrăgostiţi, cum zicea un prieten al meu care făcea pe poetul, construindu-şi cuibul în locurile astea.

Elias n-a avut putere să mai spună nici un cuvînt. Inima-i bătea năvalnic ; chipul i se offlise şi limba i se lipea de cerul gurii. Tremurînd şi cuprins de o groaznică paloare de abia se mai putu sprijini de pervazul ferestrei.

Deşi soarele apusese şi lumina zilei era mai palidă, negustorul observă tulburarea tînărului...

— Ce ai, prietene ?... Pînă mai adineauri plesneai de sănătate şi acum te văd palid şi desfigurat. Cu siguranţă că te supără ceva.

— Nimic... mai nimic. Sufăr uneori de crize de friguri de care m-am îmbolnăvit în Rio San Francisco. Dar trec numaidecît.

— Ah !... Din cei care merg acolo nici unul nu scapă. Aşază-te pe canapeaua asta, în timp ce eu o să mă duc după un pahar de vin fiert, se zice că face bine. După aceea, dacă vrei, o să chem doctorul...

— Mulţumesc pentru vin, îl beau cu plăcere, dar nu-mi trebuie nici un doctor. Nu te deranja, îmi trece îndată.

Elias acceptă invitaţia mai mult pentru a rămîne singur, decît din necesitatea vreunui ajutor. Inima sa, care pînă atunci sperase într-o adevărată şi eternă fericire, se simţi brusc şi nemilos adusă la o realitate ce-l deznădăjduia. Mii de planuri se năruiau dintr-o dată. Ar fi dorit să se ducă s-o vadă pe Lúcia, să-i reproşeze perfidia şi apoi să se sinucidă chiar în faţa ei. Dar totul ar fi fost doar o tristă răzbunare : ei nu trebuiau să rămînă să se bucure pe pămînt. Va merge în primul rînd să-l găsească pe fericitul seducător, să-l pălmuiască şi apoi să-i scoată măruntaiele. Cu acelaşi pumnal, încă umed de sîngele mîrşavului, se va omorî în faţa perfidei... Dar... poate că el era inocent. Probabil că el ignora faptul că acea vicleană îşi încredinţase altuia, printr-un jurămînt sacru, dragostea şi inima. Victima trebuia să fie numai ea ! Dar cum să se răzbune pe ea ?... S-o omoare ?... O asemenea idee îi repugna... A vărsa sîngele unei femei e cea mai mîrşavă dintre laşităţi, cea mai monstruoasă dintre crime. S-o dispreţuiască ?... Dar dispreţul este o pedeapsă numai cînd se revarsă asupra persoanei care iubeşte şi, „Lúcia", exclamă nefericitul frămîntîndu-se disperat, „Lúcia nu mă

iubeşte, Lúcia nu m-a iubit niciodată, altfel niciodată nu m-ar fi uitat atît de uşor pentru a se dărui altuia. Nu există nici o scăpare ! Nu mi-e dat să mă bucur nici măcar de consolarea răzbunării ! Şi victima tuturor acestor vicleşuguri perfide voi fi numai eu !“

Elias fu întrerupt din uneltirile sale febrile de gazda care îi aduse vinul fiert în timp ce o sclavă îi pregătea patul într-un dormitor alăturat salonului. După ce schimbară cîteva cuvinte banale, negustorul găsi de cuviinţă să-l lase singur văzînd starea proastă în care se afla. Elias se culcă, iar negustorul se retrase, recomandîndu-i să se învelească bine.

Deîndată ce tînărul rămase singur, aruncă pătura şi cearşafurile, sări din pat şi începu să străbată cu paşi precipitaţi încăperea. Îşi petrecu mare parte din noapte gîndindu-se la nenorocirea sa şi la necredincioasa lui iubită.

În cele din urmă, datorită raţiunii sau, mai degrabă, pasiunii, începu să pună la îndoială realitatea nefericirii sale. Socoti că se pripise dînd crezare cuvintelor negustorului. Îşi spuse că era mai bine să lase hotărîrile pe a doua zi.

Legănat de această îndoială consolatoare, pe care cerul i-o trimisese pentru a da un răgaz închipuirii sale tulburate, adormi cînd cocoşii începură să cînte.

IX. Faliment şi nerecunoştinţă

Ziua se anunţa splendidă.

Siluetele nedesluşite ale copacilor înalţi şi rari, resturi ale pădurii pe care securea le ocolise, se proiectau pe un cer curat şi strălucitor şi-şi clătinau vîrfurile verzi, întunecate, cum îşi scutură bătrînii şefi de trib ciucurii în dansurile rituale.

Briza răcoroasă aducea miresmele florilor de pădure şi murmura pe coastă amestecîndu-şi susurul cu tumultul cascadelor şi cu zarva veselă a căutătorilor de diamante ale căror tîrnăcoape şi lopeţi scormoneau pietrişul minei.

Locuitorii ţinutului se deşteptau veseli şi plini de viaţă ca stîrcul care, pe marginea lacului, îşi scutură penele în razele soarelui, răspîndind din aripile albe perlele dimineţii.

Cînd Elias se trezi, soarele scălda deja în lumină malurile rîului. Deschise fereastra şi dădu cu ochii de acel peisaj mirific ce contrasta dureros cu amărăciunea din inima sa. Lovitura pe care o primise în ajun o simţea acum şi mai crunt. Stătu acolo mai mult de o oră, gînditor, dezorientat şi cufundat în cea mai neagră disperare. Nu ştia ce trebuia să facă şi ar fi dorit să rămînă aşa pentru totdeauna, mut, nemişcat, ca o statuie.

În sfîrşit, se hotărî să-şi abată gîndurile care îi înfierbîntaseră mintea. Îşi luă pălăria şi plecă la voia întîmplării pe străzile tîrguşorului. Întîlni mulţi prieteni şi cunoscuţi care îl salutară şi din gura cărora, fără să-i întrebe, auzi confirmarea ştirii fatale a căsătoriei Lúciei. Această veste umbla din gură în gură şi era evenimentul care preocupa cel mai mult imaginaţia locuitorilor. Elias mergea buimăcit ; agitaţia şi zarva oamenilor îl ameţeau. Salutările şi felicitările prietenilor săi i se păreau sarcastice şi îl deranjau. Hoinări mecanic pe străzi pînă la ora prînzului cînd se întoarse acasă la negustor. Cum sosi, arendaşul îi ieşi în întîmpinare cerîndu-i bani pentru plata porumbului dat cailor ca şi pentru îngrijirea acestora. Elias scoase din portofel o hîrtie de douăzeci de mii de escudos şi, arătînd-o casierului prăvăliei, îi ceru să i-o schimbe. Casierul, după ce examină o clipă bancnota, i-o înapoie lui Elias.

— Scuzaţi-mă, domnule, îi spuse casierul, nu pot să vă servesc, bancnota aceasta e falsă.

Elias amuţi. Se schimbă la faţă.

— Falsă ! repetă cu o voce sugrumată, care de-abia i se desprindea de pe buze.

— Da, domnule, falsă. Dacă vă îndoiţi, să-l chemăm pe stăpîn.

N-a fost nevoie să-l cheme. Chiar în acea clipă stăpînul intră în prăvălie.

— Aa, bună ziua, prietene. Ce faci ? Te-ai sculat devreme ! Ei, pe unde ai umblat ? Ţi-ai alinat dorul ? N-ai luat încă masa ? Ţi-a trecut starea proastă de ieri ?

Sărmanul băiat ar fi preferat în acel moment să se spînzure decît să răspundă noianului de întrebări puse de gazda sa.

— Nu mai am nimic. Mă simt bine, răspunse Elias scurt. Am prezentat această bancnotă casierului tău ca să mi-o schimbe şi mi-a spus că e falsă. Uite-o.

— Cît se poate de falsă ! exclamă negustorul după ce examină o clipă bancnota. Sînt bancnote false provenite din Bahia.. De multă vreme negustorii au fost puşi în gardă, iar guvernul a dat ordine drastice şi a luat măsuri energice pentru a-i descoperi pe falsificatori. Iată că investigaţiile dau rezultate !

— Bine. Să vedem alta, îl întrerupse brusc, Elias ; şi scoase din portofel o bancnotă de cincizeci de mii. Şi asta ? O fi şi asta falsă ?

— Chiar mai falsă decît cealaltă, dacă e posibil să spun aşa, exclamă negustorul, după ce îşi aruncă ochii pe bancnotă. Ah, dragul meu Elias, cum te-ai putut lăsa păcălit în asemenea hal ?...

— Falsă ! Falsă !... Într-adevăr ? !... murmură tînărul cu voce răguşită şi înăbuşită.

— Aşa cum auzi, dragă prietene ; nimeni, aici în Bagagem, n-ar da nici cinci reis pentru oricare dintre aceste bancnote.

— Pe ce lume am fost, Doamne Dumnezeule ! Sînt pierdut, pierdut pentru totdeauna !

Şi aşezîndu-se pe un scăunel, care se afla aproape de tejghea, îşi apăsă capul în mîini.

— Pierdut pentru o nimica toată ? Pentru şaptezeci de mii de escudos ? Nu e o nenorocire, prietene.

— Aş fi mulţumit cerului dacă ar fi fost doar asta !... suspină Elias cu o voce stinsă.

— Ce spui ?... Nu e numai asta ?...

Elias deja nu mai auzea. Era nimicit de noua şi groaznica nenorocire care tocmai se abătuse asupra lui.

Trădat în dragoste, îşi văzuse dărîmat într-o clipă frumosul castel al speranţelor, construit cu atîta încîntare în visele a doi ani de nelinişte şi muncă. Cînd să pună ultima piatră la cupola castelului, iată că dintr-o dată se dărîma pînă şi fundaţia. Îi rămîneau doar cîteva zeci de mii de

escudos pe care, datorită norocului, inteligenței și muncii, îi obținuse în Sincorá.

— La ce-mi folosesc banii ăștia ? se întreba el cu puțin timp înainte de a descoperi că sînt falși. I-am cîștigat datorită voinței și muncii mele asidue, din dragoste pentru Lúcia și pentru fericirea noastră. Acum, dacă Lúcia m-a părăsit, i-aș putea vedea arzînd cu aceeași nepăsare cu care văd că arde această țigară.

Dar tînărul nu știa că a doua zi toată bogăția lui avea să se risipească precum fumul ! Cu toate acestea, cînd află că banii erau falși, nepăsarea se risipi și ea, realizînd cruda realitate. Aproape toți banii pe care îi adusese din Sincorá erau falși ; erau bancnote asemănătoare celor pe care tocmai le scosese din portofel. Era la fel de sărac ca mai înainte. Stînca din vîrful muntelui pe care se suise în acești doi ani lungi de oboseală și eforturi perseverente se rostogolea acum în fundul prăpastiei.

Avea nevoie de o mare doză de stoicism pentru a putea suporta impasibil cele două brutale lovituri date, una după alta, de mîna fatalității. Elias, cu toate că nu era un om ușor influențabil, se simți umilit, jignit, înfrînt și împins în acel abis al disperării din care nu exista decît o singură ieșire : sinuciderea.

Simțea o dorință arzătoare de a se destăinui, de a povesti cuiva nenorocirile sale, dar în Bagagem nu avea nici un prieten de încredere față de care să-și deschidă sufletul în afară de bătrînul Simão. Iar Elias nu știa unde se afla și nimeni nu-i putea da vești despre el. Trebuia, deci, să înăbușe în sine furtuna care amenința să-i sfîșie sufletul.

Totuși, nu era posibil să-i ascundă gazdei sale groaznica lovitură a sorții pe care tocmai o primise, văzîndu-și într-o clipă dispărută toată averea pe care, cu atîtea eforturi și perseverență, reușise s-o strîngă în răstimp de doi ani.

După ce se frămîntă mai multă vreme, Elias îl chemă de-o parte pe negustor și îi povesti cum, după ce își încercase norocul în Bagagem fără nici un rezultat, văzîndu-se în pragul mizeriei, plecase spre Sincorá la propunerea unui necunoscut. Ajungînd acolo, acest om îl ajută cu generozitate, numindu-l șef peste lucrările sale, din al căror beneficiu îi dădea un procent considerabil. Dar, din neferi-

cire, necunoscutul muri de friguri după cîteva luni, lăsîndu-l pe Elias aproape la fel de sărac precum plecase din Bagagem. Elias îi făcu o înmormîntare decentă acelui omenos protector de care își va aminti totdeauna și vărsă deasupra mormîntului său lacrimi sincere de durere. Cu puținii bani pe care îi adunase în timpul acelor cîteva luni continuă să caute diamante pe niște terenuri promițătoare, dar rezultatul muncii sale fu slab. Era din nou sărac, dar, într-o zi, un tînăr cu maniere alese și cu un aspect plăcut și nobil apăru la mina în care lucra. Era un negustor bogat care cumpăra diamante plătind un preț foarte bun. În fiecare zi, venea la mină, cumpăra diamantele pe care Elias i le oferea, fără să acorde prea mare importanță calității sau greutății lor, dînd dovezi vizibile că dorește să-l protejeze și să-l ajute. În cele din urmă, acest tînăr, strîngînd relațiile cu Elias și apreciindu-i inteligența și abilitatea în cunoașterea diamantelor, îl convinse să abandoneze căutările și să devină agentul său în comerțul cu diamante oferindu-i un salariu ademenitor. Datorită acestui nou și bogat protector care negocia pe scară largă și care în fiecare lună trimitea în capitala Bahiei cantități considerabile de diamante, Elias, slujindu-l cu zel și iscusință, dobîndi în scurt timp o avere substanțială. În această vreme, prețul diamantelor crescuse mult pe piața europeană, astfel încît realizară afaceri foarte avantajoase, iar Elias își văzu averea dublîndu-se și chiar triplîndu-se lună de lună ajungînd în curînd să facă mari tranzacții pe cont propriu. În sfîrșit, în mai puțin de un an, se văzu posesorul unei sume de cincizeci de contos care în provincie se putea numi o avere. Dar bunul său protector, fiind în același timp și reprezentantul său oficial pentru vînzările de pietre prețioase în Bahia, era și bancherul și depozitarul valorilor sale. Atîta generozitate îl copleșea umplîndu-l de recunoștință și nu-i permitea să se îndoiască nici o clipă de buna credință și de sinceritatea unui asemenea om. În cele din urmă, manifestîndu-și dorința de a se întoarce pe meleagurile natale constată, nu fără uimire, că asociatul său nu avusese nimic de obiectat, mulțumindu-se doar să-și

exprime regretul şi să-i spună că va simţi lipsa unui atît de bun şi de preţios prieten. Lui Elias puţin îi păsa dacă acesta era de acord sau nu cu dorinţa sa, hotărîrea lui era de nezdruncinat. Dar nu se putea despărţi fără regrete de generosul său protector căruia îi datora totul. Se aşteptase să întîmpine din partea lui o oarecare împotrivire, dar de abia acum înţelegea motivul infam al comportamentului său. Toată prietenia şi generoasa protecţie pe care i le acordase pregăteau capcana în care avea să cadă. Cînd Elias a trebuit să plece, prietenul şi protectorul său i-a înmînat banii care i se cuveneau, aproape cincizeci de contos, toţi în bancnote de aceeaşi valoare, pe care gazda sa tocmai le examinase. Şi aşa străbătuse el fericit şi plin de speranţă două sute de leghe, convins că duce cu sine averea şi norocul, cînd de fapt nu purta în buzunare decît un sul de hîrtie mizerabilă.

— Acum, încheie trist tînărul, spune-mi, nu e aşa că mă aflu într-o situaţie disperată ?

— E trist, într-adevăr, dar nu trebuie să disperi. Dumneata eşti încă foarte tînăr, iar prin muncă şi cu mai multă grijă în alegerea prietenilor vei putea cîştiga din nou banii pe care îi meriţi. Aşa cum în mai puţin de doi ani ai obţinut cincizeci de contos, falşi, acum, cu experienţa pe care o ai şi cu lecţia acestei dureroase întîmplări, poţi să faci avere. Viitorul e al tău, prietene, iar cîmpul afacerilor e nelimitat.

— Viitorul, oh, viitorul e numai al lui Dumnezeu. Mîine, numai Dumnezeu ştie ce se va alege de mine !

Această exclamaţie, aproape şoptită de tînăr, era un suspin al inimii.

Ah ! Adevărul e că puţin i-ar fi păsat de pierderea acelor cîteva mii de escudos dacă aceşti bani n-ar fi reprezentat preţul fericirii sale. Dar acum, cînd fericirea îl părăsise pentru totdeauna, pierderea acestor bani, care se risipiseră din mîinile sale ca un vis, nu mai reprezenta decît dovada unui destin potrivnic.

Aşadar, dragostea şi speranţele sale, bogăţia şi fericirea sa, toate acestea nu au fost decît o iluzie, o himeră. Reale

au fost doar munca și oboseala, tristețea și neliniștea ; reală era perfidia Lúciei ; reale erau doar sărăcia și disperarea sa. Ideea sinuciderii se înfipse în inima tînărului. Se va sinucide în fața necredincioasei sale iubite, lăsîndu-i testament blestemul său.

Blestemul celui care moare e groaznic, gîndea el, și planează veșnic asupra persoanei blestemate.

X. Jignirea

Ziua în care Elias își dădu seama de fatalitatea care îl urmărea, văzîndu-se din nou sărac și părăsit, era zi de sărbătoare pentru locuitorii tîrgurilor. Pe înserat, ghitarele și viorile răsunau peste tot, se pregăteau serenade și strigăte vesele se auzeau prin toate colțurile orășelului.

În această zi și în casa Maiorului adunarea era mai numeroasă și mai însuflețită ca de obicei, nu numai pentru că era sărbătoare, dar și pentru că avea loc logodna în care se confirma o dată pentru totdeauna solemnele și reciprocele promisiuni de căsătorie ale Lúciei cu Leonel, căsătorie ce trebuia să fie oficiată duminica următoare după Paști. Maiorul trimisese invitații mai multor persoane mai importante din partea locului. În sunetul de Ave Maria, se adunase o aleasă societate, iar în micul salon al Maiorului domnea, printre lumini și muzică, mare animație și veselie.

Veselie?! Oh! Da, ca se citea pe fețele tuturor cu excepția nefericitei Lúcia care făcea eforturi zadarnice pentru a părea dacă nu mulțumită cel puțin liniștită și senină. Pentru a-și ascunde mîhnirea care o chinuia de ochii invitaților, dar mai ales de cei ai tatălui său și ai logodnicului, se îmbrăcase cu rafinament și eleganță. Purta o rochie albă și transparentă pe deasupra unei fuste roz, după un frumos obicei la modă în acea vreme. Cordonul era o panglică lată și albastră ale cărei capete lungi atîrnau deasupra faldurilor trandafirii ale fustei. Văzînd-o îmbrăcată astfel s-ar fi putut spune fără exagerare că era aurora

unei frumoase zile ce se iveşte printre norii trandafirii. Mînecile foarte scurte lăsau să se vadă braţele pline, frumos conturate. În păr purta ca unică podoabă un trandafir natural. În afara acelei eleganţe, dar simple cochetării, îşi prinsese în piept o broşă purpurie, simbol al inimii sale.

Pentru a-şi ascunde frămîntările lăuntrice, Lúcia căuta să-şi înăbuşe tristeţea în mijlocul zarvei, discutînd, dansînd şi glumind.

În timp ce în casa Maiorului lumea era veselă şi bine dispusă, pe parapetul podului ce lega cele două părţi ale tîrguşorului se afla o siluetă nedesluşită care, ţinîndu-şi capul în mîini, privea fix rîul ce se prăvălea în zgomotoase cataracte. Dragostea, furia, gelozia, ruşinea, setea de răzbunare îi aduceau pe buze ori un surîs disperat şi amar, ori lacrimi de mîhnire. Din cînd în cînd ridica privirea şi se uita în sus spre coastă unde se zărea frumoasa căsuţă a Maiorului, clocotind în lumini şi muzică, rîsete şi veselie. Apoi se apleca din nou deasupra parapetului, scrîşnind din dinţi, şi, cu ochi tulburi, urmărea torentul care, umflat de ploile zilelor precedente, clocotea sub picioarele sale. Disperat, vru să se arunce însă o voce, venind dinlăuntrul său, îl împiedică. Îşi spuse :

— Trebuie s-o mai văd o dată, numai o dată şi apoi să mor. Vreau să văd totul cu propriii mei ochi; vreau să asist la înmormîntarea fericirii mele. După aceea... o să mă sacrific pentru ei ! Curaj ! Mă voi duce acolo unde puţină lume îmi va observa prezenţa... Ah ! Poate nici ea !... Dar ce contează !

Şi plecă precipitat de pe pod, îndreptîndu-se spre casa unde locuia pentru a-şi schimba hainele. După aceea porni hotărît pe drumul ce ducea la casa Maiorului.

Să nu li se pară ciudat cititorilor faptul că Elias, fără vreun motiv plauzibil, se va prezenta în casa Maiorului fără să fi fost invitat. În tîrguşoarele din Statul Mainas, înainte ca blestemata de politică să fi pătruns în ele, degenerînd sau stricînd simplitatea obiceiurilor populare, familiile, care trăiau într-o deplină armonie, formau un singur grup unitar. Uşile sălilor de primire nu erau închise nici-

odată. Nu se ştia ce însemna un portar sau cordonul unui clopoţel pentru a anunţa o vizită. În zilele de sărbătoare, uşile şi ferestrele erau deschise pentru trecătorii care doreau să vadă sau să ia parte la veselia generală, fără ca nimeni să-i împiedice pentru că toţi erau prieteni sau cunoscuţi apropiaţi.

Cititorii îşi pot imagina ce emoţii îl copleşeau pe Elias în timp ce se apropia de casa aceea.

În momentul în care tînărul ajunse acolo, un bărbat cînta acompaniindu-se la ghitară. Elias se înfioră auzind acea voce ; i se păru că o mai auzise şi în altă parte. Mai întîrzie puţin pe coridor pînă cînd se termină cîntecul. Uşa ce dădea spre salon era larg deschisă. Coridorul era plin de oameni de tot felul care îl ascultau pe cîntăreţ. Cînd termină, fu întîmpinat cu aplauze şi urale, apoi lumea începu să se agite din nou. Profitînd de zarva generală, Elias se amestecă fără a fi observat în mulţime şi se îndreptă spre salon. Ajungînd în pragul uşii se opri brusc de parcă l-ar fi orbit un fulger. Ce văzuse ?...

În dreptul salonului, chiar lîngă uşă, o văzu pe Lúcia stînd cu ochii în jos şi cu chipul puţin abătut, dar strălucind de frumuseţe. Sfiala şi emoţia îi îndepărtaseră paloarea, dînd obrajilor săi o uşoară roşeaţă, ca o petală delicată de trandafir conturată de albul imaculat al rochiei.

Pe jumătate întors spre ea se afla fericitul trubadur care ţinea încă lăuta în mînă. Elias îl recunoscu imediat pe logodnicul Lúciei care o învăluia în priviri înflăcărate şi pasionate. Era mizerabilul său protector din Bahia, falsificatorul de bani, cel care-i furase întreaga avere. După ce îi luase banii în Sincorá, venise la Bagagem să se căsătorească tocmai cu iubita sa !... Da, hoţul era el, chiar el, cel îmbogăţit pe seama sărăciei şi nenorocirii sale.

Primul impuls al tînărului a fost să se ducă la Leonel, să-l înhaţe de braţ şi să-l smulgă astfel de lîngă logodnica sa, să-l arunce în mijlocul salonului şi să-i spună tot adevărul. Ar fi vrut să-l pălmuiască, dar înţelepciunea şi prudenţa îl ajutară să-şi înfrîngă prima pornire. Îl căută

prin salon pe Maior. Îl descoperi repede, aşezat la o masă lîngă uşă, şi se îndreptă spre el.

— Domnule Maior, îmi permiteţi ?...

— Poftim ! Cine sînteţi ?...

— Nu mă mai recunoaşteţi, domnule Maior ?... spuse tînărul, apropiindu-se.

— Ah ! Domnul Elias... V-aţi întors din nou pe aici ! De mult nu v-am mai văzut şi nici nu am mai primit veşti de la dumneavoasetră. Pe unde aţi umblat ? Cînd aţi venit ? Povestiţi-ne !

— Am venit ieri şi nu am putut rezista ispitei de a trece să vă văd şi să vă salut, în ciuda faptului că nici ora, nici ocazia nu sînt potrivite. Vă rog să mă iertaţi...

— Mulţumesc ! Aţi făcut foarte bine. Această casă e deschisă oricînd prietenilor.

— Vă mulţumesc mult pentru bunătatea dumneavoastră. Am îndrăznit să vă caut cu acest prilej, tocmai pentru că ştiam că mă veţi primi cu dragă inimă...

Elias făcea un efort imens pentru a-şi ascunde supărarea. La rîndul său, Maiorul era departe de a simţi plăcerea pe care căuta s-o afişeze. Cunoştea afecţiunea care exista de mult timp între fiica sa şi tînărul din Uberaba, ştiind că era cauza tristeţii care o cuprinsese pe Lúcia de atîta vreme şi a repulsiei pe care o arăta faţă de orice pretendent. Acum, totuşi, cînd această repulsie fusese, în sfîrşit, înfrîntă, şi o nouă dragoste se năştea în sufletul ei, apariţia neaşteptată a tînărului îl tulbura, temîndu-se că prezenţa acestuia ar putea să-i strice definitiv planurile. Temerea sa crescu atunci cînd observă privirile tulburate şi vocea stranie ale tînărului, care încerca zadarnic să dea întregii sale fiinţe un aer de indiferenţă.

— Mai ales cu acest prilej, prietene, adăugă Maiorul continuînd conversaţia, am deosebita plăcere să fiţi martor al fericirii fiicei mele, căci am satisfacţia de a vă comunica faptul că foarte curînd se va căsători cu domnul Leonel, acel chipeş şi distins cavaler care se află lîngă ea.

— Am aflat despre acest eveniment din familia dumneavoastră şi vă felicit din inimă.

— E un tînăr de excepţie. Oricine îl cunoaşte îl simpatizează imediat. Vreau să vi-l prezint numaidecît.

Maiorul, în naivitatea sa, credea că această declaraţie formală punea capăt, în sfîrşit, tuturor speranţelor pe care Elias le mai nutrea pentru fiica lui. El nu-şi închipuia că pasiunile profunde, în loc să se stingă, se înflăcărează şi mai mult în faţa obstacolelor.

— Cu multă plăcere! Să mergem, domnule Maior. Vreau, totodată, s-o felicit pe logodnică, spuse Elias pe un ton de amabilă ironie care nu-i scăpă Maiorului.

Acesta îl luă de braţ şi-l conduse lîngă logodnici.

— Domnule Leonel, spuse Maiorul, ajungînd în faţa tinerilor, am plăcerea să vi-l prezint pe domnul Elias, consătean şi prieten, care tocmai a sosit din provincie.

Leonel se cutremură şi-i aruncă lui Elias o privire scurtă. Dar, stăpînindu-se, înclină capul salutîndu-l cu răceală.

Această atitudine îl înfurie pe Elias, care, hotărît să-l denunţe pe escroc, i se adresă cu fermitate :

— Oh ! Domnule Leonel !... Nu mă mai cunoaşteţi ?... Mă bucur că ne-am întîlnit din nou.

— Cum aşa ? exclamă Maiorul. Vă cunoaşteţi ?...

Leonel se ridică palid şi cu o vizibilă tulburare lăsă din mînă sau mai degrabă îi scăpă pe scaun ghitara şi, destul de speriat, bolborosi :

— Cine sînteţi ?... Eu nu-mi amintesc deloc de dumneavoastră.

— Într-adevăr, nu vă amintiţi de mine, continuă Elias ridicînd glasul. Ciudat ! Priviţi-mă mai bine !

— Nu, nu-mi amintesc deloc. Am memorie proastă şi cunosc foarte multă lume, replică Leonel, recăpătîndu-şi încet-încet siguranţa lui obişnuită.

— Nu-ţi aminteşti de Elias, prietenul tău, protejatul tău din Sincorá ?

— Elias !... mormăi bahianul ca şi cum ar fi făcut un efort de memorie. Nu ştiu... Poate... În Sincorá ? Acolo am cunoscut şi protejat atîtea persoane !...

Îngîmfarea, aroganța și inocența lui disprețuitoare, fie ea adevărată sau simulată, îl făcură pe Elias să-și piardă complet răbdarea și să-i vorbească răspicat :

— Spune mai bine, domnule Leonel, că ai înșelat și ai furat acolo atîta lume !

— Obraznicule ! zbieră Leonel. Domnule Maior, acest om e nebun sau beat ! Dacă nu-l faci să dispară imediat de aici, plec din casa dumitale și nu mă mai întorc niciodată !... Nu admit asemenea jigniri !

— Hoțule, mai bine ai face să taci din gură ! țipă Elias și, prinzînd cu o mînă de fier brațul lui Leonel, înainte ca nimeni să-l poată împiedica, din două smucituri îl tîrî în mijlocul salonului exclamînd : Ești un hoț !

Imediat se auzi răsunînd o lovitură în obrazul bahianului. Un pumnal străluci în mîna acestuia ; dar amîndoi erau deja înconjurați de mulțimea invitaților, care îi despărți.

— Ce insolență, domnule Maior, exclamă cineva. Nu trebuie să tolerați așa ceva ! Cum primiți în casa dumneavoastră un asemenea nebun ?

— Prindeți-l ! Prindeți-l pe nemernic, urlă altcineva. Dacă nu e escroc, e nebun sau bețiv.

— Pe vremuri, băiatul ăsta era în toate mințile, spuse un al treilea care îl cunoștea pe Elias. Nu știu cum de s-a scrîntit în așa hal !... Trimeteți să vină să-l aresteze imediat ; e un om periculos.

Maiorul blestema clipa cînd a avut ideea de a-l prezenta lui Leonel pe acest tînăr furios și, crezînd că ciuda și gelozia îi întunecaseră mintea, încercă să ia măsuri ca să-l stăpînească.

Elias, încercuit de cîțiva polițiști, a fost tîrît de acolo la închisoare, în timp ce Leonel, înconjurat de prietenii lui, cu pumnalul în mînă, profera amenințări de răzbunare.

Lúcia asistă uluită la scena aceea scandaloasă fără să înțeleagă nimic. Se retrase înfricoșată în camera ei, întrezărind în acel incident o sclipire de speranță, în timp ce toată lumea vedea comportamentul lui Elias ca o deplora-

bilă lipsă de respect. Numai ea credea în cuvintele lui şi îl socotea pe deplin îndreptăţit.

Leonel plecă acasă plănuind să se răzbune, dar îngrozit în adîncul sufletului de apariţia fatală a acelui tînăr.

XI. Din rău în mai rău

Patru luni durase călătoria lui Elias de la Sincorá la Bagagem. Cînd spusese gazdei sale că făcuse friguri la intrarea în Rio San Francisco, nu minţise, chiar dacă în timpul discuţiei nu ştia că proveneau de acolo. Febra paludică pe care o contractase pe drum, spre marea sa disperare, îi întîrziase întoarcerea cu încă două luni.

În timpul acestei neplăcute călătorii, poporul şi guvernul brazilian aflaseră de marea cantitate de bancnote false care fuseseră puse în circulaţie. Autorităţile braziliene luaseră cele mai energice măsuri pentru descoperirea şi prinderea falsificatorilor şi agenţilor acestora. Dar ştirea nu pătrunsese încă în ţinuturile pe care Elias trebuia să le traverseze din Sincorá la Bagagem. Ajungînd în acest tîrg, luă cunoştinţă de cumplita fraudă căreia îi căzuse victimă.

Leonel era unul dintre agenţii cei mai îndrăzneţi şi activi ai acestui grup de falsificatori al cărui centru se afla în Bahia şi care avea ramificaţii în toată ţara.

Era un om în stare de cele mai mari mîrşăvii, dar avea darul de a-şi ascunde ticăloşia sub cele mai strălucitoare şi seducătoare aparenţe.

După ce trecuse sute de contos în bancnote false în Sincorá şi în alte locuri ale provinciei, se gîndea să străbată noi ţinuturi ale imperiului, continuîndu-şi astfel speculaţiile. Mutîndu-se mereu din loc în loc, scăpa de cercetările poliţiei, iar în cazul în care aceasta ar fi încercat să pună mîna pe el era decis să dispară traversînd Atlanticul. În Bagagem, îndrăzneţul şi dibaciul cavaler găsi în ochii Lúciei o nadă irezistibilă care îl opri în această localitate mai mult decît ar fi dorit el. De îndată ce o văzuse, fusese cu-

prins de o pasiune oarbă, neinspirată de o iubire castă şi sinceră, ci rod al acelei dorinţe instinctive a sufletelor uşuratice, şi îşi jură ca fata să fie a lui cu orice preţ. Dar îşi dădu seama numaidecît că era imposibil s-o seducă şi apoi s-o lase pradă dezonoarei. Pentru Leonel însă căsătoria era un mijloc la fel de simplu ca oricare altul de a o aduce în braţele sale pe femeia la care rîvnea. După aceea ar fi părăsit-o unde şi cum vroia, fără să-şi facă prea multe scrupule. Nepăsător şi uşuratic din cauza prosperităţii şi opulenţei în care trăia, el nici nu se gîndise la posibilitatea întîlnirii pe acele meleaguri cu vreuna dintre victimile afacerilor sale necinstite. În ceea ce îl priveşte pe Elias, sau nu ştiuse, sau uitase din ce stat era. Totodată, era convins că în provincie legile şi justiţia sînt neputincioase împotriva celui care avea o avere de cîteva sute de mii de escudos.

Incidentul scandalos care avusese loc în casa Maiorului lăsase o vie impresie asupra oamenilor care, în majoritate, acuzau actul violent al lui Elias. Maiorul, plin de indignare şi speriat în acelaşi timp, era hotărît să ceară pedepsirea unui asemenea comportament, în ciuda opoziţiei lui Leonel care declara cu voce tare că se lipsea de apărarea legii şi că, acolo sau în oricare parte, îşi va face altfel dreptate.

Elias, care în Bagagem avea puţine cunoştinţe, trecu în ochii tuturor drept un nebun, un descreierat. Oribila escrocherie cu bancnotele false, căreia îi căzuse victimă în Sincorá, era deja cunoscută de toată lumea, dar chiar şi aşa, oamenii nu vroiau să creadă că Leonel ar fi putut avea vreun amestec. Abilitatea acestuia era atît de mare încît reuşise să-şi atragă stima şi încrederea generală. Acest fapt, departe de a-l scuza pe Elias, a explicat şi a confirmat părerea că tînărul înnebunise.

Maiorul făcu imprudenţa să dezvăluie în prezenţa mai multor persoane pasiunea lui Elias pentru fiica sa, ceea ce contribui şi mai mult la denigrarea tînărului în faţa locuitorilor din Bagagem.

— Cunosc foarte bine motivul acestui incident, zise el. Sărmanul tînăr o plăcea pe Lúcia de multă vreme şi cred că ar fi vrut să se căsătorească cu ea. Bietul de el, pasiunea şi dorinţa i-au tulburat mintea ! Mi-e milă, dar nu pot permite să rămînă nepedepsită o asemenea obrăznicie

Astfel, nefericitul Elias, ca o încununare a tuturor necazurilor sale, era obiectul compasiunii dispreţuitoare a unora, al batjocurii şi al urii altora. Doar negustorul în a cărui casă fusese găzduit şi căruia îi povestise trista sa aventură avea motive pentru a nu fi de acord cu opinia publică ; dar fiind un om destul de laş şi nevrînd să-şi dezvăluie nimănui părerea, păstra pentru sine convingerea că doar timpul va lămuri acea încurcătură.

— Atîtea ghinioane i-au schimbat firea, spunea unul.

— Era un băiat înţelept şi potolit, adăuga altul, nu ştiu de ce dracu' a făcut scandalul ăsta !

— Sărmanul... observa altul. S-a trezit peste noapte că a pierdut toată averea şi că a fost trădat de iubita sa... Poţi să şi înnebuneşti...

Astfel, în timp ce Leonel se fudulea obraznic şi orgolios, protejat de stima şi simpatia generală, Elias zăcea în închisoare ca un sărman nebun care merita doar puţină compasiune.

Elias formulă din închisoare un denunţ împotriva lui Leonel. Autorităţile nu ţinură cont de reclamaţia lui, deşi fusese concepută în termenii cei mai logici şi concludenţi, deoarece Elias era socotit nebun.

Pentru a înlătura orice bănuială pe care cineva ar fi putut s-o aibă în ceea ce-l priveşte, Leonel susţinu să se facă un control riguros în toate bunurile sale, în toate valorile pe care le avea. Dar nu se găsi nimic care să-l poată compromite.

Totuşi, cum era de aşteptat, Leonel era departe de a trăi liniştit după acea confruntare şi aştepta cu mare nerăbdare şi nelinişte duminica următoare pentru a se căsători, iar după aceea — cu soţie sau fără — s-o şteargă. Ar fi dispărut imediat dacă acest gest n-ar fi atras asupra lui

toate bănuielile, dacă n-ar fi fost un indiciu clar, o mărturisire tacită a escrocheriilor sale. Se vedea pierdut într-un labirint a cărui ieşire devenea foarte greu de găsit.

Dar cum Elias venise de puţin timp în Bagagem şi nu avea altă probă împotriva lui decît cuvîntul său, Leonel nu socotea atît de critică situaţia în care se afla încît să folosească imediat soluţia fugii. Pentru a-şi menţine reputaţia pe care ştiuse să şi-o cîştige de cavaler cinstit şi onorabil, era neapărat nevoie să ducă la bun sfîrşit odioasa dramă pe care o generase. Odată căsătorit, fie sub pretextul că se duce să-şi aducă lucrurile, sau în virtutea unei scrisori pe care ar fi primit-o de la tatăl sau mama sa care s-ar fi aflat pe moarte şi care îl chema acasă, s-ar retrage la cîteva zile după aceea foarte onest şi, fără să trezească nici o bănuială, ar avea timp să se pună la adăpost.

Pentru a-şi disimula perfidia şi a da mai multe garanţii de generozitate şi cavalerism, Leonel — cum Elias care îl jignise nu putea fi acuzat fără acordul părţii vătămate — îşi retrase acuzaţia ameninţînd întruna că de îndată ce rivalul său va fi eliberat, ori va muri de mîna lui Elias, ori va spăla în sîngele acestuia jignirea a cărei victimă fusese.

Dar prietenii săi avură grijă să-i schimbe intenţia arătîndu-i că onoarea sa nu suferise nici o ştirbire ca urmare a unei prostii comise de un nebun ; că el ar fi la fel de nebun ca şi cel care l-a jignit dacă şi-ar risca viaţa în lupta cu o fiară nevindecabilă, pe motive de onoare ; ar fi fost ca şi cum s-ar fi răzbunat pe lovitura unui măgar sau pe împunsătura unui taur sălbatic.

Leonel, pe care nu-l caracteriza curajul şi care ştia cît de viguros e adversarul său şi de dibaci în mînuirea armelor, se arăta a ceda cu greu acestor sfaturi, rezervîndu-şi, totuşi, în sinea lui, dreptul la vreo răzbunare laşă şi vicleană, dacă, din întîmplare, i s-ar fi ivit ocazia.

Bogăţia, mai ales cînd e însoţită de o spoială de galanterie, generozitate şi cavalerism, e întotdeauna admirată şi adulată.

Leonel avea deci numeroşi admiratori care, numai pentru a nu cădea în dizgraţia lui, nu-şi îndeplineau o datorie omenească faţă de bietul băiat care zăcea în închisoare, părăsit, fără să fie vizitat aproape de nimeni.

Elias petrecu acele amare clipe uneori cufundat într-o profundă deprimare, într-o letargie a sufletului şi a corpului, alteori în accese de furie şi disperare dezlănţuite, protestînd împotriva celor care nu vroiau să-i dea dreptate. Aceste stări furibunde confirmau încă o dată părerea generală că el suferise un şoc în urma loviturilor cumplite ale sorţii pe care le primise în ultimele zile. Nefericitul Elias cunoştea motivele părăsirii în care îl lăsaseră oamenii din cauza unui aventurier viclean care ştiuse să-i momească, şi-i compătimea din străfundul sufletului, dar nu putea să se gîndească fără să se cutremure şi fără să se umple de furie, la soarta care o aştepta pe sărmana Lúcia în ghearele acelui bandit fără conştiinţă. Era şi mai disperat la gîndul că ea se afla foarte aproape ; ea care era cauza tuturor suferinţelor sale, asculta poate liniştită urletele lui de durere şi-l considera ca şi ceilalţi un nebun demn de milă. Uneori simţea că îi arde capul şi că inima plină de supărare stă să-i sară din piept. Ideea sinuciderii care, cu două zile înainte, îi apăruse ca singurul mijloc de eliberare din acea situaţie îngrozitoare, acum o privea ca pe o soluţie laşă şi nedemnă de un bărbat curajos. Dorinţa de a se răzbuna şi de a-i pedepsi pe cei doi vinovaţi, îl lega de viaţă. Iată speranţa care îl mîngîia şi care îl făcea să suporte resemnat loviturile nemiloase ale soartei şi nedreptăţile oamenilor.

XII. Falsificatorul de bani

Lúcia, şocată de neaşteptata apariţie a lui Elias şi de trista scenă pe care o provocase, căzu într-o apatie totală care deveni cauza îngrijorării persoanelor dragi din jurul

ei. Ființa aceea puternică, fericită și viguroasă cedase nervos în lupta atroce dusă atîta timp împotriva sentimentelor ei năvalnice. Uneori delira și atunci numele lui Elias se auzea murmurat în învălmășala ideilor confuze și incoerente. Tatăl său recunoscu, în sfîrșit, că dragostea fiicei nu era un simplu moft de copil, un capriciu al imaginației, ci una dintre acele pasiuni puternice, adînci care se amplifică datorită piedicilor și care nu se mai desparte niciodată de inima în care a pătruns. Dar era tîrziu ; răul se produsese și era iremediabil.

Cum era de datoria lui, Leonel se duse să-și viziteze viitoarea soție prefăcîndu-se îngrijorat și neliniștit, dar în sinea lui zicîndu-și : „Oh, dacă ea nu m-ar mai dori ca soț ! Ce salvare ar fi pentru mine !" Ca logodnic a fost introdus fără probleme în camera bolnavei, într-un moment cînd aceasta părea a fi mai liniștită. Aflîndu-se într-o stare de slăbiciune și amețeală, Lúcia nu își dădu seama cine o vizita și răspunse la urările de sănătate și la întrebări cu atîta indiferență încît era limpede că nu știa cu cine stă de vorbă. În sfîrșit, Leonel, pentru a-i atrage atenția, o luă de mînă și, aplecîndu-se spre ea, îi adresă pe un ton afectuos aceste cuvinte :

— Domnișoară Lúcia, privește-mă ! Mă recunoști ?... Sînt eu, Leonel, soțul tău...

— Soțul meu ? !... Soțul meu ? !... Cine e ? ! ! !... Elias ?...

Și ridicînd puțin capul și deschizînd ochii, pe care pînă atunci îi ținuse închiși în toropeala febrei, îl privi pe Leonel.

— Ah ! țipă ea îngrozită și se retrase într-un colț al patului. Nu ! Nu ! Nu e Elias ! Nu e soțul meu !... E hoțul... E însemnat pe față... Uite acolo semnul !... Fugi, domnule !... Pleacă de-aici !...

Palid și îngrozit, Leonel se ridică brusc și ieși din cameră fără să mai spună o vorbă.

Pentru oricare alt bărbat care iubește cu adevărat, acea revelație a delirului — ca și visul soției contelui D'Este —

ar fi fost ca un fulger cumplit căzut pe neaşteptate. După ce i se risipi groaza provocată de cuvintele Lúciei, Leonel văzu în ele o auroră de speranţă, un semn de mîntuire. După jignirea pe care o suferise în casa Maiorului, regretase de mii de ori promisiunea pe care i-o făcuse acestuia de a se căsători cu fiica sa, promisiune care acum îi crea o situaţie cumplită ; cu toate că dorinţa de a fi cu ea măcar o noapte era mare, cu atît mai mare era nevoia de a se pune la adăpost, evitînd orice viitor incident care l-ar fi compromis definitiv. Cînd ceruse mîna Lúciei nu-i trecuse prin minte că venea postul Paştilor şi că va fi nevoit să amîne pentru atîta vreme căsătoria. Dacă şi-ar fi amintit de asta poate nu ar fi riscat. Apariţia lui Elias şi scena din noaptea de sîmbătă atrăseseră atenţia asupra lui. Ziarele de la Curte începuseră să vorbească despre bancnotele false şi despre eforturile şi măsurile pe care guvernul le luase în toată ţara pentru a-i descoperi şi a-i prinde pe falsificatori. Era marţi şi pînă duminică Dumnezeu ştie ce se mai putea întîmpla ; oricît de bună ar fi fost reputaţia sa în Bagagem, oricîtă încredere i s-ar fi acordat, situaţia tînărului bahian era acum dintre cele mai critice.

Lumea vorbea despre vechea dragoste dintre Lúcia şi Elias şi, deşi acest zvon vag n-ar fi fost încă un motiv destul de solid pentru a determina o despărţire, totuşi Leonel era dispus să se folosească de această portiţă de scăpare pe care soarta i-o oferea.

Deşi purta pe faţă masca tristeţii, e lesne de imaginat cu cîtă mulţumire tainică a plecat din casa Maiorului, ca urmare a dezvăluirii Lúciei, văzînd cum se rup dintr-o singură lovitură toate ochiurile urzelii în care se băgase în mod imprudent.

Vizita lui Leonel avusese loc de dimineaţă, cînd tatăl Lúciei nu se afla acasă. În aceeaşi zi, după-amiaza, Leonel trebui să se întoarcă pentru a-şi retrage cuvîntul dat, urmînd a se desface logodna, iar el să dispară din Bagagem chiar în acea noapte. Acesta era proiectul care se contură numaidecît în mintea lui.

Ieşind din închisoare, Elias încercă de îndată să părăsească acele meleaguri, unde văzuse sfărîmîndu-se una cîte

una verigile lanțului de aur al visurilor sale, acel pămînt blestemat, cum zicea el, adunătură de farisei fără suflet, care au doar cultul banilor și al diamantelor, și care ar fi capabili să-l vîndă chiar și pe Hristos, dacă ar apărea printre ei, pentru un pumn de galbeni. Se despărți de prietenii pe care îi mai avea, vîndu animalele și lucrurile care nu-i mai erau necesare, încălecă și o luă pe drumul care ducea spre Patrocínio și care trecea prin fața casei Lúciei. Elias simți o cumplită strîngere de inimă. O irezistibilă atracție îl chema într-acolo ; încetini pasul calului și cercetă cu privirea de jur împrejur doar o va zări pe Lúcia sau pe cineva de-al casei ; dar nu văzu pe nimeni. Își ascuți auzul să perceapă vreo voce sau vreun murmur ; dar în casă domnea o liniște deplină de parcă în ea nu ar fi locuit nimeni. Sufletul i se înnegură.

— Adio, Lúcia ! Adio ! murmură tînărul aruncînd o ultimă și tristă privire spre casa Maiorului. Iartă prostia pe care am făcut-o, n-o să-ți mai tulbur liniștea și fericirea. Să dea Dumnezeu să nu suferi niciodată pedeapsa cerului. Adio !

Și, dînd pinteni calului, dispăru după arbuștii de la cotul drumului.

În după-amiaza aceleiași zile, Leonel, călare pe un frumos cal de rasă, urca drumul de coastă care ducea la casa Lúciei. Mergea să ceară desfacerea logodnei și era sigur de el căci motivul pe care îl avea ca să procedeze astfel era legitim și întemeiat ; dar acest motiv n-ar fi fost suficient pentru a schimba intențiile mîrșave ale acelui suflet întunecat și obișnuit cu fărădelegile, dacă n-ar fi existat riscul la care s-ar fi expus rămînînd în continuare în Bagagem. Intenția sa era să dispară chiar în noaptea aceea, fapt pentru care își luase deja măsurile necesare.

Pentru a îndepărta orice bănuială, va lăsa o scrisoare în care va arăta că nu era posibil și nici de demnitatea sa să mai rămînă pe meleagurile unde tocmai fusese victima celei mai scandaloase ofense și celei mai profunde neplăceri prin care poate trece un bărbat. Purta, cu toate

acestea, cea mai frumoasă amintire locuitorilor acelui ținut, asigurîndu-i de recunoștința sa pe cei care îl onoraseră cu prietenia.

Bucurîndu-se de întîmplarea care îi da un motiv atît de demn de crezare ca să se pună la adăpost fără a trezi bănuieli, tînărul din Bahia ajunse la casa Maiorului.

În momentul în care descăleca, chiar lîngă ușă apăru un bărbat cu o figură grotescă, îmbrăcat în zdrențe, în aparență cea mai nevinovată și mai umilă persoană. Acest bărbat, după ce își scoase pălăria ruptă de postav, făcu o reverență adîncă și, ținîndu-i scara ca să descalece, despături și îi arătă lui Leonel o hîrtie.

— Ah ! Știu ! exclamă grăbit tînărul, neuitîndu-se la document. E o subscripție... Plouă cu ele în fiecare zi. Cu altă ocazie, prietene... Vino la mine acasă.

— Iertați-mă, nu despre asta e vorba. Aveți bunătatea și citiți.

Leonel luă hîrtia, își aruncă peste ea o scurtă privire, păli și într-o clipă îi dispăru acel aer înfumurat de siguranță și mărinimie. Apoi, înfricoșat, se uită în toate părțile și încercă să fugă. Bărbatul îl prinse zdravăn de mînă și îi spuse solemn :

— Domnia Voastră sînteți arestat din ordinul domnului comisar de poliție.

— E o infamie !... Eu !... Chiar eu ? !... Imposibil, te înșeli, dragul meu.

Spunînd aceste cuvinte, Leonel vru să intre în casa Maiorului. Bărbatul îl reținu.

— Scuzați-mă, Domnia Voastră trebuie să mă însoțească.

— Intru doar să las un mesaj și mă întorc numaidecît.

— Nu, domnule. Am ordine stricte.

Tînărul își mușcă buzele de furie.

— Bine, spuse. Să mergem ! Unde vrei să mă duci ?

Și încercă să încalece.

— Scuzați-mă, domnule, aveți răbdare. Domnia Voastră trebuie să meargă pe jos. Eu voi ține calul.

— Ticălosule ! urlă tînărul mînios şi ridică biciul. Calul e al meu. Trebuie să merg acasă şi nu vreau să merg pe jos.

Şi puse deja piciorul în scară. Poliţistul fluieră şi doi soldaţi apărură din spatele unui gard vecin şi se apropiară de Leonel. Acesta îşi plecă privirea şi, tremurînd de turbare şi ruşine, le spuse brusc poliţiştilor :

— Să mergem !... Să mergem imediat ! Vreau să ştiu ce farsă mai e şi asta !

Ceea ce dorea el era să evite ruşinea şi umilinţa de a fi văzut în acea situaţie de Maior şi de Lúcia. Aceasta se afla în camera sa, dar Maiorul şi alte cîteva persoane din casă ieşiseră la ferestre.

— Ce înseamnă asta, domnule Leonel ?! Ce-mi văd ochii !? exclamă Maiorul. Domnilor, ce vrea să însemne asta ? Cu siguranţă, e vorba de o neînţelegere. Ce a făcut acest om ?

— El ştie mai bine decît noi, domnule Maior, răspunse unul dintre soldaţi. Întrebaţi-l !

— Nu vă neliniştiţi, domnule Maior, zise Leonel. Sînt arestat, e adevărat, dar, fără îndoială, este o greşeală. O să lămuresc toată încurcătura şi voi reveni curînd.

Plecă cu paşi repezi, încadrat de cei doi soldaţi şi însoţit de poliţist.

În acea clipă, cobora pe drumul care trecea prin faţa casei, la vreo sută de paşi distanţă, un călăreţ înfăşurat în ponchoul său, cu faţa umbrită de pălăria cu boruri mari. Văzînd scena aceea se opri, lăsînd ca mai întîi să treacă escorta şi deţinutul. Cînd ajunseră în dreptul lui îşi scoase pălăria şi, descoperindu-şi chipul, exclamă :

— Cu atît mai bine că răzbunarea cerului a venit mai devreme decît speram eu !

La auzul acelei voci, Leonel, care mergea repede şi cu ochii în pămînt, ridică speriat capul, se cutremură împleticindu-se şi ar fi căzut de bunăseamă dacă n-ar fi fost ţinut de braţ de unul dintre soldaţi. Îl recunoscuse pe Elias.

Elias, care în dimineaţa aceleiaşi zile plecase cu intenţia fermă de a nu se mai întoarce niciodată în Bagagem, văzînd vastele şi frumoasele cîmpii ce se întindeau în faţa ochilor, simţi cum inima îi e cuprinsă de o tristeţe sumbră şi nu se îndură să se smulgă de pe acele meleaguri unde îşi lăsa pentru totdeauna înmormîntate speranţele şi fericirea. Căpăstrul se legăna liber la gîtul calului care mergea în voie, în timp ce călăreţul se afunda în abisul gîndurilor sale melancolice. La fiecare vîrf de munte pe lîngă care trecea, la fiecare palmier pe care îl lăsa în urmă pe imensele cîmpii, simţea cum i se înmoaie inima, cum îi slăbeşte hotărîrea. Dragostea sa imensă, poate şi o rămăşiţă de speranţă care încă îi mai tremura în adîncul sufletului, sau chiar vreo presimţire ascunsă, îl atrăgea spre Lúcia. În sfîrşit, reflectă şi medită îndelung, iar cînd se află doar la trei leghe depărtare, cînd soarele deja apusese, răsuci brusc căpăstrul calului şi se întoarse în galop.

— Să mergem, exclamă. Vreau să văd cu propriii mei ochi sfîrşitul nenorocirii mele. Da ! Vreau să văd, să asist la tot, şi prezenţa mea să fie pentru ea imaginea vie a remuşcării şi preludiul răzbunării care nu va întîrzia să se abată asupra ei.

Întîmplarea a vrut ca Elias să ajungă exact în momentul arestării lui Leonel. După această scenă la care am fost martori, Elias îşi trase din nouă pălăria pe ochi, dădu pinteni calului şi-şi urmă destinul, murmurînd pentru sine :

— Ah, Lúcia ! Lúcia ! M-ai trădat, totuşi inima mea nu te poate urî şi acum sînt mai fericit că te văd eliberată din ghearele acelui blestemat, decît să mă văd complet răzbunat.

XIII. Vecinii

După trista întîmplare din seara aceea nefastă, Lúcia ar fi vrut să-i trimită lui Elias un bilet, doar cîteva cuvinte, nu pentru a relua relaţiile cu fostul său iubit, inima

ei cinstită respingea o asemenea idee, ci pentru a-i explica ce se întîmplase, pentru a-i cere iertare și a-i spune un ultim și definitiv adio. Înconjurată în permanență de persoane care o ocroteau cu o grijă uneori incomodă, nu era posibil să-și îndeplinească această dorință. Chiar tatăl ei, temîndu-se că va reînvia un sentiment pe care îl presupunea aproape stins, deși avea încredere în onestitatea fiicei sale, văzînd cît de bolnavă era, socoti necesar să fie vigilent și s-o țină sub o atentă observație.

Această obsesie continuă o irita și mai mult și îi mărea chinurile sufletului. Să fie disprețuită și urîtă de Elias, fără să găsească un mijloc prin care să se justifice în fața lui și să-i ceară iertare, iată cel mai cumplit dintre chinurile care o torturau. Dorea să poată spune : „Elias, ai dreptate să mă urăști, chiar să mă blestemi, dar crede-mă, eu nu sînt vinovată. Într-o zi vei afla adevărul și sînt sigură că mă vei ierta. Eu te iubesc și te voi iubi întotdeauna ; dar cerul nu vrea să fim împreună. Mă resemnez în fața nedreptății destinului meu, sperînd ca moartea să-mi sfîrșească suferința. Adio !...“

Acestea ar fi fost ultimele cuvinte pe care i le-ar fi adresat și apoi s-ar fi supus în întregime sacrificiului ce i se impunea. Dar nici această alinare nu-i era permisă și încă mai dureroasă devenea situația ei cînd își amintea că în acea noapte fatală Elias îi aruncase doar o privire tăioasă și acuzatoare.

În ziua în care Leonel a fost arestat, Lúcia, crezînd că se restabilise, se ridică din pat după ce zăcuse două zile ; dar se simțea încă foarte istovită pentru a putea ieși din cameră.

Imediat după arestarea lui Leonel, Maiorul se îndreptă spre camera fiicei sale.

— Lúcia, spuse el, te rog să ai răbdare și curaj. O să-ți dau încă o veste tristă.

— Care, tată ? Spune-mi odată !...

— Nu te necăji, scumpa mea Lúcia. Lovitura e destul de puternică, dar cred că mai mult pentru mine decît

pentru tine. Trebuie să afli imediat şi, înainte ca altul să ţi-o spună, vreau s-o ştii de la mine.

— Ce e, tată ? Poţi vorbi fără grijă. De-acum m-am obişnuit cu veştile rele.

— Adineauri am asistat la o scenă zguduitoare. Leonel, logodnicul tău, a fost arestat aici, în uşa casei noastre !...

— Da, tată ? !... exclamă Lúcia, ridicîndu-se, cu o strălucire ciudată în ochi, pe care tatăl o interpretă ca preludiul unui nou şoc nervos, dar care nu era altceva decît bucuria care poate semăna cu nebunia.

— Da ? continuă ea. Domnul Leonel e arestat ? De ce, tată ?

— Încă nu ştiu, dar mai mult ca sigur pentru falsificare de bani, aşa cum îl acuza sărmanul Elias... şi nimeni nu credea !... Doamne Dumnezeule !... Cîte nu se mai întîmplă pe lumea asta !...

— Şi ce soartă mai am şi eu, tată ! Nimic nu e sigur pe lume !

— Linişteşte-te, fetiţo, şi mulţumeşte-i lui Dumnezeu că ne-am văzut scăpaţi din ghearele unui escroc, ale unui monstru.

— Aşa este, tată ! E o mare uşurare ! Nu ştiu de ce, dar îmi era teamă de omul acela. O antipatie de neînfrînt mă îndepărta de el... Ah !... Mi s-a luat o piatră de pe inimă !

— Şi cum de te-ai resemnat să te căsătoreşti cu el ?

— Era un sacrificiu, tată.

— Sacrificiu !

— Da, tată, un sacrificiu, dar un sacrificiu necesar pentru fericirea ta şi a surorii mele ; un sacrificiu impus de datorie. Nu-ţi mai aminteşti că aşa mi-ai spus ?

— Îmi amintesc, Lúcia... Dar dacă aş fi ştiut că ţi-e atît de nesuferit...

— Cum nu se poate spune...

— Dacă aş fi ştiut, mai degrabă aş fi suportat sărăcia decît s-o fac nefericită pentru totdeauna pe fiica mea...

— E adevărat ! Aş fi fost foarte, foarte nefericită !

— Şi de ce nu mi-ai spus deschis, cu toată sinceritatea ?

— După cum mi-ai vorbit, era de datoria mea să tac şi să mă supun.

— O, bună şi iubită fiică... Ce presimţire ai avut ! Şi eu ce tată orb şi crud am fost ! Te tîram fără milă într-o viaţă insuportabilă ! Iartă-mă, Lúcia mea ! Ce tată nebun şi nefericit sînt !

— Tată, să uităm toate acestea ! Acum trebuie doar să ne bucurăm şi să mulţumim cerului care ne-a scăpat la timp din mîinile acelui om care ne dorea doar pierzania.

— Ai dreptate, fetiţa mea, să mulţumim cerului. Acum du-te şi odihneşte-te. Încă nu eşti restabilită şi ai nevoie de somn. Pe curînd.

Deîndată ce Maiorul ieşi din cameră, Lúcia începu să se roage. La scurt timp Joana apăru în pragul uşii :

— Te rugai, domnişoară ? Bine faci, rugăciunea alină supărarea.

— Da, Joana. Ce doreşti ?

— Uite, spuse sclava, dîndu-i o scrisoare.

După plic Lúcia recunoscu numaidecît că era de la Elias. Inima îi tresăltă de bucurie. Desfăcu pe dată plicul şi citi mesajul, dar de la primul rînd fruntea i se înnoură şi ochii strălucitori i se umplură de lacrimi :

„Adio, Lúcia ! Adio pentru totdeauna ! Ai fost destul de uşuratică pentru a mă înlocui cu un aventurier, numai pentru că avea bani şi o înfăţişare plăcută. Să dea Dumnezeu să nu te căieşti şi să nu fie chiar el călăul care să mă răzbune pentru nestatornicia ta ! Plec încercînd să te uit ; nu ştiu dacă voi reuşi. Cînd vei primi aceste rînduri, voi fi departe de aici. Adio ! Uită-mă şi tu aşa cum voi încerca şi eu să fac !“

Lúcia se aştepta ca Elias să-i reproşeze lipsa de fidelitate, căci el nu cunoştea împrejurările fatale care o forţaseră să-l accepte pe Leonel. Ceea ce-i sfîşia inima

era plecarea lui bruscă și despărțirea aceea amară și definitivă. Ah ! Să nu-l mai vadă niciodată, să nu se mai poată justifica nicicînd în fața lui — ea, victimă inocentă care se hotărîse să facă un sacrificiu pentru familia ei —, să fie condamnată, să trăiască urîtă și disprețuită de ființa pe care o iubea cel mai mult pe lume ! Acest gînd o chinuia și nu-l putea ierta pe Elias pentru modul pripit în care o condamna și pentru că se grăbise s-o părăsească pentru totdeauna fără să mai vorbească măcar o dată cu ea, acum cînd destinul părea că vrea să-i deschidă iar drumul speranței.

— Ah ! exclama ea plîngînd, numai cine nu iubește se poartă așa. Eu nu l-aș fi condamnat atît de repede.

Cu toate acestea, o mîngîia o vagă speranță. Elias poate va ajunge să afle, dacă încă nu știe, de întîmplarea care a dus, sau va duce inevitabil la ruperea logodnei cu Leonel. Dacă o iubea cu adevărat, fără îndoială că se va căi de hotărîrea lui pripită de a nu o mai vedea și de a nu se mai întoarce niciodată. Dacă nu dragostea, poate curiozitatea să-l facă să se întoarcă și, cine știe, poate și dorința de răzbunare sau plăcerea de a o vedea umilită. Oricare ar fi fost motivul care l-ar fi adus înapoi, ea dorea să-l vadă în Bagagem, sperînd că va găsi o posibilitate de a-i dezvălui tot ce se întîmplase și va fi iertată.

Cum am văzut, Lúcia nu se înșela : hotărîrea disperată a lui Elias durase doar cîteva ore. Dar înainte ca Lúcia să afle acest lucru, trebui să îndure multe zile în nesiguranță și neliniște.

Ca urmare a supărării și a violentelor tulburări sufletești prin care trecuse de-a lungul acelor zile, Elias suferi un nou și grav atac de febră paludică pe care o căpătase la întoarcerea sa din Sincorá, atac care îl ținu la pat pentru mult timp. Nevrînd să deranjeze pe nici unul dintre locuitorii din Bagagem, împotriva cărora nutrea cel mai viu și mai îndreptățit resentiment, se retrăsese la o colibă sărăcăcioasă, în sus, pe rîu, la un

sfert de leghe de restul așezărilor, unde era îngrijit de o biată mulatră bătrînă, o cunoștință a sa din Uberaba care, ca atîția alții se mutase în Bagagem.

Elias purta cu el leacurile pentru vindecarea bolii și de aceea se lipsea de medicul pe care buna bătrînă insista să-l cheme. Datorită medicamentelor și îngrijirilor miloasei femei, după opt zile se afla în afara oricărui pericol.

În timpul acestei forțate recluziuni, durerile fizice îl deranjau mai puțin decît neliniștea sufletească și amărăciunile inimii.

Lúcia nu-i ieșea din minte. În delirul febrei ea îi apărea cînd surîzătoare și fericită alături de un soț curtenitor și bogat, și atunci scotea țipete răgușite de furie și disperare, care păreau că-i vor sfîșia pieptul; cînd o vedea săracă, înfășurată în zdrențele mizeriei, dar curată ca o sfîntă și întotdeauna credincioasă amintirii dragostei sale. Atunci lacrimi dureroase i se rostogoleau pe obraji, plîngea și suspina ca un copil; știa că odată cu arestarea lui Leonel se desfăcea logodna Lúciei, că Maiorul era ruinat și că, în scurt timp, sărăcia o aștepta pe ea și pe întreaga ei familie. Această constatare îl umplea de mînie; atunci, mai mult ca niciodată, îl blestema pe escrocul infam care îl înșelase, nemulțumit de soarta lui nenorocită.

În coliba lui săracă nimeni nu venea să-l vadă pentru că nimeni nu știa că se mai află pe acele meleaguri, toți crezînd, după dispariția sa, că plecase din Bagagem.

Într-o zi, bătrîna îi spuse:

— Băiatul meu, ești atît de singur. Nu ai cu cine sta de vorbă. Și nu e bine. Nu vrei să chem pe vreunul dintre prietenii tăi să-ți mai treacă vremea?

— Prieteni!... Oh, bătrînico! Pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi vorbi de prieteni în Bagagem; mai degrabă aș vrea să văd chipul satanei.

— Cum?... Nu există pe aici nici un suflet curat care să nu-ți vrea răul?!...

— Nici unul, bătrînico, nici unul!... Ba nu... mint... există unul, un prieten bătrîn și sărac. În zadar am întrebat de el că nimeni nu mi-a dat nici o veste. Nici nu știu dacă mai trăiește.

— El e singurul?

— Mai e cineva. O fată pentru care mi-aș da viața s-o văd măcar o clipă... Dar ea, vai! nu poate să vină aici...

— Trebuie să fie o fată frumoasă.

— Ai dreptate!... E foarte frumoasă. Frumoasă cum nu există și nu poate exista alta.

— Băiatul meu, ești prea bolnav ca să te gîndești acum la fete frumoase. Gîndește-te mai întîi la Sfînta Fecioară care o să te facă bine...

— Totuși, dacă cea despre care vorbesc ar veni aici să mă vadă sînt sigur că m-aș vindeca.

— Atunci e vrăjitoare?

— E mai mult decît atît; e un înger.

— Înger!... Dacă așa stau lucrurile, nu mă obosesc s-o caut, căci așa ceva nu există!

— Chiar nu te obosi, bătrînico! N-o vei mai găsi! Ea n-ar dori să vină aici. E o făptură cerească și nu poate coborî în infernul în care mă chinui.

XIV. Spălătoreasa

A doua zi, foarte devreme, bătrînica veni repede să-l trezească pe Elias.

— Scoală-te, băiatule! E o dimineață frumoasă și am o veste bună pentru tine.

— Pentru mine veste bună?!... Nu se poate!... Pentru mine, pe lumea asta, nu poate exista veste nici bună nici rea. Poate doar moartea mi-ar mai da bucuria de a mă vedea eliberat de necazuri!

— Ce? Acum vorbești de moarte?... Vreau să-ți spun că avem aici, aproape, o nouă vecină, care e foarte frumoasă. N-o să mai fii atît de singur.

— O vecină ! Ah, ce veste minunată !... Să mă lase în pace că nu vreau s-o văd. Dacă nu, o să mă mut în altă parte.

— Dacă rămîi singur, o să-l vezi pe dracu' pînă la urmă !... Nişte vecini ca ăştia nu sînt de dispreţuit. E vorba de un bătrîn, o fetiţă drăgălaşă şi o tînără încîntătoare. Nu-i cunosc, nici nu-mi amintesc să-i fi văzut vreodată.

— Dar nu ştiu să existe pe aici, pe aproape, vreo casă ; eu credeam că n-am nici un vecin.

— Păi n-ai văzut o căsuţă la vreo sută de paşi mai încolo ?

— Nu-mi mai amintesc nimic. Eram foarte bolnav...

— Casa e foarte mică, e cam ca asta şi e ascunsă printre pomi, încît abia se zăreşte.

— Atunci înseamnă că sînt la fel de săraci ca şi noi ?

— Aşa se pare, sau poate chiar mai săraci, sărmanii, dar cred că sînt foarte cumsecade. Cînd am fost să iau apă de la izvorul de lîngă casa lor, mi-au cerut să le umplu o găleată cu apă şi am stat puţin de vorbă. Bătrînul era în casă. Fetiţa e foarte deşteaptă şi dulce foc, iar tînăra e frumoasă de pică... Dar nu ştiu ce are de e atît de tristă... Parcă e icoana durerii.

— Şi chiar nu ştii cine sînt aceşti oameni ? De unde vin ? întrebă Elias cu o lacomă curiozitate, fulgerat de un gînd.

— Habar n-am.

— Un bătrîn, o tînără şi o fetiţă, aşa ai spus ?

— Chiar aşa.

— Un bătrîn înalt şi corpolent ?...

— Da, cred că da, spuse bătrîna.

— Fetiţa e brunetă şi să tot aibă vreo zece-unsprezece ani. Tînăra are tenul luminos, e bine făcută, are ochi mari şi păr castaniu...

— Întocmai. După cum văd, îi cunoşti ?

— Cred că da.

— Un bătrîn, o tînără şi o fetiţă ! reflectă Elias în sinea lui, cu aceste semnalmente nu pot fi alţii. Maiorul se afla în pragul ruinei... Nefericită familie !...

— Şi n-ai avut ocazia să auzi numele vreunuia dintre ei ? continuă Elias cu întrebările.

— Ba mi se pare că da... Stai puţin... Ah ! Mi-aduc aminte... L-am auzit pe bătrîn strigînd-o pe fata mai mare... Lúcia.

— Lúcia... Ce nume divin ai rostit, scumpa mea bătrînică ! Sînt chiar ei ! E ea !... Ah ! Nefericită Lúcia ! Şi eu care nu te merit !...

— Văd că această tînără este îngerul despre care mi-ai vorbit...

— Da, bătrînico, e chiar ea. O să mai spui acum că îngerii nu trăiesc aici, pe pămînt ?...

Elias nu mai avu linişte şi se sculă imediat. Numai ideea că Lúcia era acolo, atît de aproape de el, îi dădea vigoare şi îl însufleţea. Dorinţa de a o revedea era nestăvilită, dar, în acelaşi timp, gîndul sărăciei în care ea se afla îl întrista profund. Îi veniră în minte toate necazurile prin care trecuse şi reflectă amar asupra capriciilor crude şi ciudate ale soartei. El, care cîndva fusese aproape dat afară din casa Maiorului şi considerat nedemn de fiica sa, el, care cu cîteva zile în urmă fusese tratat cu asprime şi brutalitate în casa aceluiaşi Maior din cauza unui aventurier infam, îl găsea acum pe acelaşi Maior poate chiar mai sărac decît el. Dacă ar fi avut un suflet hain, i se oferea acum prilejul de a-l călca în picioare umilindu-l cu vizita sa ; ar fi folosit cuvinte de o ironie usturătoare ca să-l umple de ruşine pe omul care altădată fusese îngîmfat şi ambiţios. Dar Elias nu avea un caracter răzbunător. Sufletul său nobil era incapabil să dispreţuiască nefericirea oamenilor, cu atît mai mult a tatălui celei pe care o iubea ca pe lumina soarelui.

Între timp, dorinţa de a o vedea pe Lúcia devenea tot mai arzătoare. După ce îi trecu atacul violent de friguri din primele zile, deşi corpul îi era încă slăbit de boală, mintea nefericitului tînăr începu să se limpezească şi să gîndească cu mai multă luciditate ; o voce lăuntrică îi

şoptea că Lúcia era nevinovată şi că îl iubea ca întotdeauna, dar că un motiv foarte puternic o silise să facă tatălui său pe voie.

Deşi destul de slăbit, Elias părea vioi şi bine dispus ca în zilele cînd era perfect sănătos ; o forţă interioară îl însufleţea ca prin farmec. Prima sa grijă a fost să meargă să vadă, de la distanţă, căsuţa în care locuia familia nefericitului Maior. Era o cocioabă mizerabilă, ultima care se vedea pe marginea drumului, în susul rîului, spre prăvăliile din Mundim. Dar această cocioabă avea în ochii lui Elias mai mult farmec decît un palat : era ca un templu ce adăpostea o divinitate.

Aşezat pe iarba care se întindea pe coastă, mai sus de căsuţa sa, Elias cercetă cu privirea casa Maiorului, dar nu văzu pe nimeni. Doar fumul care ieşea pe coş şi o rumoare confuză dovedeau că acea căsuţă era locuită. După ce stătu acolo mai mult de o oră, îmbătat de mii de gînduri, cînd vesele şi pline de speranţă, cînd amare şi sumbre, uşa se deschise şi Maiorul ieşi. Îmbrăcat cu un palton larg, cu o căciulă de iepure trasă pe ochi, cu capul plecat, sprijinindu-se într-un baston gros, Maiorul o luă pe drumul ce ducea spre tîrg.

Văzîndu-l, Elias simţi o milă care îi sfîşie inima. Cum băiatul se afla la o anumită distanţă de drum, Maiorul trecu pe lîngă el fără să-l observe.

— Unde se duce acest nefericit tată ? se întrebă Elias. Poate că vrea să caute vreun mijloc de a-şi întreţine cu decenţă mica sa familie demnă de o soartă mai bună ! Poate vrea să vîndă vreo bijuterie rămasă fetelor, ca să le cumpere o bucată de pîine !... Dar la ce uşi va bate nefericitul Maior... cînd lumea, de obicei, se bucură de nenorocirea altuia cum se bucură vulturul cînd vede cum moare animalul în care îşi înfige ciocul ascuţit şi lacom de carne ? Chiar acei care nu de mult petreceau în casa ta, mîncînd şi bînd pe socoteala ta, azi de-abia vor catadicsi să-ţi arate puţină compasiune. Orbiţi de pofta banilor devin mai răi decît lupii şi sînt capabili să se devoreze

pentru un pumn de galbeni. Maiorule, Maiorule! Iţi vor smulge şi cămaşa de pe tine! Dar să ai grijă de fete! Ei sînt în stare să-ţi fure unica şi minunata comoară a inimii tale, ultima consolare a nenorocirii tale!...

Vocea bătrînei îl deşteptă din acele sumbre reflecţii.

— Domnule Elias, de ce stai aici?!?... Pleacă din soarele ăsta puternic, că îţi face rău. Vino să mănînci supa. Ei, ţi-ai văzut vecinii? întrebă ea după ce Elias se apropie.

— L-am văzut doar pe bătrîn. Îl cunosc foarte bine.

— Ai vorbit cu el?

— Nu. A ieşit din casă şi a trecut pe lîngă mine fără să mă vadă, sărmanul! Mergea atît de îngîndurat! Ieri era un om bogat, iar azi i-aş fi putut da chiar ceva de pomană!

— Mare pedeapsă pe capul lor!... Dar Dumnezeu e mare; trebuie să se îndure de ei. Mi-e milă mai mult de sărăcuţele fete, atît de gingaşe, de frumuşele! Trebuie să le fie foarte greu să se înveţe cu sărăcia.

— Poate că nu. Au fost crescute la fermă şi sînt obişnuite cu munca. Tatăl lor nu avea alt defect decît cel de a fi foarte orgolios şi de a dori prea mult să se îmbogăţească. În rest, era un om cumsecade şi a ştiut să dea o educaţie aleasă fiicelor sale. Dar asta nu înseamnă că sînt mai puţin demne de milă.

— Şi de ce nu te duci să le oferi ajutorul nostru? Nu azi, dar mîine sau poimîine cînd o să te faci mai bine...

— Asta şi vreau, dar...

— Dar ce?... Trebuie să te duci; sînt vecinii noştri şi poate om fi în stare să-i ajutăm cu ceva.

Elias ardea de nerăbdare s-o vadă pe Lúcia. Dar, cu puţin timp în urmă, jignit de Maior în amorul său propriu, avea o anumită reţinere la gîndul că acesta va crede că vizita sa în acea situaţie urmărea să-l umilească. Delicateţea sa înnăscută nu-i permitea s-o viziteze pe Lúcia în absenţa tatălui, mai ales în starea în care se afla. Pen-

tru el era o datorie sfîntă să-i respecte puritatea şi reputaţia.

Elias îşi petrecu dimineaţa gîndindu-se cum să o vadă pe Lúcia fără să-l întîlnească pe Maior, dar, epuizat şi istovit de boală, nu ajunse la nici un rezultat. DuPă-amiază febra îl dobori la pat.

A doua zi, se simţi mult mai bine. Maiorul plecă de acasă la aceeaşi oră ca şi în ajun. Elias, care nu îndrăznea să le facă o vizită vecinilor săi, începu să dea tîrcoale căsuţei de la distanţă, aşteptînd ca hazardul să-i ofere o întîlnire cu Lúcia măcar de o clipă. Locul era în întregime pustiu. Casa era înconjurată de o curte mare plină cu arbuşti sălbatici şi bălării.

Elias trecu prin faţa casei aruncînd priviri scrutătoare spre ferestre şi cobori pînă la marginea rîului care trecea prin spatele curţii. Dacă cineva l-ar fi văzut n-ar fi putut bănui nimic ; ascuns în pelerina sa cu glugă şi sprijinindu-se într-un baston, părea un biet bolnav în convalescenţă care îşi făcea plimbarea zilnică. Dar nu se întîlni cu nimeni.

Întorcîndu-se acasă, făcu vreo treizeci de paşi de-a lungul gardului ce despărţea cele două curţi şi care se termina la marginea rîului, cînd auzi mai multe glasuri mai la vale. Inima-i tresări plină de emoţie. Se apropie cu grijă de locul de unde veneau vocile. La mică distanţă, un şuvoi de apă cădea printr-o ţeavă într-un bazin cu pietriş pe fund în care Lúcia, cu picioarele cufundate în apă, cu poalele ridicate pînă la genunchi, cu umerii rochiei căzuţi, lăsînd să se vadă sînii trandafirii, cu părul lung strîns la spate într-o panglică, spăla rufe.

Aplecată în bazinul ale cărui ape zgomotoase îi sărutau drăgăstoase picioarele ce păreau două coloane de alabastru, s-ar fi zis că era Venus cînd se năştea din spuma mării, sau albul crin ce creştea la malul izvorului şi îşi apleca potirul să se privească în unda apei cristaline. Niciodată Elias — chiar şi atunci cînd ea era bogată şi fericită în mijlocul petrecerilor şi în splen-

doarea luxului — nu o văzuse atît de frumoasă şi de fermecătoare. Inima-i bătea cu atîta violenţă încît îi era frică să nu-i fie auzită şi să nu-i trădeze astfel prezenţa. Totuşi, aproape că se ruşina să stea la pîndă şi să profaneze cu privirea sa inocenta şi nepăsătoarea neglijenţă a acelei fiinţe caste. Ar fi vrut să fugă, dar parcă prinsese rădăcini şi privirea nu i se putea desprinde de chipul iubit al fetei. Dacă Lúcia nu ar fi plecat niciodată de acolo, Elias ar fi rămas şi el pentru totdeauna să o contemple sau ar fi sărit gardul şi i s-ar fi aruncat la picioare, dacă lîngă ea nu s-ar fi aflat o sclavă. Era buna şi credincioasa Joana, care tocmai culesese din grădina sălbatică un pumn de ierburi pentru frugala cină a familiei.

Nu numai moartea îi face egali pe oameni; uneori destinul i-o ia înainte şi face să se plece capul bogaţilor şi orgolioşilor pînă sărută pulberea pămîntului şi pune sclavii la nivelul stăpînului. Dar destinul e orb şi fulgerul ce cade asupra capului celui vinovat aruncă uneori în mocirlă şi crinul imaculat al inocenţei şi al virtuţii.

Cînd Elias le văzu, conversaţia celor două femei se apropia de sfîrşit.

— Ai răbdare, domniţă, spuse sclava. Sfînta oraşului Patrocínio trebuie să se îndure de noi. Dacă o să vrea Dumnezeu, totul o să se aranjeze şi o să ne întoarcem la fermă. Dar, pînă atunci, bătrîna ta negresă e lîngă tine şi mai poate încă să muncească pentru voi toţi...

— Dar acum eşti liberă, Joana; trebuie să te îngrijeşti de viaţa ta...

— Nu mă interesează. Mi-am cerut eu oare eliberarea ? Voi îmi sînteţi dragi, vă iubesc ca pe fetele mele. Trebuie să am grijă de voi. Dă-mi actul şi o să vezi cum îl fac bucăţele şi-l arunc în foc!

— Asta nu, Joana!... N-o să faci asta. Eu am cerut tatălui meu eliberarea ta, şi ştii pentru ce ?...

— Nu ştiu!... Poate că domniţa nu mă mai iubeşte şi vrea să scape de mine.

— Dimpotrivă, Joana, am făcut-o ca să nu rămîn fără tine. Dacă n-ai fi liberă, ai cădea în mîinile creditorilor tatălui meu, ca toţi ceilalţi sclavi ai noştri.

— Să mă apere Dumnezeu !... Atunci, nu ; vreau actul meu, vreau să fiu liberă pentru a putea sta alături de voi. Diavolii ăştia de oameni ! Doamne, iartă-mă !... Parcă n-ar fi botezaţi ! Stăpînul meu i-a mulţumit pe toţi şi acum nu se mai găseşte nici unul care să aibă milă de el. Lua-i-ar ciuma !... Acum mă duc să pregătesc masa. Mai rămîi ?

— Da, Joana, poţi să pleci. Vreau să termin de spălat rufele.

— Lasă-le, domniţă. Vin eu numaidecît să le spăl şi să le întind, nu te obosi fără rost.

— Nu-mi place să stau degeaba şi ştii bine că nu e prima dată cînd spăl rufe.

— Nu-ţi este frică să rămîi aici, singură ?

— Frică, de ce ?... Cine poate să vină să-mi facă vreun rău în această pustietate ?

— Bine, zise Joana plecînd. Oricum, o să trimit pe domnişoara Julia să stea cu tine.

— Nu e nevoie, Joana... Julia este ocupată cu o broderie pe care trebuie s-o termine chiar azi. Vin şi eu într-o clipă.

Cerul nu i-ar fi putut oferi lui Elias o favoare mai mare, în acel moment, decît s-o lase pe Lúcia singură. S-ar zice că Lúcia dorise să rămînă singură ca şi cum şi-ar fi aranjat o întîlnire. Emoţia lui Elias crescu dintr-o dată. Dacă n-ar fi fost o îndrăzneală prea mare, o profanare chiar, ar fi sărit gardul să-i cadă la picioare...

Deîndată ce Joana dispăru printre arbuştii din curte, Lúcia ieşi din bazin şi se aşeză pe iarbă, îşi sprijini capul într-o mînă şi căzu pe gînduri. Era modelul perfect pentru statuia unei naiade. Apoi scoase o scrisoare din sîn şi-şi aruncă privirea pe ea. Ochii i se umplură de lacrimi.

— Ce cruzime, Doamne Dumnezeule ! exclamă ea.

Să mă lase atît de singură și neajutorată în pustietatea asta !... Așa se poartă cel care iubește cu adevărat ? Și pe deasupra sărăcia !... Doamne ! Nu știu ce-o să se aleagă de mine... O să mor de tristețe !.. De mi-ar fi spus măcar unde pleacă !... Aș da orice să știu unde este !...

Auzind aceste cuvinte, Elias nu se mai putu stăpîni ; sări gardul și din două salturi se afla la picioarele Lúciei.

— Iată-mă, Lúcia !... exclamă tînărul.

Lúcia, speriată, scoase un strigăt și se ridică imediat. Într-o clipă își desfăcu baticul cu care își legase în talie poalele rochiei și cu el își acoperi umerii și sînii care erau aproape goi. Părea Venus care, din nimfa în haine de vînătoare, în care se deghizase, se transformase subit, sub ochii lui Enea, din nou în zeiță, lăsînd să-i cadă la picioare ușoarele-i veșminte.

— Iartă-mă, Lúcia mea ! Iartă-mi îndrăzneala. Ea e rodul iubirii nemărginite pe care ți-o port. Eram acolo... Te-am auzit și pentru că te iubesc, spune și tu dacă era cu putință să mă stăpînesc ? Dacă mă mai iubești, mă vei ierta.

Spaima Lúciei nu întîrzie să se transforme în efuziunea unei bucurii imense.

— Dacă te mai iubesc ? Încă te mai îndoiești ?...

— Sînt atît de nefericit, încît mi-e frică să cred într-un asemenea noroc.

— Înțeleg. Crezi că ți-am fost necredincioasă, că am trădat dragostea noastră. Ai avut dreptate să gîndești astfel, dar, cînd vei afla ce s-a întîmplat, sînt sigură că mă vei ierta.

— N am de ce să te iert ; eu trebuie să-ți cer iertare pentru nesăbuința mea. Inima mea a ghicit totul. Dar povestește-mi, totuși, iubita mea Lúcia, povestește-mi cum s-a întîmplat...

Acea întîlnire pe care întîmplarea o aranjase durâ doar o jumătate de oră ; doar o jumătate de oră de bucurii și efuziuni ale inimii, de delicii inefabile, o jumătate de oră atît de plină de dragoste și fericire, încît în ochii lui Elias compensă din plin cei doi ani de suferințe cum-

plite şi de eforturi crîncene, jumătate de oră pentru care el şi-ar fi dat cu plăcere viaţa.

Între timp, Lúcia îi povesti repede istoria proiectatei sale căsătorii cu Leonel, insistenţele tatălui ei şi tristele împrejurări ce o tîrîseră să facă acel sacrificiu, care, pe lîngă fericire ar fi costat-o şi viaţa, dar pe care ea îl considerase necesar, căci astfel îşi făcea datoria faţă de familie.

— Şi nu te-ai gîndit, zise Elias cu un trist surîs, că în acest sacrificiu tîrai încă o victimă ?...

— Oh ! M-am gîndit !... Dar eu nu aveam nici o veste de la tine şi chiar dacă aş fi avut, neputînd să-l ajut altfel pe tata, mi-ai fi luat în nume de rău acest sacrificiu dacă, din nefericire, l-aş fi făcut ?...

— Nu, Lúcia mea... n-aş fi fost în stare decît să te admir, chiar dacă mi s-ar fi sfîşiat inima de durere. Dar nu ai primit scrisoarea pe care ţi-am trimis-o din Sincorá ?

— Am primit-o, Elias, dar, Dumnezeule, prea tîrziu ! Tocmai îmi dădusem consimţămîntul, angajîndu-mă în mod solemn în faţa tatălui meu ; era deja prea tîrziu. Îţi dai seama ce tristă şi disperată era situaţia în care mă aflam !

— Sărmană Lúcia ! Cît eşti de bună... Dacă înainte te iubeam doar, de azi încolo te admir şi te ador şi mă consider nedemn de dragostea unei fiinţe ideale ca tine.

— Dacă nu ai fi fost demn de dragostea mea, nu te-aş fi iubit niciodată şi n-aş fi trecut prin atîtea supărări şi necazuri. Dar astăzi sînt fericită. Dumnezeu s-a îndurat de mine. A îndepărtat din drumul meu pe acel om blestemat, redîndu-mi-l pe Elias...

— Oh ! Acel om părea trimis pe lume pentru a ne tulbura fericirea ! Tot ceea ce îmi aducea bucurie, mulţumire, el dorea să-mi smulgă ; se pare că era urmărit de o invidie cumplită pentru tot ceea ce-mi aparţinea ; rîvnea la banii mei, la iubita mea, pînă şi la aerul pe care-l respiram sau la sîngele care îmi curgea prin vine.

Monstrul a reuşit doar să-mi fure rodul sudoarei mele, mica avere pe care o adunasem... dar ce mai contează acum toate astea, Lúcia ?... Dumnezeu mi-a lăsat isteţimea, priceperea şi hotărîrea şi voi şti să adun alţi bani.

— Fie-ţi milă !... Te rog, nu mă mai părăsi ; nu te mai duce să cauţi averi atît de departe. Nu mai vreau să pleci de lîngă mine...

— Lúcia, dar eu sînt sărac... Şi tu eşti la fel de săracă. Acum există un motiv şi mai puternic ca eu să-mi folosesc toate forţele ca să strîng ceva bani ; şi dacă pe aici nu e posibil, trebuie...

— Trebuie să mă iubeşti numai pe mine şi pe nimeni alta. Sîntem săraci amîndoi ; destinul ne-a făcut egali şi acum nu mai există nici o piedică în calea căsătoriei noastre !...

— Dar sărăcia, Lúcia ? !... În ceea ce mă priveşte, eu aş suporta-o ca şi pînă acum cu inima împăcată, dar m-ar durea groaznic să te văd suferind alături de mine asprimile şi lipsurile ei, fără să-ţi pot oferi o viaţă îmbelşugată.

— E adevărat, sînt destul de săracă, dar crezi că nu voi mai fi dacă mă părăseşti ?... Vrei mai degrabă să nu mă vezi suferind din cauza sărăciei decît să fiu alături de tine !...

— Lúcia, tu eşti foarte tînără, frumoasă şi bine educată... Nu vor lipsi pretendenţii care, mai norocoşi decît mine, să-ţi dea în societate poziţia pe care o meriţi atît de mult...

— Taci !... Nu mai rosti asemenea cuvinte nechibzuite. Ţi-o cer în numele dragostei noastre. Mai degrabă săracă lîngă tine, decît milionară alături de Leonel, sau de oricare altul. Dar tu n-o să mai pleci ; o să rămîi aici, pe meleagurile noastre, ţi-o cer în numele dragostei, în numele a tot ce mai iubeşti pe lumea asta, pentru sufletul tatălui şi mamei tale... Oriunde se cîştigă atît cît să poţi trăi. Şi ce nevoie avem noi de bogăţii ? Dragostea va fi bogăţia noastră şi oare nu e suficientă pentru a ne face fericiţi ?

— Fii liniştită, scumpa mea Lúcia, n-o să plec departe. Dragostea ta îmi umple inima de fericire şi îmi dă curaj şi încredere în viitor. E imposibil ca Dumnezeu să nu binecuvînteze munca celui care se chinuie pentru a ajuta şi a face fericit un înger ca tine. Dar, Lúcia, nu vreau, nu trebuie să te cer de soţie orgoliosului tău tată, atîta vreme cît mîna aceasta pe care ţi-o ofer nu va aduna ceva aur.

— Vai... Dar dacă asta n-o să fie posibil, o să mă părăseşti ?

— Niciodată, Lúcia mea, niciodată ! Voi fi al tău, al tău pe vecie.

— Ajunge !... Adio ! Stăm aici de prea multă vreme ; să nu ne vadă cineva...

— Încă o clipă. Ascultă, Lúcia. din nenorocita mea de avere din Sincorá mi-au mai rămas nişte bani. Am să-i investesc. Dar nu voi mai pleca de pe meleagurile astea. O să ai veşti de la mine şi o să vin să te văd ori de cîte ori voi putea ; inima îmi spune că vom fi fericiţi, foarte fericiţi. Pe curînd !

— Nu mă uita şi nu mai pleca departe.

— Nu, niciodată. Îţi jur prin această sărutare... şi prin asta... şi încă prin asta !

Şi, spunînd acestea, Elias — îndrăznind pentru prima oară — o strînse la piept, o sărută pe fiecare obraz şi apoi pe gură.

XV. Abnegaţie

Căutătorul de diamante e precum cel care iubeşte jocurile de noroc ; speranţa lui se află întotdeauna în mină, cum cea a jucătorului se află în cărţile de joc, în zaruri sau pe masa verde de biliard ; adică, fericirea sa doarme în urna întîmplării de unde, de cele mai multe ori, nu iese niciodată. Cu cît sînt mai mari greutăţile cu care soarta îl împovărează, cu cît sînt mai abătuţi şi călcaţi în pi-

cioare, cu atît aceştia se tîrăsc mai tare în genunchi ca să cerşească favoruri acelei crude şi capricioase iubite.

Elias mai avea ceva bani şi cîteva obiecte de valoare, resturi care scăpaseră jafului mîrşavului său protector din Sincorá şi care puteau servi ca început pentru noi investiţii. Elias, care căutase diamante mult timp, avea o înclinaţie înnăscută pentru acest gen de viaţă, în ciuda faptului că risipise atîţia bani şi cei mai buni ani ai săi în exploatarea minelor de diamante, fără alt rezultat decît eşecuri continue. Cu toate acestea, el nu-şi pierduse încrederea în pămîntul de unde trebuia să-i vină bogăţia şi fericirea. Aceasta era convingerea fermă a bătrînului său tovarăş, convingere care, repetată de prea multe ori, impresionase firea cam fatalistă şi superstiţioasă a tînărului său stăpîn.

Elias obişnuia să viseze rubine şi diamante şi, în plus, după cum am auzit deja din gura bătrînului Simão, o ţigancă îi prevestise că norocul lui stătea în pietre. Apoi dragostea pentru Lúcia contribuia şi ea la luarea acelei hotărîri. Aştepta cu nerăbdare clipa în care să rămînă pentru totdeauna alături de Lúcia. Numai cu acest scop dorea să se îmbogăţească, şi încă repede. Numai din miezul pămîntului se putea ivi peste noapte o bogăţie. Totul trebuia să se petreacă într-un timp scurt ; în cîteva luni, în cîteva zile, în cîteva ore, chiar, putea să se decidă soarta sa. Elias era curajos şi hotărît, odată cu primul surîs al Lúciei îi reveniră siguranţa şi toată încrederea în viitor.

Culese informaţii, consultă pieţe de desfacere şi începu să muncească plin de înflăcărare, cu o sîrguinţă nemaiîntîlnită. Dar vai, acel loc îi purta ghinion ; părea că diamantul dispărea acolo unde călca el !

Trecuse o lună şi mare parte din resursele lui Elias se epuizaseră fără nici un rezultat. Grămezile de pietriş strînse în jurul minei erau unicul rod al muncii nefericitului tînăr.

În acest timp, o văzuse pe Lúcia de două ori, dar avînd inima grea şi plină de triste presimţiri, nu în-

drăznise să-i dezvăluie rezultatul explorărilor sale, ci o încînta cu vagi speranțe în care nici el nu mai credea. Și totuși nu renunța. Curaj !... Își spunea în sinea lui. Încă puțină răbdare !... Încă două săptămîni, încă o lună ! Uneori, norocul jocului se află în ultima carte.

Și trecură încă două săptămîni, încă o lună de muncă disperată și de speranțe, fără ca ingrata mină să-i dea nici cea mai mică licărire de izbîndă.

Ultimul insucces îl mîhni profund. După atîtea încercări infructuoase, după atîtea nenorociri, se lovea din nou de zidul de neînfrînt al eșecului. Descurajarea îi pătrunsese adînc în inimă.

— Tot sărac, Doamne ! exclama nefericitul. Mereu sărac, tot mai sărac ! Nu pot să-i ofer Lúciei decît mizeria în schimbul dragostei ei ! Pămînt blestemat, care ascunzi comori la sînul tău zgîrcit și lași să piară în sărăcie pe cea mai perfectă dintre ființe, pe cea mai delicată floare care-ți împodobește chipul !...

În ceea ce-l privește pe Elias, prea puțin îi păsa de sărăcie ; de multă vreme era obișnuit s-o îndure. Dar i se rupea inima văzînd-o pe iubita sa Lúcia, născută și crescută în bunăstare, cum suferea privațiuni și era condamnată să muncească cu propriile ei mîini pentru a procura cele necesare existenței sale, a tatălui și a surorii ei. Blestema cerul și providența care îi refuza protecția în acea nobilă și sfîntă sarcină în care se angajase pentru a o smulge sărăciei pe ființa iubită.

Dorea să moară și gîndul sinuciderii îl chinuia din nou ca o fantasmă lugubră. Dar își aducea aminte de Lúcia. de Lúcia în mizerie, și înțelegea că trebuie să trăiască pentru ea. Cine ar mai ajuta-o dacă el ar muri ?... Să-și ia viața în acea situație însemna s-o lipsească pe Lúcia de ultimul sprijin, chiar dacă acesta era deocamdată mai mult un sprijin moral. În acele împrejurări nu mai era doar iubitul Lúciei ; se considera fratele, tatăl ei.

Deprimat, Elias abandonă mina. Cu mîinile încrucișate în fața destinului neînduplecat, contemplîndu-i grozăvia, fără să îndrăznească să lupte împotriva lui, aștepta să fie zdrobit.

Chemat de Joaquim Antônio, Elias se angajă la prăvălia acestuia, care se afla pe rîu în jos, cam la o leghe departe de tîrguşor. De două zile însă, părăsise lucrul şi nu făcea decît să se gîndească la soarta lui, pradă celor mai chinuitoare nelinişti şi celei mai cumplite dezorientări.

În seara celei de-a doua zi, sta la fereastra căsuţei sale, frămîntat de aceleaşi gînduri triste, cînd un băiat îi aduse o scrisoare. Era de la Lúcia şi o deschise imediat.

„Dragul meu Elias, soarta începe să uneltească din nou împotriva noastră. Credeam că, sărăcind, nimeni nu va mai pune ochii pe mine şi că voi putea să te iubesc liniştită şi liberă, fără ca mulţimea pretendenţilor, care altădată mă asaltau, să mai vină să-mi tulbure fericirea. M-am înşelat !... Unul din vechii mei pretendenţi a reapărut şi mă cere cu insistenţă în căsătorie. Deşi nu e foarte bogat, este, totuşi, ceea ce se cheamă un negustor înstărit, cu deosebite calităţi, după cum spune lumea. Tata stăruie să mă decid cît mai repede. Am epuizat, fără nici un rezultat, toate argumentele şi nu mai ştiu cum să mă apăr. Din nefericire, acesta nu este un aventurier, un necunoscut, un falsificator de bani, care dintr-o clipă în alta poate dispărea după gratiile închisorii. E de pe aici, e cunoscut şi stimat de toţi pentru calităţile sale şi îi promite tatei o mulţime de avantaje. Nu trebuie să-ţi spun mai mult, dragul meu Elias ; poţi judeca şi singur în ce situaţie nefericită mă găsesc din nou. Sărăcia noastră e tot mai mare şi aproape că îmi vine să înnebunesc cînd mă gîndesc la asta. Vino, Elias ; numai prezenţa ta îmi va putea inspira hotărîrea şi curajul pentru a îndepărta de noi şi această nenorocire ! Vino, te aştept cu nerăbdare !"

Terminînd de citit, Elias fu cuprins de un acces de furie ; străbătu cu paşi mari şi grăbiţi camera mică în care se afla, slobozi urlete de disperare, plînse cu lacrimi fierbinţi şi proferă blesteme cumplite.

— Bine ! Dacă destinul nu-mi răsplăteşte munca cinstită şi condamnă virtutea la chinurile mizeriei, îmbogăţindu-i doar pe hoţi, voi lua două pistoale, mă voi aşeza la colţ de stradă şi voi smulge de la ei ceea ce nemiloasa soartă îi refuză unei fiinţe ca Lúcia. Ce mai contează !...

Sînt sigur că în fiecare negustor pe care îl voi omorî, voi trimite în iad sufletul unui hoţ, pentru că acolo e locul lui. Crimă ? ! Nu... Cel puţin n-o să am mustrări de conştiinţă... Nu voi fi decît unealta dreptăţii cerului pe pămînt, dacă aici nu mai există nici urmă de dreptate. Infamii !... Nu se mulţumesc să se îmbogăţească pe seama sudorii şi lacrimilor săracilor, mai vor să le fure şi fericirea şi cred că au dreptul la asta, căci ştiu să profite de rodul muncii altora ! Oh ! Pentru numele lui Dumnezeu sau al diavolului, nu trebuie să fie aşa !... Această lume e iadul celor buni şi raiul ticăloşilor... Ori scap de ea pentru totdeauna, ori trec în rîndul ticăloşilor... Dar... Ce spun ?... Înnebunesc !... Lúcia mea ! Deci trebuie să te pierd... Să te pierd pentru totdeauna ? !

Această stare de surescitare dură mult timp, pînă cînd oboseala şi apatia îi luară locul. Trecuse de miezul nopţii cînd se aruncă în patul ce se afla chiar acolo, în micuţa cameră. Dormi cîteva ore. După acest somn se mai linişti puţin. Cînd se trezi, cîntau cocoşii. Se sculă şi deschise fereastra pentru a se răcori în adierea brizei de dimineaţă. Încă nu se luminase. Se sprijini de pervaz şi, după ce stătu, gînditor, mult timp cu capul în mîini, murmură :

— M-am hotărît !... Viaţa mea va fi mereu un lanţ de grele încercări şi chinuri. Aceasta este voinţa cerului şi n-ai voie să lupţi împotriva destinului. Deci, sau trebuie să renunţ la ea imediat, sau să mă resemnez cu soarta. Datoria mea de creştin e să mă supun şi să accept resemnat viaţa asta amară. Lúcia mi-a dat odată un exemplu. Ea, hotărîtă şi curajoasă, vroia să-şi sacrifice fericirea pentru bunăstarea tatălui şi a surorii ei. Acum cerul îmi impune acelaşi sacrificiu. Trebuie să încerc să procedez ca ea. S-o uit, să n-o mai iubesc ! Nu voi putea niciodată, dar voi fugi. Mă voi duce să trăiesc departe de ea, chinuit de dor. Dacă nu se poate să-mi fie soţie, să fiu măcar demn de ea.

Elias luase o hotărîre demnă de sufletul său nobil. Îşi va retrage toate promisiunile şi jurămintele pe care i le făcuse Lúciei, va renunţa la toate speranţele sale şi îşi va sacrifica dragostea şi fericirea pentru binele şi viitorul familiei ei. Sacrificiul era mare, dar măreţia acelei hotărîri îl înălţau în ochii propriei conştiinţe şi-i dădea

curaj pentru a o duce la îndeplinire. Va merge să-i anunțe iubitei sale hotărîrea pe care o luase... Socotea de datoria sa să o ducă pînă la capăt, chiar dacă ea ar șovăi, și ar da înapoi în fața acelui cumplit sacrificiu ! Atunci i-ar aminti că ea, cu puțin timp în urmă, din propria sa voință, se hotărîse la un sacrificiu asemănător pentru că îl considera de datoria sa, și că această datorie apărea acum din nou poate și mai îndreptățită ; în sfîrșit, ar căuta prin orice mijloc să o îmbărbăteze și prin cuvintele și exemplul său nu-i va fi greu să-i insufle iubitei sale curajul necesar și resemnarea.

Dar lui Elias, după ce se gîndi mai bine, îi fu teamă să facă acest pas, căci se îndoia de trăinicia hotărîrii sale. Consideră că prin intermediul unei scrisori ar obține același rezultat, evitînd o scenă sfîșietoare la care nici el, poate nici ea, n-ar rezista. Luă pana și îi scrise Lúciei următoarea scrisoare :

„Dragă Lúcia, Dumnezeu mi-a hărăzit un chin continuu ; sînt obligat să-l accept și să mă resemnez, căci e o nebunie să vrei să lupți împotriva soartei potrivnice. Același sacrificiu, căruia nu de mult te-ai supus în virtutea unei datorii sfinte, ne este impus de destinul nostru necruțător. Să ne resemnăm, iubito, ca să putem avea curajul necesar pentru a nu pieri în îndeplinirea acestei generoase datorii. Trebuie să renunțăm pentru totdeauna la dragostea noastră și la visul de aur al viitorul nostru, și să spunem adio speranței și fericirii. Cu toate că inima se va chinui în ghearele mîhnirii, conștiința ne va fi curată și senină ; și dacă nu ne este dat să fim împreună, uniți prin dragoste, pe lumea asta, cel puțin să căutăm să fim demni unul de celălalt prin virtute. Să nu crezi că odată cu această tristă despărțire se vor sfărîma promisiunile și jurămintele sfinte pe care ni le-am făcut pe vremea cînd nădăjduiam ca acestea să se împlinească ; sufletele noastre nu se vor despărți niciodată și se vor iubi întotdeauna, căci dragostea e o flacără pe care destinul n-o poate stinge. Și, dacă din întîmplare se vor rupe jurămintele noastre de dragoste, mîna lui Dumnezeu va fi aceea care le va desface, impunîndu-ne o datorie mai înaltă și mai sfîntă. Adio, Lúcia !... Dumnezeu mi-e martor că rupînd

aceste atît de delicate legături mi se rupe în același timp și inima. Adio! Să ai curaj pentru a-ți dărui viața cui te poate ajuta. Eu plec departe, iubindu-te mereu pînă cînd durerea și dorul vor pune capăt tristelor mele zile..."

Cînd termină această scrisoare, scrisă cu lacrimile ochilor și cu tristețea inimii, de pe fruntea sa acoperită de o paloare cadaverică, în ciuda aerului răcoros care intrase în cameră, curgea o sudoare rece. S-ar fi zis că era un condamnat la moarte care își semna cu propria mînă sentința.

Elias a vrut să ducă scrisoarea pînă la casa bătrînei urmînd ca aceasta să i-o dea Lúciei.

Soarele își arunca razele printre coroanele copacilor seculari, resturi ale unei vechi păduri, care ici-colo proiectau umbre gigantice pe malurile rîului, cînd Elias încălecă și se îndreptă spre casa bătrînei, absorbit de tristele sale gînduri și căutînd să-și întărească nobila și generoasa hotărîre. Se afla cam pe la mijlocul drumului mărginit din loc în loc de căsuțe care, aliniindu-se de-a lungul rîului, coborau spre piața Cachoeira cînd, nu prea departe, auzi niște gemete înăbușite ce păreau că vin dintr-o colibă sărăcăcioasă ascunsă printre ierburi, care se zărea la vreo sută de metri, spre malul rîului. Se opri și ascultă cîteva clipe. Gemetele continuară. Nu mai încăpea nici o îndoială, era vreun nenorocit care suferea și murea poate în mizerie și de foame în acea colibă amărîtă sau, poate, cine știe... acolo gemea victima vreunui groaznic atentat, care erau atît de frecvente în acea vreme în Bagagem. Elias nu era omul care să asiste la suferința cuiva fără să caute să-l ajute.

Se îndreptă spre colibă, descălecă și bătu la ușă.

XVI. Muribundul

La singura ferestruică a colibei apăru numaidecît fața zbîrcită a unei bătrîne cu aspect respingător și sinistru: ochii săi mari și rotunzi, privirea mobilă, dar lugubră și întunecată, nasul lung și coroiat pe fața brăzdată de

riduri, părul scurt și zburlit îi dădea înfățișarea unei cucuvele cuibărite în acea dărăpănătură. Lui Elias aproape că-i fu frică și, dacă n-ar f fost în plină zi, ar fi crezut în existența vrăjitoarelor.

— Ce dorești, domnule ?... întrebă sau mai degrabă scheună bătrîna cu voce pițigăiată.

— Aș dori să văd cine se află aici înăuntru și geme. Se pare că suferă mult ; aș încerca să-i vin în ajutor și să-i alin durerea.

— Nu te neliniști, domnule. E un biet bătrîn care zace paralizat. E așa de multă vreme fără ca nimeni să-l poată ajuta, săracu' !... De acu' își așteaptă moartea. Dacă vrei să-i dai ceva de pomană, dă-mi mie și bunul Dumnezeu o să te răsplătească...

— Dar eu vreau să-l văd. Mă pricep puțin și la medicină și poate că-i recomand un leac care să-i facă bine...

— Doctorul care are grijă de el îi interzice să primească vizite și să vorbească cu cineva ; așa că, nu te supăra, nu pot să-ți deschid ușa...

— Nu-ți fie teamă, o să evit orice discuție și, dacă e nevoie, n-o să-i adresez nici un cuvînt. Vreau doar să-l văd o clipă și ies imediat.

— Nu, domnule, iartă-mă, nu se poate. E foarte vorbăreț și cum vede pe cineva începe să pălăvrăgească și nu se mai oprește, și de fiecare dată îi e mai rău, tot mai rău. Iar eu trebuie să suport toate acestea și nu-mi convine.

— Dar ți-am mai spus că dacă el vorbește eu o să plec imediat, replică energic Elias, care începuse să fie bănuitor la refuzul bătrînei și chiar începuse să creadă că acolo se ascundea o taină pe care blestemata de babă se temea ca el să n-o descopere. Pentru Dumnezeu, deschide odată ușa !

— Nu, domnule, ți-am mai spus, nu se poate.

— Ah, domnule ! se auzi dinăuntru vocea răgușită și istovită a bolnavului. Cine este acolo, afară, pentru numele lui Dumnezeu, să intre înăuntru.

— Ai auzit ? spuse Elias. Mă cheamă. Deschide-mi odată.

— Nu, nu se poate, de cîte ori vrei să-ţi spun ?

Şi apoi, întorcîndu-se şi holbîndu-şi ochii ca o broască rîioasă, strigă către bolnav :

— Ah, bătrîn nenorocit ! Nu-ţi tace gura aia deloc !... Aşa vrei să te faci bine ?... Parcă eşti copil !... Fii atent, dacă o ţii tot aşa, n-o să te mai suport... Dacă vrei să stai de vorbă cu toată lumea care trece pe aici, te trimit cu pat cu tot acolo, în mijlocul drumului, şi să aibă el grijă de tine.

— Oricine ai fi, fie-ţi milă şi intră. Nu ţine seamă de ce spune ea. Fie-ţi milă ! Pe cele cinci răni ale domnului nostru Isus Hristos ! Intră !... Intră !... cît mai repede.

— Vai, vai, vai ! ţipă bătrîna scorpie. Doamne Sfinte ! E din ce în ce mai nebun !

— Femeie încăpăţînată, strigă Elias, deschide-mi imediat dacă nu vrei să sparg uşa.

— S-o spargi ! Ce bine ţi-ar sta ! S-o vedem şi p-asta !... E oare casa ta ?... Vezi-ţi de drum, băiete, şi nu-l mînia pe Dumnezeu ! Ţi-am mai spus că nu deschid.

Şi zicînd acestea închise geamul furioasă.

Elias înţelese că nu mai trebuia să-şi irosească cuvintele cu vipera aceea. Împinse cu umărul uşa dărăpănată, care era închisă doar cu un zăvoraş.

— Ajutor ! schelună bătrîna, omu' ăsta are pe dracu' în el ! Ajutor !

Elias o îndepărtă cu un brînci pe baba care îi ieşise în cale urlînd drăceşte, vrînd să-i împiedice intrarea, şi se îndreptă grăbit spre mizerabila încăpere în care zăcea nenorocitul bătrîn. Pe un pat de lemn sprijinit pe pari bătuţi în pămînt, în acea speluncă întunecată şi umedă, pe o saltea de paie murdară, stătea întins un bătrîn metis în zdrenţe, palid, respirînd cu greu, pradă celor mai dureroase chinuri. Pe perete, lîngă pernă, o lampă neagră de fier arunca asupra feţei ca bronzul o lumină galbenă, lugubră.

— Ah !... Tu eşti, bunul meu Simão ! exclamă tînărul îngrozit, după ce îşi aruncă o privire spre faţa bătrînului. Eşti tu, bunul meu Simão ! continuă aşezîndu-se pe marginea patului sărăcăcios şi luînd între mîinile sale mîinile bătrînului său prieten. Iartă-mă, bunule Simão ! Eu sînt vinovat că zaci aici, în mizerie !...

— Ah, stăpîne, stăpîne ! spuse bătrînul făcînd un efort teribil ca să se ridice şi înălţîndu-şi braţele descarnate spre cer ; slavă Domnului !...

— Aha ! Vă cunoaşteţi !... bodogăni baba, care se postase în uşa cămăruţei şi care, cu ochi holbaţi şi ameninţători, privea plină de furie acea scenă. Cu atît mai bine pentru mine !... Uite, băiete, dacă tot ai dat buzna în casă, n-ai decît să rămîi şi să te descurci cu bolnavul tău, că eu una nu mai pun picioru' p-aci.

— Du-te cu Dumnezeu, femeie nebună, şi să nu mai vii niciodată că nu are nimeni nevoie de tine.

— O să plec negreşit ; de cînd ai venit am văzut că ai gînduri rele, dar nu ştii, domnişorule, că poate eu mi-am rupt de la gură pentru bătrînul ăsta. Cîteodată, cui îi întinzi un deget, îţi ia mîna toată.

Elias nu auzi aceste cuvinte pe care baba le bolborosi cînd plecă.

— Stăpîne, Dumnezeu te-a adus aici... spuse bătrînul cu voce gîtuită, şi prin ochii tulburaţi de umbra morţii îi trecu o străfulgerare de bucurie. Era să mor cu inima atît de tristă !... Ah !... Baba asta e dracu' care mi-a intrat în casă. Dumnezeu să mă ierte !...

— Nu te mai necăji din cauza ei, Simão, a şi plecat...

— Să nu crezi asta, stăpîne, trebuie să fie pe undeva pe aici încercînd să tragă cu urechea. Du-te să vezi mai întîi, stăpîne, şi întoarce-te repede. Am multe să-ţi spun şi nu ştiu dacă moartea o să-mi dea răgaz.

Elias, curios şi uimit, ieşi tiptil din cameră şi făcu înconjurul cocioabei. Bătrîna era, într-adevăr, afară, cu urechea lipită de peretele încăperii în care se afla muribundul. Dar pentru că îl simţise pe Elias venind, plecă spunînd blesteme cumplite.

— O să sfîrşeşti rău, ticălos bătrîn, cu descreieratul tău de stăpîn cu tot, bodogăni baba. Asta e răsplata ce mi-o dai pentru răbdarea pe care am avut-o cu tine pînă acum !...

— Taci, zgripţuroaică bătrînă !... Dacă te mai prind pe aici, trăgînd cu urechea, o să-ţi dau una de o să-ţi piară cheful să te mai întorci.

Bătrîna, înspăimîntată de ameninţarea lui Elias, şi avînd motive să creadă că nu era doar o simplă ameninţare, se duse la casa ei, ce se afla la vreo două sute de metri mai departe, fără a înceta să rostească blesteme de tot felul.

Elias se întoarse în grabă în camera bolnavului.

— Acum poţi să vorbeşti, Simão, spuse, aşezîndu-se pe marginea patului. Nu te aude nimeni, sîntem singuri... dar nu... stai puţin. Mă duc să văd cum pot să te ajut... Bietul meu Simão !... În ce hal ai ajuns !... O să trimit un doctor să te vadă.

— Ce doctor, stăpîne !... Nu merită osteneala... O oră sau două, cît îmi mai rămîn de trăit... Nici atît...

— Aşa crezi tu, sărmanul meu Simão. Cine ştie ! ? !... Oricum, nu te pot lăsa să mori aşa, fără nici un ajutor... Spune-mi, nu se află pe aici vreun vecin, care ar putea să ne ajute, în afară de baba asta blestemată ?...

— O, stăpîne, fie-ţi milă ! Nu te îngriji de asta. Timpul e scurt... Simt că o să mor...

— Să mori !... Nu ! Curaj, Simão !... Eu mă duc....

— Cînd o să te întorci o să mă găseşti mort sau, ce-i încă şi mai rău, jefuit !

— Jefuit ? !... exclamă Elias cu un trist surîs, gîndindu-se că deja începuse delirul agoniei.

— Da, stăpîne, jefuit !... Stai aici liniştit, am multe de povestit şi trebuie s-o fac acum. După aceea fă ce vrei.

Curiozitatea lui Elias era mare, iar starea bătrînului prieten era, într-adevăr, critică şi el putea să-şi dea duhul dintr-o clipă în alta. A fost nevoie deci să cedeze rugăminţilor sărmanului său tovarăş care, cu vocea stinsă, întretăiată de gemete, cu greu a putut să povestească următoarele întîmplări :

— Cînd domnia ta a plecat în Sincorá, singura mea grijă a fost să scormonesc de-a lungul rîului şi să văd dacă Dumnezeu mă ajută să descopăr vreo mină bogată pentru stăpînul meu. Bătrînul meu stăpîn, săracu', cînd a murit mi te-a lăsat în grijă. Cum puteam eu să mor liniştit dacă te lăsam pe lume sărac şi neajutorat ? ! ?... Eu, un biet bătrîn obosit şi singur pe lume, ce să fac cu diamantele ?... Sînt pentru domnia ta. Cu tîrnăcopul pe umăr şi cu sita în mînă am mers de-a lungul rîului şi am tot scormonit. Am pierdut multă vreme fără să găsesc nimic, dar, slavă Domnului, mereu făceam rost de ceva bani ca să-mi duc zilele. De altfel, Sfînta oraşului Patrocínio m-a ajutat şi am găsit, în sfîrşit, ceea ce eu şi domnia ta am căutat zadarnic atîta timp. Ce mină, stăpîne !... E o mină grozavă !... Muream cu sufletul neîmpăcat dacă nu puteam să-ţi povestesc !... Acum mor liniştit...

Elias asculta uluit cuvintele bătrînului şi nu îndrăznea să le dea crezare. Era, desigur, delirul imaginaţiei unui muribund şi, în neîncrederea sa, se ruşina aproape să-l ia în serios.

— Bietul Simão !... zise în sinea lui. Raţiunea îl părăseşte odată cu viaţa.

Nu putea să creadă că la căpătîiul unui muribund îl aştepta norocul şi fericirea, aşa cum nenorocirea obişnuieşte să se ascundă în spatele bucuriilor unei sărbători pentru a ne pregăti o lovitură fatală şi neprevăzută. Totuşi, nu putea să-l întrerupă şi-i puse cu o avidă curiozitate această întrebare :

— Ce mină ?... Delirezi, sărmane Simão !... Unde se află ?

— Îţi spun acum... Ah ! Dacă domnia ta n-ar fi apărut la timp ! Te îndoieşti ?... O să-ţi arăt şi o să te convingi... Diamantul pe care l-am scos e al dumitale... Dacă n-ai fi venit, toate astea ar fi încăput pe mîinile acelei ticăloase femei, Dumnezeu să ne ierte, pe mine şi pe ea !

Spunînd acestea, bătrînul, cu mîna tremurîndă, scoase de la gît un săculeţ de piele legat cu un şnur pe care îl purta ca pe o relicvă sfîntă şi i-l dădu lui Elias zicîndu-i :

— Taie și te vei convinge și să n-ai grijă, sînt încă în toate mințile...

Elias luă cuțitul pe care îl avea în buzunarul vestei și tăie cu grijă săculețul. Îi căzu în mînă un pumn de superbe diamante. O străfulgerare de bucurie sclipi în ochii tulburi ai muribundului, care murmură cu o voce stinsă :

— Sînt ale tale, toate sînt ale tale, stăpîne.

— Simão, spuse Elias, nu ai pe lume vreun fiu, vreun frate, vreo rudă sau vreun prieten pe care vrei să-l faci fericit ?... Pot eu să le accept fără să aduc cuiva vreun prejudiciu ?

— Stăpîne, nimeni nu va fi păgubit. Sînt singur pe lume. Dacă dumneata nu veneai la timp, moștenitoarea mea era acea babă fără suflet... Dumnezeu s-o ierte...

— Și cine e baba asta ? Ce vroia ea ? Spune-mi tot.

— Îți spun acum... Ah !... Doamne Dumnezeule !... Ce durere !... O să mor cît de curînd !... Doamne !... mai dă-mi puțină putere să isprăvesc ce-am început...

Elias privi spre cer și repetă din adîncul sufletului implorarea muribundului. Bătrînul se liniști puțin și continuă :

— De peste o lună am paralizat și nu mă mai pot mișca ; m-am băgat în coliba asta unde am trăit întotdeauna. M-am trezit singur, fără nimeni care să mă îngrijească. Aș fi murit de foame și mizerie, fără ca nimeni să știe, dacă nu era această bătrînă, singura vecină mai apropiată care, aflînd cum am ajuns, se oferi să mă ajute. Am acceptat cu mulțumiri pomana care și-o făcea și am crezut că o trimisese Dumnezeu. Cei de pe-aici, văzîndu-mă că trăiam așa retras și căutînd mereu printre ierburi, s-au luat de gînduri cu mine și mi-au scos vorbe cum că aș fi vrăjitor și că în cocioaba asta a mea am îngropate kilograme de diamante. Bătrîna, care auzise aceste lucruri, veni într-o zi și-mi dădu tîrcoale în timp ce eu dormeam... Am simțit-o și m-am trezit imediat ; dar ea descoperise deja... Asta mi-a fost pieirea... Nimeni nu mai intra aici în afară de ea și o cumătră de-a ei, la fel de bună ca și ea, Dumnezeu s-o ierte ! Făceau

cu schimbul de pază la căpătîiul meu. Aşa că de mai bine de o lună zac aici, în patul ăsta... Ele nu mă lăsau o clipă singur şi nu vedeam alte chipuri decît pe ale lor... Adevărul e că din zi în zi mă simţeam tot mai rău şi cred... Dar, ah ! stăpîne, pe sufletul bătrînului meu stăpîn, să nu spui nimănui şi să nu le faci vreun rău acestor nenorocite...

— Ce crezi ?... Vorbeşte, vorbeşte, Simão !

— Cred că m-au ajutat să mor mai repede. Zilele trecute, văzînd că eram chiar pe pragul morţii, le-am spus că am de făcut anumite declaraţii şi le-am cerut să cheme un om, ca să scrie ceea ce doream eu, şi cîteva persoane ca martori... Timp pierdut... căci n-au găsit nici pînă azi un asemenea om. În sfîrşit, le-am cerut să cheme un preot : acelaşi lucru s-a întîmplat, căci n-au găsit de fel un popă ca să mă spovedească. Era să mor fără spovedanie în ghearele acelor vrăjitoare ! De-abia aşteptau să închid ochii ca să mă jefuiască şi să mă lase pradă corbilor... Dar acum nu trebuie să-mi amintesc aceste jigniri, decît ca să le iert. Slavă Domnului, ai venit şi eu le iert din toată inima.

— Ah, pe ce mîini ai încăput, sărmane Simão !... Dar mina, Simão ?... Încă nu mi-ai spus unde e mina...

— Ah !... Da... mina e... ah ! Doamne !...

Scoase un ţipăt, se zbătu, holbă ochii, din piept îi scăpă un horcăit şi rămase nemişcat.

— Simão ! Simão ! strigă Elias scuturîndu-i mîna, văzînd că nu dă nici un semn de viaţă.

— E mort ! Mort ! exclamă îngrozit. Duce cu el în mormînt secretul fericirii mele.

Socotind că a murit, Elias se pregătea să plece ca să aranjeze înmormîntarea bătrînului său tovarăş, cînd un geamăt slab îl avertiză că Simão încă nu murise. Muribundul intrase în agonia care dură aproape zece minute. Elias se duse spre el şi văzu că respiră şi încearcă să-şi deschidă ochii.

— Stăpîne ! Stăpîne !... Unde o fi ? !... Au fost primele cuvinte pe care le pronunţă cu o voce aproape imperceptibilă. Ah ! E aici !... Parcă nu mai zăresc nimic... Mina se află acolo... în josul rîului... cu o leghe mai jos de

Joaquim Antônio... a treia potecă dinspre rîu... E acolo o cruce de cedru pe care am înfipt-o chiar eu... Cu cinci pietre mari în formă de cruce... și...

N-a putut să spună mai mult. Chiar aceste ultime cuvinte au fost rostite cu o voce atît de stinsă încît Elias a trebuit să-și lipească urechea de gura muribundului pentru a le putea auzi. Din nou i se deschiseră ochii, rămase nemișcat și scoase un suspin : era sfîrșitul.

Elias îi închise ochii și, îngenunchind la picioarele sărăcăciosului pat, într-o reculegere evlavioasă, se rugă pentru sufletul defunctului. Apoi înălță mulțumiri arzătoare cerului pentru neprețuita și aproape miraculoasa binefacere pe care tocmai i-o făcuse prin bătrînul și sărmanul său prieten.

Închise cu grijă ușa colibei, încălecă și porni în galop spre piața Cachoeira să-i pregătească o înmormîntare decentă credinciosului și nefericitului său tovarăș.

XVII. Coronița de mireasă și mormîntul

Încă de dimineață Lúcia aștepta cu vie nerăbdare sosirea iubitului ei. Era din ce în ce mai supărată, căci în fiecare zi, tatăl său insista să-l accepte de bărbat pe negustorul care îi ceruse mîna.

Vedea ea bine că la orizont apăreau din nou nori negri și că încă o dată cerul îi va impune cruda datorie de a-și sacrifica, de data asta pentru totdeauna, dragostea pentru fericirea familiei. Dar acum, sufletul ei istovit și descurajat, fie pentru că era deja obosit de atîtea lupte, fie pentru că dragostea însuflețită de prezența lui Elias și întărită de speranță îi domina inima, nu mai avea acel curaj care o susținuse prima dată în nobila sa devoțiune.

— Dar, reflectă ea, atunci eram singură, nu aveam vești de la Elias, care se afla foarte departe ; nu aveam de unde să știu dacă mă mai iubea și nici dacă mai era viu sau nu ; puteam să dispun liberă de destinul meu. Dar acum, cînd el se află aproape de mine, cînd știu că

trăieşte şi trăieşte numai ca să mă iubească şi are dreptul asupra dragostei mele, pot eu oare, fără să-l întreb, fără să-i spun un cuvînt, să-mi sacrific viitorul, care e şi al lui, pentru o nefericire veşnică ?... Oh, nu ! Sigur că nu !... Aş trăda dragostea care mi-o poartă şi încrederea pe care o are în mine şi aş merita cu prisosinţă sá mă dispreţuiască şi să mă blesteme din nou.

Liniştită întrucîtva de acest subterfugiu sugerat de conştiinţa ei de îndrăgostită, Lúcia se scuză faţă de tatăl său invocînd diverse motive, căutînd să cîştige timp pînă cînd va avea ocazia să-l întîlnească pe Elias pentru ca, de acord cu el, să iasă din impasul în care se aflau.

Dar soarele trecuse cu mult de amiază şi Elias nu mai apărea. Situaţia Lúciei devenea din ce în ce mai tristă şi mai deprimantă şi reveneau stăruinţele, rugăminţile şi ameninţările tatălui său care, în acea zi, hotărîse să înfrîngă definitiv opoziţia fiicei. Oamenii cu vederi înguste şi inimă slabă, cînd din bogaţi ajung săraci, devin iritabili, intoleranţi, nedrepţi şi, uneori, chiar cruzi. Ura de care sînt cuprinşi împotriva destinului, care îi chinuie şi pe care nu se pot răzbuna, şi-o revarsă asupra persoanelor cu care trăiesc şi care le sînt supuse. Maiorul, înfuriat de amînările şi ezitările Lúciei, îşi pierdu prudenţa şi bonomia care îl caracterizau şi, călcînd în picioare respectul pe care îl păstrase mereu sentimentelor fiicei sale, o mîhni cu o mulţime de mustrări nedrepte şi crude învinuiri.

— Fiică neascultătoare şi capricioasă !... ţipă el cuprins de furie, nu ştii să-ţi sacrifici o pasiune oarecare, nedemnă şi ridicolă, pentru adevăratele interese şi pentru liniştea şi fericirea bătrîneţii mele... Crezi oare că n-am observat că încă mai ai înrădăcinată în inimă o dragoste ruşinoasă pentru acel amărît care umblă hai-hui, care nu are nici casă, nici masă şi care a fost tot timpul fantoma ce a tulburat liniştea şi fericirea mea şi a familiei mele ? Dacă tîrgul ăsta blestemat ar avea poliţie şi un serviciu militar ca lumea, n-ar mai hoinări pe aici el şi alte haimanale de teapa lui, care nu au altceva de făcut decît să tulbure liniştea oamenilor !... Ah, n-am crezut niciodată că fiica mea iubită, pe care am crescut-o la

pieptul meu cu atîta grijă și răsfăț, îmi va amărî astfel restul zilelor !...

Și Lúcia, sărmana Lúcia, cu ochii plecați și plină de rușine, asculta toată acea explozie de mînie paternă, tremurînd străbătută de groază, de parcă auzea trăznetele furtunii. Inima ei nu mai avea forță să reziste la un atac atît de aspru ; era nevoită să se supună acestui nou sacrificiu pe care sufletul îl respingea, dar pe care conștiința îl aproba.

Ajungînd la capătul puterilor, datorită vorbelor crude și aspre ale Maiorului, îmbujorată în același timp și de rușine și de indignare, cu inima străbătută de amărăciune și disperare, se aruncă la picioarele tatălui său.

— Iartă-mă, tată !... spuse cu voce răgușită și întretăiată de suspine. Iat-o aici nu pe fiica ta, ci pe sclava ta. Fă cu ea ce crezi de cuviință !

În aceeași clipă, se auzi tropotul unui cal și un călăreț coborî și bătu la poartă. Acest incident puse capăt tristei și dureroasei scene ; Lúcia se ridică și, ștergîndu-și repede lacrimile, căută să-și ascundă chipul răvășit de cumplitele emoții ale confruntării cu tatăl său. Maiorul se duse liniștit să deschidă ușa dinspre stradă a micului salon în care se aflau, dar păli recunoscîndu-l pe tînărul împotriva căruia, cu puține clipe înainte, furia îl făcuse să rostească cele mai groaznice jigniri. Elias, căruia norocul îi surîsese la căpătîiul prietenului său muribund, se prezentă cu un aer mîndru și hotărît ; s-ar fi zis că auzise ofensele a căror țintă fusese cu puțin înainte și venise să ceară imediat satisfacție. Dar nici vorbă de așa ceva.

După ce luase cu minuțioasă grijă măsurile necesare ca înmormîntarea bătrînului său tovarăș să fie cît se poate de onorabilă, Elias încălecă pe cal și, fără a se opri la casa bătrînei care îl îngrijise, se îndreptă în mare grabă spre căsuța Maiorului. Timidele și tainicele întîlniri nu-și mai aveau rostul. Era timpul să se prezinte deschis și să-și declare fățiș dorințele.

Cînd Elias apăru în cadrul ușii, Lúcia nu-și putu stăpîni un strigăt de surpriză. Maiorul se dădu înapoi

puţin descumpănit, murmurînd pentru sine: „Omul ăsta !... Doamne, omul ăsta e ca o fantomă care-mi apare înaintea ochilor doar în asemenea ocazii.“ Recăpătîndu-şi sîngele rece, îl salută amabil şi îi spuse :

— Oh, domnul Elias, mă onorează mult vizita dumitale !... Dar scuză-mi sinceritatea, continuă cu un surîs sardonic, nu pot să vă ascund că în situaţia de faţă ea nu mi se pare de bun augur.

— Nu ?... Îmi pare foarte rău, domnule Maior ; dar nu e de mirare că eu, care am fost întotdeauna nefericit, nu pot aduce decît nenorociri. Dar acum... nu ştiu care poate fi motivul...

— Nu vă aduceţi aminte că ultima vizită cu care m-aţi onorat a fost în ajunul căsătoriei fiicei mele Lúcia ?...

— Oh, îmi amintesc perfect !...

— Şi vă mai aduceţi aminte, desigur, că această căsătorie s-a desfăcut într-un mod foarte trist ?...

— Ca şi cum s-ar fi întîmplat ieri, domnule Maior...

— Şi acum, cînd sînt din nou în ajunul căsătoriei ei, iată că apari dumneata. Sînt puţin superstiţios şi din cauza asta îngrijorat...

— Îngrijorarea dumneavoastră nu e fără temei, domnule Maior. Şi dacă tot îmi vorbiţi cu atîta sinceritate, premiteţi-mi să vă răspund în acelaşi fel. Aflaţi că apariţia mea azi, în casa dumneavoastră, are ca scop zădărnicirea şi acestei căsătorii.

— Într-adevăr, domnule Elias ? făcu Maiorul cu un surîs care exprima în acelaşi timp uimire, dispreţ şi batjocură. Şi de data asta speri să avem de-a face cu vreun falsificator de bani ?...

— N-are importanţă, răspunse Elias surîzînd. Dacă nu e falsificator, logodnicul de acum rămîne un uzurpator care încearcă să fure ceea ce nu-i poate aparţine. Prima dată poliţia s-a însărcinat cu împiedicarea căsătoriei ; de data asta o voi face chiar eu.

Maiorul era uluit şi nu ştia ce să creadă despre îndrăzneala şi curajul băiatului care pronunţa aceste cu-

vinte, nişte nerozii după părerea lui. Omul ăsta e nebun ? se întreba. Sau, profitînd de sărăcia şi neajutorarea în care mă găsesc, vine acum să mă insulte ca să se răzbune ?...

Lúcia, de asemenea uimită, dar în acelaşi timp mulţumită, nu putea să înţeleagă semnificaţia acelui nesperat incident şi ardea de nerăbdare să audă din gura lui Elias explicaţia unei purtări atît de neobişnuite ; cum nu putea să-i adreseze vreun cuvînt, îl întreba din priviri în care îi strălucea o vie şi nerăbdătoare curiozitate.

— Desigur, replică Maiorul după un moment de linişte, dumneata glumeşti. Dar permite-mi să te avertizez că nici ocazia şi nici subiectul nu se pretează la batjocură.

— Scuzaţi-mă, domnule Maior ! Nu sînt capabil să-mi bat joc de cineva într-o împrejurare atît de delicată. Vă repet că am venit să împiedic această căsătorie şi să cer mîna fiicei dumneavoastră pentru o altă persoană care are mai mult drept asupra Lúciei decît pretendentul celălalt.

Consternarea Maiorului creştea pe măsură ce creştea şi bucuria Lúciei, care începuse să întrevadă deznodămîntul acelei scene.

— Deci dumneata, continuă Maiorul rar, căutîndu-şi cuvintele, deci dumneata ai venit în casa mea special pentru a zădărnici căsătoria fiicei mele cu persoana pe care doresc să i-o dau de soţ ? Nu-i aşa, domnule ? Chiar dumneata ?!?...

— Da, domnule, chiar eu ! repetă Elias cu siguranţă.

— Şi cum poţi să pretinzi aşa ceva ?

— Scuzaţi-mă, n-am venit să pretind am venit să cer.

Maiorul ezită o clipă cu răspunsul. Îşi trecu mîna prin barba cenuşie şi spuse :

— Dacă ai venit să ceri, e altceva... Cred că este vorba despre o farsă şi nu vreau s-o mai continuăm. Eu nu pot să-mi retrag promisiunea făcută acelei persoane.

— Şi domnişoara Lúcia ?... Părerea ei nu contează ? Scuzaţi-mi întrebarea, şi zicînd acestea o pironi cu privirea pe Lúcia.

— Sînt uluit de dezinvoltura cu care dumneata te amesteci în treburile familiei mele ; totuşi trebuie să-ţi spun...

Maiorul era pe punctul de a răspunde că este în asentimentul ei, dar fata îi aruncă o privire care parcă îi spunea : „Nu minţi !“ Maiorul continuă puţin încurcat :

— Trebuie să-ţi spun că ea, cu siguranţă, îşi va da consimţămîntul, de asta sînt sigur.

Elias o privi pe Lúcia care clătină din cap în semn că „nu“.

— Sînteţi atît de sigur, domnule Maior ? Aţi întrebat-o ?

— Am toată certitudinea. În plus, odată ce am început să vorbim deschis, să continuăm în acelaşi fel. N-aş anula căsătoria pentru nici o altă persoană ; logodnicul pe care i l-am ales fiicei mele e un tînăr foarte distins, întreprinzător şi inteligent, şi dispune şi de ceva avere. Aici, în Bagagem, nu cunosc altul mai bun sau cel puţin egal cu el. Puteţi spune acelaşi lucru despre cel pe care îl socotiţi mai îndreptăţit ? Sîntem săraci, după cum bine ştiţi ; mie, care mai am puţin de trăit, puţin îmi pasă, dar aş suferi mult s-o văd pe Lúcia îndurînd privaţiunile sărăciei, cînd pot să-i ofer o viaţă mai uşoară şi o poziţie mai bună în societate. Ar fi o cruzime pe care nu mi-aş fi iertat-o niciodată.

— Aveţi perfectă dreptate, domnule Maiór, şi n-am nimic împotrivă. Aşadar, e foarte bogat acest tînăr ?... Cam ce avere are ?

— A intrat în afaceri de puţin timp şi deja are mai bine de douăzeci de mii de escudos bani gheaţă. Aici, în provincie, pentru început nu e rău.

— Şi dacă celălalt, care pretinde mîna fiicei dumneavoastră, are tot atît sau mai mult ?

— Nu contează !... Cuvîntul meu e sfînt. Nu e un motiv serios ca să nu-mi ţin promisiunea.

— Dar, domnule Maior, fiica dumneavoastră nu şi-a dat consimţămîntul logodnicului pe care doriţi să i-l daţi.

Nu vă gîndiţi că ea şi-a dat deja cuvîntul şi inima celui despre care vă vorbesc ?

— Ah, în acest caz... Ştiu eu !?!... Dar... să terminăm cu misterul ăsta. Cine e acest pretendent ?... Unde se află acest logodnic ?

— Întrebaţi-o pe fiica dumneavoastră, domnule Maior. Ea vă poate spune la fel de bine ca şi mine.

Lúcia se îmbujoră şi îşi coborî privirea.

— Ah !... exclamă Maiorul ca trezit din somn, nu e nevoie să-mi spuneţi nimic, am şi ghicit !... Eşti chiar dumneata... dar e posibil ?

— Da, domnule Maior, dumneavoastră aţi spus-o : chiar eu sînt. Ce găsiţi ciudat în asta ?

— Nimic... Ceea ce mă uluieşte şi nu pot concepe este că dumneata care, mai ieri, erai tot atît de sărac ca şi mine, ai putut aşa, peste noapte, să faci avere...

— Mi-a picat din cer, domnule Maior, dacă pot spune astfel. Şi nu pentru mine a trimis-o cerul, ci pentru fiica dumitale, care este unul din îngerii săi trimişi pe pămînt. Pentru ea am muncit din greu căutînd diamante. Soarta capricioasă care peste noapte v-a dus la sărăcie, a vrut ca eu, tot atît de pe neaşteptate să devin bogat. A fost o compensaţie, domnule ; şi cerul vrea ca puţinul pe care mi l-a dat acum să fie folosit pentru a scoate din mizerie familia dumneavoastră atît de crunt încercată.

— Domnule Elias, spuse Maiorul emoţionat, iartă-mă... Am fost victima atîtor decepţii, atîtor nenorociri...

— Înţeleg, îl întrerupse tînărul, vă îndoiţi de ceea ce vă spun. Aveţi dreptate, domnule Maior. Doriţi o dovadă, nu-i aşa ? Iat-o !

— Spunînd acestea, Elias scoase din buzunar un pacheţel şi i-l dădu Maiorului.

— Vedeţi bine că, adăugă el, numai setul de pietre, testamentul sau mina ne pot face bogaţi cît ai clipi.

— Sînt, într-adevăr, nişte diamante minunate, spuse Maiorul după ce desfăcu pacheţelul. Numai aici este o valoare de peste douăzeci de mii de escudos.

— Şi mina de unde au fost scoase mai ascunde şi alte comori, spuse Elias.

— Îmi dau seama că cerul v-a hărăzit unul altuia şi în nici un fel nu mă pot opune căsătoriei voastre, văzînd că lucrurile atinse de mîna domnului se îndreaptă într-un mod atît de evident spre acest final. N-am nevoie s-o mai întreb pe Lúcia dacă e de acord cu această căsătorie. De mult ştiu de afecţiunea voastră reciprocă şi că ea era cauza pentru care Lúcia nu accepta alţi pretendenţi. Cerul mi-e martor că în adîncul inimii nu dezaprobam această dragoste şi că mereu ţi-am recunoscut calităţile şi bunele sentimente, domnule Elias. Dar lumea asta, societatea asta e alcătuită altfel... Eu, eu care în viaţa mea simplă şi monotonă n-am sondat niciodată oceanul pasiunilor omeneşti, nu puteam cunoaşte toată profunzimea unei asemenea iubiri şi credeam — nesocotitul de mine ! — că opunîndu-mă sentimentelor fiicei mele îi ofeream adevărata fericire. Dar sper, copiii mei, că mă veţi ierta şi nu-mi veţi purta ranchiună.

— Să uităm trecutul, domnule Maior, acest trecut care pentru noi a fost trist şi plin de amărăciune. Aţi avut un motiv întemeiat să procedaţi aşa, recunosc ; şi mai recunosc că, ridicîndu-mă chiar azi din patul în care petrecusem noaptea chinuit de nelinişti şi descurajare, văzîndu-mă sărac, fără viitor şi fără speranţă, după mii de zadarnice tentative şi disperate eforturi pentru a aduna ceva bani, am venit aici cu o hotărîre de nezdruncinat de a renunţa pentru totdeauna la dragostea mea şi la toate speranţele mele de fericire, de a renunţa la toate jurămintele şi promisiunile pe care, în zilele luminoase, le făcusem fiicei dumneavoastră şi cu exemplul şi cuvintele mele s-o sfătuiesc, s-o încurajez şi s-o fac să se hotărască să accepte soţul care putea s-o sprijine şi să uite de nefericitul care nu putea fi decît o piedică în calea fericirii ei şi a familiei sale.

— Ce frumos şi generos comportament ! exclamă Maiorul. Sînt mîndru să te am ca ginere.

Lúcia, fericită, fără să scoată un cuvînt, îl privea fix pe Elias.

— Dar cerul s-a îndurat de noi, continuă, şi în scurtul drum de la prăvălie pînă aici, soarta, săvîrşind o minune, mi-a surîs pe patul de moarte al unui sărman bătrîn, găsind într-o clipă şi fără să caut ceea ce de atîta timp căutam în zadar cu eforturi supraomeneşti. Uitaţi trecutul, domnule Maior, şi binecuvîntaţi-ne dragostea ; şi eu am uitat totul şi puteţi fi sigur că veţi găsi în mine un fiu supus şi afectuos, iar fiicele dumneavoastră, una, un soţ bun şi tandru, iar cealaltă, un frate devotat.

Maiorul, emoţionat pînă în adîncul inimii de generozitatea şi cuvintele nobile ale tînărului, îl îmbrăţişă călduros.

— Să fiţi fericiţi, exclamă cu lacrimi în ochi, să fiţi fericiţi, copiii mei !... Cerul să binecuvînteze dragostea voastră.

A doua zi, Elias, folosindu-şi toată priceperea, încercă să descopere mina pomenită de bătrînul său tovarăş în pragul morţii. După cîteva zile de căutări, de muncă şi răbdare, o găsi în fundul unei gropi întunecate, acoperită cu iarbă deasă. Nu exista nici o potecă după care să se orienteze. Bătrînul metis avusese grijă să nu lase nici o urmă, pentru a păstra comoara în siguranţă pentru tînărul său stăpîn. Elias începu imediat lucrul şi rezultatul nu dezminţi spusele bătrînului. În cîteva zile el adună de patru ori mai mult decît primise din mîinile credinciosului şi devotatului Simão, pe patul de moarte. Dar, lucru ciudat, imediat după aceea mina se epuiză şi oricît de mult ar fi săpat, nimeni nu ar mai fi reuşit să descopere nici cel mai mic diamant. S-ar fi zis că providenţa lăsase acolo comoara numai pentru a recompensa virtutea celor doi credincioşi şi devotaţi îndrăgostiţi.

Cincisprezece zile după întîmplarea care a avut loc în căsuţa Maiorului, în mica şi singura capelă care exista pe atunci în Bagagem, se celebră fără pompă căsătoria celor doi tineri. Bucuria şi mulţumirea care se revărsau de pe feţele mirilor şi ale tuturor celor care asistau la acea solemnitate, îi dădea un aer festiv şi prevestea o căsătorie fericită. Era o pereche frumoasă, demnă de toate bogăţiile pămîntului.

Ieşind din capelă, mirii, despărţindu-se de alaiul care îi însoţea, o luară pe lîngă bisericuţă şi se îndreptară spre un mormînt proaspăt la capul căruia se afla o cruce nouă de lemn.

Îngenuncheară lîngă ea şi se rugară cîtva timp. Cînd se ridicară, fata îşi desprinse cea mai frumoasă crenguţă din coroniţa ei de mireasă şi o aşeză pe unul din braţele crucii ; pe celălalt, tînărul puse o ramură de imortelă. Lumea din jur, plină de interes şi admiraţie, contempla scena aceea solemnă şi emoţionantă şi îi binecuvînta din toată inima.
